

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE VE DENETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BORSA İSTANBUL'DA YER ALAN ŞİRKETLERİN ENTEGRE
RAPORLAMALARI

Ümmühan Ülkü ŞAHİN

119758004

Dr. Öğr. Üyesi Faruk Ziya FIRAT

İSTANBUL

2022

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ PROGRAMLAR ENSTİTÜSÜ
MUHASEBE VE DENETİM YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BORSA İSTANBUL'DA YER ALAN ŞİRKETLERİN ENTEGRE
RAPORLAMALARI

Ümmühan Ülkü ŞAHİN
119758004

Dr. Öğr. Üyesi Faruk Ziya FIRAT

İSTANBUL
2022

Borsa İstanbul'da Yer Alan Şirketlerin Entegre Raporlamaları
Integrated Reporting of Companies on Borsa Istanbul

Ü.Ülkü Şahin

119758004

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Faruk Ziya Fırat
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Jüri Üyesi: Prof Dr. Burcu Adiloğlu
İstanbul Üniversitesi
Jüri Üyesi: Prof. Dr. Cenktan Özyıldırım
İstanbul Bilgi Üniversitesi

Tezin Onaylandığı Tarih :

Toplam Sayfa Sayısı :

Anahtar Kelimeler

- 1) Kurumsal Raporlama
- 2) Sürdürülebilirlik
- 3) Entegre Düşünce
- 4) Entegre Raporlama

Anahtar Kelimeler

- 1) Corporate Reporting
- 2) Sustainability
- 3) Integrated Thinkin
- 4) Integrated Reporting

ÖNSÖZ

Lisansüstü eğitimi boyunca ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerleri ile de örnek olan derslerinde bulunmaktan onur duyduğum ve her durumda göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı Değerli Hocam Dr. Öğr. Üyesi Faruk Ziya FIRAT'a saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini benden esirgemeyen canım dayım Murat Yavuz'a, herkese ve her şeye rağmen eğitim hayatıma devam ettiğim için kendime teşekkür ederim.

Ü.Ülkü ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
KISALTMALAR.....	vii
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
TABLO LİSTESİ.....	ix
ABSTRACT.....	x
ÖZET.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL YÖNETİM, KURUMSAL RAPORLAMA VE FİNANSAL RAPORLAMA

1.1.KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMI.....	2
1.2. KURUMSAL YÖNETİMİN TARİHSEL SÜREÇİ.....	3
1.2.1.Dünyada Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreçte Gelişimi.....	3
1.2.2. Türkiye’de Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreçte Gelişimi.....	7
1.3.KURUMSAL YÖNETİMİN AMAÇLARI VE FAYDALARI.....	11
1.4.KURUMSAL YÖNETİMİN TEMEL İLKELERİ.....	12
1.4.1. Eşitlik / Adillik.....	12
1.4.2. Şeffaflık.....	13
1.4.3. Hesap Verebilirlik.....	13
1.4.4. Sorumluluk.....	14

1.4.5. Doğruluk.....	14
1.4.6. Yetkinlik	14
1.5. KURUMSAL RAPORLAMA VE FİNANSAL RAPORLAMA.....	14
1.5.1. Kurumsal Raporlama Amacı	14
1.5.2. Finansal Raporlama Kavramı ve Amaçları	15
1.5.3. Türkiye’de Finansal Raporlama Standartları.....	17

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ENTEGRE RAPORLAMA

2.1.SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI	20
2.1.1. Sürdürülebilirlik Raporlamasının Tanımı ve Faydaları.....	20
2.1.2. Sürdürülebilirlik Raporlamasının Zayıf Yönleri.....	23
2.1.3 Sürdürülebilirlik Raporlamasının 1960-2020 Arasındaki Süreci	24
2.2. ENTEGRE RAPORLAMA KAVRAMI	27
2.2.1. Entegre Raporlamanın Amaç ve Faydaları.....	28
2.2.2.Sürdürülebilirlik Raporlamasından Entegre Raporlama Sürecine Geçiş Aşaması.....	33
2.2.3. Uluslararası Entegre Raporlamanın Kavramsal Çerçevesi.....	36
2.2.3.1. Sermaye Öğeleri.....	37
2.2.3.2. Kılavuz İlkeleri.....	42
2.2.3.3. İçerik Öğeleri	46
2.3. ENTEGRE RAPORLAMANIN TEORİK MODÜLLERİ	50
2.3.1 Muhasebe ile Entegre Raporlama	51
2.3.2. Denetim ile Entegre Raporlama	52
2.3.3. Kurumsallaşma ile Entegre Raporlama	53

2.3.4. Sürdürülebilirlik ile Entegre Raporlama	55
2.3.5. Hissedar/ Paydaş ile Entegre Raporlama.....	55
2.3.6. Kobi'ler, Entegre Düşünme ile Entegre Raporlama	56
2.4. DÜNYA'DA ENTEGRE RAPORLAMANIN YERİ	58
2.5. TÜRKİYE'DE ENTEGRE RAPORLAMANIN YERİ.....	58
2.5.1. ERTA- Entegre Raporlama Türkiye Ağı.....	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORSA İSTANBUL'DA YER ALAN ŞİRKETLERİN ENTEGRE RAPORLARI	
3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI	61
3.2. ENTEGRE RAPORLAMA YAPAN ŞİRKETLER.....	62
3.2.1. Raporlama Örneklerinin Şekil Açısından İncelenmesi	66
3.2.2. Çalışmada Bulunan Firmalar Hakkında Genel Bilgilendirme	68
3.2.3. Firmaların Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme	70
3.2.4. Çalışmadaki Firmaların Entegre Rapor Çerçevesi ile Uyumluluğu.....	72
3.2.5. Entegre Raporlama ile Firmaların Birbiri ile Karşılaştırılması	80
3.2.6. Çalışmadaki Firmaların Entegre Raporlamasına Covid-19 Etkisi.....	83
SONUÇ	87
KAYNAKÇA	91

KISALTMALAR

- BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİST: Borsa İstanbul
BM-IPCC: Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
EPA: ABD Çevre Koruma Ajansı
ER: İntegrated Reporting – IR Entegre Raporlama
ERTA: Entegre Raporlama Türkiye Ağı
GRI: Global Reporting Initiative- Küresel Raporlama Girişimi
IIRC: International Integrated Reporting Council
IFC: International Finance Corporation- Uluslararası Finans Kurumu
IoDSA: Institute of Directors in Southern Africa
KGK: Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
OECD: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
SKD: Sürdürülebilir Kalkınma Derneği
SPK: Sermaye Piyasası Kurulu
TKYD: Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
TMSK: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TMUDESK: Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TTK: Türk Ticaret Kanunu
TÜSİAD: Türk Sanayiciler ve İşadamları Derneği
UNEP: UN Environment Programme-Birleşmiş Milletler Çevre Programı
UNGC: UN Global Compact-Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler
WEF: World Economic Forum- Dünya Ekonomik Forumu
WWF: World Wildlife Fund ve Greenpeace Dernekleri

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2. 1. Kurumsal Sürdürülebilirlik Modeli Özeti.....	34
Şekil 2. 2.Kuruluş ve Diğerleri İçin Yaratılan Değerin İlişkisi	38
Şekil 2. 3. Değer Oluşturma Sürecinde İş Modeli Örneği	39
Şekil 2. 4.Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Kılavuz İlkeleri	42
Şekil 2. 5. İş Modeli.....	47
Şekil 2. 6. Kurumsal Raporlamanın Gelişim Süreci.....	54
Şekil 3.1. Entegre Raporlamanın Yıllara Göre Dağılımı.....	64

TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1. Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreci	4
Tablo 1.2. Türkiye’de Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreci	9
Tablo 1.3. Türkiye Muhasebe Standartları ve Finansal Raporlama Standartları	18
Tablo 2. 1. IIRC’ye Göre Entegre Raporlamanın Faydaları.....	31
Tablo 2.2. Entegre Raporlamanın Beklenen Faydaları	32
Tablo 2.3. Yatırımcıların Gereksinim Duydukları Bilgiler ve Yatırımcılara Sağlayacağı Avantajlar	33
Tablo 2.4. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Sermaye Öğeleri.....	41
Tablo 2.5. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Kılavuz İlkeleri	45
Tablo 2.6. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi İçerik Öğeleri ve Soruları	46
Tablo 2.7. Temel Performans Göstergelerinin Tespitinde Dikkate Alınacak Sorular	49
Tablo 3.1. Değerlendirme Tablosu.....	61
Tablo 3.2. Entegre Raporlama Çerçevesi / İlke ve İçerik Öğeleri	62
Tablo 3.3. Çalışmada Yer Alan Şirketlerin Bilgileri.....	67
Tablo 3.4. Kılavuz İlkeleri Açısından Değerlendirme	73
Tablo 3.5. İçerik Öğeleri Açısından Değerlendirme	76
Tablo 3.6. Sermaye Öğeleri Açısından Değerlendirme	80
Tablo 3.7. Değerlendirme Sonucu Toplam ve Ortalama Puanları	82
Tablo 3.8. Genel Ortalamanın Büyükten Küçüğe Sıralanması.....	83
Tablo 3.9. Entegre Raporlamanın Covid-19 ile Değerlendirilmesi	85
Tablo 3.10. Sonuçların Toplam Puanı ve Sıralanması	86

ABSTRACT

Due to the ongoing change in economic, political and environmental factors around the world, the performances of businesses are affected. Tailored reports are prepared by businesses so that external users of information are made aware of such changes and of the reactions of business to these changes. The fact that there are various different formats of these reports has a negative effect on the businesses, stakeholders and all other users who would like to use information available in these reports in order to make sound decisions. Since the current types of reports do not convey the required information in a transparent, clear and accurate manner, a need for a more standardized reporting has emerged. Stemmed from that need, integrated reporting has been initiated by enterprises, in line with the dominance of integrated thinking. Integrated reporting aims to present both financial and non-financial information in a combined format and hence, positively affect the value creation objectives of enterprises. In this study, integrated reporting has been introduced and the analysis and interpretation of integrated reporting have been done based on the latest reports of select companies.

In that respect, eleven companies that are listed in the BIST Index and publish their reports in the Turkish Integrated Reporting Association (ERTA) were included in the research. Four of those enterprises are in the banking sector and the others are in the telecommunications, chemistry, energy, technology, beverage and cement sectors. The study was conducted by reviewing the year 2021 annual financial reports of these eleven companies, which are pioneers in their sectors and have long been involved in integrated reporting.

Keywords: Corporate Reporting, Sustainability, Integrated Thinkin
Integrated Reporting

ÖZET

Dünya üzerinde ekonomik, siyasi ve çevresel etkiler değiştikçe işletmelerin performansları etkilenmeye başlamıştır. Tüm bu gelişmelerden finansal tablo kullanıcılarının faydalanabilmeleri için çeşitli raporlar hazırlanmaktadır. İşletmelerin birden fazla türde raporlarının bulunması işletme, paydaşlar ve bilgiden faydalanmak isteyen diğer kişilere olumsuz bir etki yaratmaktadır. Var olan raporların istenilen bilgileri şeffaf, açık ve doğru iletmemesi yeni raporlama türlerinin doğmasını sağlamıştır.

Entegre düşüncenin hakim olmasıyla birlikte entegre raporlar hazırlanmaya ve sunulmaya başlamıştır. Bu raporlamada, hem finansal hem de finansal olmayan bilgiler bir arada sunulmaktadır. Entegre raporlama, işletmelerin değer yaratma hedeflerini olumlu yönde etkilemektedir.

Bu çalışmada, entegre raporlara ve entegre raporlamanın incelenmesine ve yorumlanmasına yer verilmiştir. BIST Endeksinde bulunan ve Entegre Raporlama Derneği Türkiye’de (ERTA) raporlarını yayımlamış on bir firma araştırmaya dahil edilmiştir. İşletmelerin dördü bankacılık sektöründe, diğerleri ise telekomünikasyon, teknoloji, kimya, enerji, içecek ve çimento sektörlerinde yer almaktadır. Kendi sektörlerinde öncü olan ve entegre rapor sunan on bir işletmenin 2021 yılına ait faaliyet raporları dikkate alınarak bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: Kurumsal Raporlama,Sürdürülebilirlik,Entegre Düşünce, Entegre Raporlama

GİRİŞ

İşletmeler buldukları faaliyetleri raporlamak zorundadırlar. Hazırladıkları ve sundukları raporlar işletmelerin finansal performansları hakkında bilgi vermektedir. Ancak hazırlanan bu raporlar işletmenin geçmişi ile ilgili bilgi sahibi olmasını sağlarken gelecek zamanla ilgili bir öngörüsü bulunmamaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde işletmelerin genellikle kullandığı kurumsal ve finansal raporlama ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölümde finansal kurumsal yönetim kavramı, ilkeleri, tarihsel süreci, sağladığı amaç ve faydaları açıklanmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde yeni tanıştıkları sürdürülebilir ve entegre raporlama hakkında bilgi verilmiştir. Sürdürülebilir raporlama nedir, faydaları, tarihsel süreci, sürdürülebilir raporlamadan entegre raporlamaya geçilen süreç, entegre raporlamanın amacı, faydaları, diğer teorik modüller arasındaki ilişkiye, Dünya ve Türkiye’de entegre raporlamanın yeri ele alınmıştır. Aynı zamanda Türkiye’de entegre raporlamanın gelişimi için kurulan kuruluşa yer verilmiştir.

Çalışmanın son kısmı üçüncü bölümde, entegre raporlamayı zorunlu olmamasına rağmen gönüllü olarak kabul etmiş ve uluslararası çerçeve standartlarına uygun olarak entegre raporlama yapan, Borsa İstanbul’da yer alan şirketlerin bulgularına yer verilmiştir. Ayrıca, Covid-19 ve entegre raporlama hakkında bilgilendirilme verilmiştir. Araştırmanın genel değerlendirilmesine yer verilir çalışma sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURUMSAL YÖNETİM, KURUMSAL RAPORLAMA VE FİNANSAL RAPORLAMA

1.1.KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMI

Kurumsal yönetim kent, yurt ya da devletlerin yönetimiyle işletmelerin yönetimi arasındaki benzetmeler sonucunda meydana çıkmıştır. ‘Corporate Governance’ kavramı dilimize ‘kurumsal yönetim’ olarak tercüme edilmiştir. Yöneticiler tarafından oluşturulan hedefler, politikalar ve stratejiler doğrultusunda, işletmenin tüm etkinliklerini gerçekleştirirken etik ve yasalara uygun değerleri baz alan bir sistem olup, yönetici tarafından oluşturulan bütün faaliyetlerin verimliliği artırması dikkate alınır.Bu faaliyetleri verimliliği denetleme hakkına sahiptirler.(Kızıltan,2021,s.4) Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) birden fazla işletmeler tarafından ilk kurumsal yönetim şifresi olarak kabul edilir.

Örgüt 1996 yılında gerçekleştirmiş olduğu araştırma sonucunda, kurumsal yönetimi ‘asil –vekil’ arasındaki problemle ilgili olduğunu belirtmiştir. Bunun sonucunda 1999 yılında OECD, Kurumsal Yönetim İlkelerini yayınlamıştır Daha sonra rapor genişletilmiş ve 2004 yılında bu sefer ‘‘Kurumsal Yönetim için OECD İlkeleri’’adıyla yayımlanmıştır. Kurumsal Yönetim için OECD İlkelerinde kurumsal yönetim,‘‘bir işletmenin yönetimi, yönetim kurulu, hissedarları ve diğer paydaşlar arasındaki bir dizi ilişkiyi kapsayan, işletmelerin hedeflerinin belirlendiği bir yapıyı ortaya koyan, bu hedeflere nasıl ulaşıldığının ve performansın nasıl denetleneceğinin yollarını çizen kavramdır.’’(OECD, 2004)Dünya Bankası kurumsal yönetimi, yönetim kurulu, pay sahipleri ve işletmenin yönetimi arasındaki bağlantı birliği olarak ifade etmektedir. (Karayel, 2011,s.8) Dolayısıyla kurumsal yönetim sahiplik ve kontrolün ayrılması sonucunda ortaya çıkabilecek temsili maliyetlerin en aza indirmeye çalışan mekanizmaların bütünüdür.(Yüksel,2017,s.5-6)

Uluslararası Finans Kurumu kurumsal yönetimi işletmelerin yönetimi kontrolü için gerçekleşen süreçler olarak tanımlamıştır. Dış yönü olarak toplum, çevre ilişkileri, yatırımcılar, tedarikçiler ve çalışanları ifade etmişken, İç yön olarak yöneticileri ve hissedarlardan söz etmiştir. Kurumsal yönetim uzun süreçte hissedarların değerini arttırmış ve işletme yönetiminin kontrolüne giren aynı zamanda çıkarları çarpışan tarafların sistemi olarak ifade edilmiştir. (IFC,2010) King Komitesi tarafından 2016 yılında kurumsal yönetim kavramı hakkında liderlik ve etik kültür gibi yeni kavramları da içeren yeni bir tanım yapılmıştır. Bu tanım, “Kurumsal Yönetim, etik kültür, iyi yönetişim, etkili kontrol ve yasallık yönetişim çıktılarını ulaşma yolunda yönetim organı tarafından gerçekleştirilen etik ve etkili liderlik olarak tanımlanabilir” şeklindedir. (IoDSA,2016) Sonuç olarak, kurumsal yönetim; yönetim kurulu ve hissedarlar (paydaşlar) arasındaki ilişkiyi en elverişli seviyeye çekerek, işletme faaliyetlerinin bütün kurallara uygun ve grupların bilgileri dahilinde ilerlemesini sağlayan bir sistemdir. Aynı zamanda güçlü bir iç kontrol düzeneği sağlayarak, işletmenin varlık ve kaynaklarını en verimli ve etkin bir şekilde kullanılmasını oluşturur.

Böylelikle, bütün çıkar gruplarının menfaatlerinin gözetilmesini sağlar. Kısacası, çıkar gruplarının menfaatlerinin korunması, yönetim yapısını, işletme faaliyetlerini, denetlenmesi, raporlanması ve sırayla yürütülmesi kurumsal yönetim ile oluşturulabilir. (Yüksel, 2017, s.5-7)

1.2. KURUMSAL YÖNETİMİN TARİHSEL SÜREÇTE

1.2.1. Dünyada Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreçte Gelişimi

Yüzyıllar boyunca yaşanan sistematik krizler ve başarısızlıklar kurumsal yönetimin sürekli gelişmesini sağlamıştır. “South Sea Bubble” 1700’lerde İngiltere’de belgelenmiş ilk başarısızlık olup işletme yasaları ve uygulamalarında devrim yaratmıştır. (IFC, 2010, s.9) Yönetim politikalarının zayıf oluşu küresel finansal krizlerin altında yatan en derin nedenlerden

biridir. Böylelikle kurumsal yönetim kavramının ehemmiyeti artmış ve bu görüş hâkim olmuştur. (Gürbüz ve Ergincan,2004,s.3)IFC-Uluslararası Finans Kurumu 2010 yılında yayımladığı ‘‘Corporate Governance Manual’’adlı çalışmasında kurumsal yönetimin tarihsel gelişimini sundu. Tablo 1.1’de tarihsel gelişim aşaması verilmiştir. (IFC, 2010;(Yüksel, 2017s.10’dan alıntı))

Tablo 1.1. Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreci

Yıl	Gelişme
1600’ler	East India Şirketi Sahiplik ve Kontrolü Ayıran Bir Yönetim Kurulu Yapısını Tanıtmıştır. (Hollanda ve İngiltere)
1776	Ulusların Zenginliğinde Adam Smith Zayıf Kontroller ve Yönetim İçin Teşvikler Konusunda Uyarılar Bulunmuştur. (İngiltere)
1844	İlk Anonim Şirketi Yasası (İngiltere)
1931	Berle ve Means Yeni Ufuklar Açan ‘‘The Modern Corporation And Private Property Morden Şirket ve Özel Mülkiyet’’ Adlı Çalışmasını Yayımlamıştır.
1933-1934	1933 Menkul Kıymetler Yasası Sermaye Piyasalarını Düzenleyen İlk Yasadır. 1934 Yasası SECde Denetim Yetkisi Vermiştir.(ABD)
1968	AB, İlk Şirketler Hukuku Yönergesini Kabul Etmiştir.(AB)
1987	Hileli Finansal Raporlama, Denetim Komitelerinin Rolü ve Sorumluluklarını Onaylayan ve İç Kontrol İçin Bir Çerçeve Geliştiren Treadway Commission Report (COSO) 1992’de Yayımlamıştır. (ABD)
1987	Vietnam Ulusal Meclisi, Dışişleri Yatırım Kanununu Kabul Etmiştir.
1990	Vietnam Ulusal Meclisi, Şirketler Kanunu ve Özel Girişim Kanununu Kabul Etmiştir.
1990’ların Başı	Polly Peck, Bccı ve Maxwell İşletmelerinin Çökmesi, Yatırımcıları Korumak İçin Kurumsal Yönetim Uygulamaları Geliştirmesi Gerekli (İngiltere)
1992	Cadbury Committee İlk Kurumsal Yönetim Kodunu Yayımlamıştır. 1993’te İngiltere Borsalarına Kote Edilmiştir. Şirketlerin ‘‘Uygula veya Açıkla’’ Temelinde Yönetim Açıklaması Yapması Zorunluluğu Getirilmiştir.
1994	King Raporu Yayımlanmıştır. (Güney Afrika)
1994-1995	Rutteman , Greenbury ve Hampel Raporlar Yayımlamıştır. (İngiltere)
1995	Vienot Raporu Yayımlanmıştır. (Fransa)

1995	Vietnam Ulusal Meclisi Soes Kanunu Kabul Etmiştir.
1996	Peters Raporu Yayınlanmıştır.(Hollanda)
1996	Vietnam Ulusal Meclisi, 1987 Yılındaki Yabancı Yatırım Kanunu Yerine Yeni Yabancı Yatırım Kanununu Kabul Etmiştir.
1997	Vietnam Ulusal Meclisi, Devlet Bankası Kanunu ve Kredi Kuruluşları Kanununu Kabul Etmiştir.
1998	Combined Code Yayınlanmıştır. (İngiltere)
1999	OECD İlk Uluslararası Kriter Olan OECD Kurumsal Yönetim İlkelerini Yayınlanmıştır.
1999	İç Kontrol Konusunda Turnbull Kılavuzu Yayınlanmıştır. (İngiltere)
1999	Vietnam Ulusal Meclisi, Şirketler Kanunu ve Özel Girişim Kanunu Yerine Şirketler Kanununu Yayınlanmıştır.
2000	Vietnam Ulusal Meclisi 1996 Yabancı Yatırım Kanununu Değiştirerek, Sigorta İşletmeleri Kanununu Kabul Etmiştir.
2001	ABD’de Borsaya Kayıtlı En Büyük Yedinci Şirket Olan Enron Corporation İflasını Açıklamıştır. (ABD)
2001	Avrupa Menkul Kıymetler Piyasalarının Düzenlenmesi Hakkında Lamfalussy Raporu Yayınlanmıştır. (AB)
2002	Vietnam Hükümet Bürosu Borsaya Kayıtlı Şirketlerin İlk Model Taslağını Açıklamıştır.
2002	Alman Kurumsal Yönetim Kodu Yayınlanmıştır. (Almanya)
2002	Enron’un Çöküşü ve Diğer Şirket Skandalları Sarbanes- Oxley Kanunu’nun Çıkarılmasına Yol Açmış (ABD) ; Avrupa’da Şirketler Kanunu Reformu Konusunda Winter Raporu Yayınlanmıştır.(AB)
2003	İcracı Olmayan Yönetim Kurulu Üyelerine İlişkin Higgs Raporu Yayınlanmıştır. (İngiltere)
2003	Vietnam Ulusal Meclisi 1995 Soes Kanunu Yerine Yeni Soes Kanununu Kabul Etmiştir.
2004	Parmalat Skandalı, AB Çapında Olası Yankıları İle İtalya’da Yaşanmıştır. (AB)
2004	VietnamUlusal Meclisi Rekabet Kanununu Kabul Etmiş; Devlet Bankası Kanunu ve Kredi Kuruluşları Kanununu Değiştirmiştir.
2005	Vietnam Ulusal Meclisi, Yabancı Yatırım Kanunu, Özel Girişim Kanunu ve Soes Kanununun Yerini Alan Girişim Kanunu ve Yatırım Kanununu Kabul Etmiştir.

2006	Vietnam Ulusal Meclisi, Menkul Kıymetler Kanununu Kabul Etmiştir.
2007	Vietnam Ulusal Meclisi Kurumsal Yönetim Yönetmeliği ve Model Taslağını Benimsemiştir.
2010	Vietnam Maliye Bakanlığı Menkul Kıymetler Piyasası Hakkında Bilgi Veren 19-2010-Tt-Btc Genelgesini: Yeni Devlet Bankası ve Yeni Kredi Kuruluşları Kanununu Kabul Etmiştir.

Kaynak: (IFC, 2010; Yüksel, 2017)

Fark edildiği gibi meydana gelen her sorun ve ihtiyaç doğrultusunda kurumsal yönetim hususunda yeni bir raporlama yayımlanmıştır. Her yapılan düzenleme kurumsal yönetimin gelişmesi göstermiştir. “Kurumsal Yönetimin Finansal Boyutu” Raporu (Cadbury Raporu) kurumsal yönetimin kapsamlı olarak ele alındığı ilk rapor ve düzenlemelerin ilki olarak kabul edilmektedir. “En iyi uygulama Kodu” olarak yönetim kurulunun yapı ve sorumlulukları incelenip özetlenmiştir.

Ardından, denetçilerin işlevleri ve rollerinden söz edilmiştir. Muhasebe uzmanlarına gerekli önerilerde bulunulmuştur. Ardından Tablo 1.1’de görüldüğü üzere kurumsal yönetim ile ilgili önemli raporlar yayımlanmaya başladı. 1994 yılında Güney Afrika’da King Raporu; 1994-1995 yılları arasında İngiltere’de iç kontrol ve finansal raporlama konusunda Rutteman Raporu, Yönetici ücretleri konusunda Greenbury Raporu, Kurumsal Yönetim konusunda Hampel Raporu ardından 1995 yılında Fransa’da Vienot Raporu, 1996’da Hollanda’da Peters Raporu ve 1998 yılında Combined Code Raporu yayımlanmıştır. OECD dünyada kurumsal yönetime ilişkin verimli yardımları olan bir diğer organizasyondur. (Koçel,2015, s. 455-456) OECD Konseyi Toplantısı çağrısına yanıt olarak 1998 yılında Bakanlık düzeyinde ulusal devletler, diğer uluslararası kuruluşlar ile kurumsal yönetim standartları ve kurallar sıralamasını oluşturmak için “OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri” geliştirilmiştir. (OECD,2004,s.9)

Bu ilkeler 1999 yılında kabul edildi. Güncellenme işlemi 2004 yılında gerçekleşti. 2014 yılında bu ilkelerin yeniden güncellenmesine karar veren

OECD'de güncel halini 2015 tarihinde 'G20/OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri' olarak yayımladı. (Yüksel, 2017, s.11)

1.2.2. Türkiye'de Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreçte Gelişimi

Türkiye'de kurumsal yönetimin tarihsel gelişime bakıldığı zaman ilk çalışmaların Türk Sanayiciler ve İş adamları Derneği (TÜSİAD) tarafından 2002 yılında yapıldığı görülmektedir.

2002 yılında TÜSİAD' in yayınladığı ve işletmelerin gönüllülük esasına dayanan kullanabilecekleri, uygulayabilecekleri, yönetim kurulunun meydana gelmesi için görev sorumluluk aynı zamanda performans derecelendirmesi gibi yönetim kuruluna bağlı komiteleri içeren kodlara yer verilmiştir. (Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu).

2003 yılında SPK'nın girişimiyle Türkiye ilk kez kurumsal yönetim ilkeleri ile tanışmıştır. Türkiye, bir bütün olarak kurumsal yönetim ilkeleri ile ilk kez 2003 yılında SPK'nın girişimiyle tanışmıştır. (Alp ve Kılıç, 2014, s.107) 2003 yılında Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yönetim İlkelerini yayımladı. Gönüllülük esasına dayanan bu ilkeler SPK tarafından dört ana bölüme ayrılmıştır.

-Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflık

-Menfaat Sahipleri

-Yönetim Kurulu

-Pay Sahipleri

Aynı zamanda SPK kurumsal yönetim konusunda, Kurumsal Yönetim Uyum Raporları hazırlama zorunluluğu ve BİST Kurumsal Yönetim Endeksi oluşturulması gibi çalışmalar gerçekleştirmiştir. BDDK (Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu) 2005 yılında Resmî Gazetede 'Üçüncü Kısım Kurumsal Yönetim' başlığında kurumsal yönetimle ilgili hükümlere yer verilmiştir. (5411 sayılı Bankacılık Kanunu, Madde 22'den Madde 44'e kadar olan kısım)

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 95. Maddesinde faaliyette bulunan bütün kuruluşların kurumsal yönetim ilkelerine olan uyumları ve ölçümlerinin BDDK tarafından yapılacağı açıklanmıştır. BDDK 'Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik bankaların kurumsal yönetimlerinde düzenleme yapmak amacıyla kendisine verilen yetki ile yayınlamıştır. 26333 sayılı Resmî Gazetede 2006 yılında yayımlanan ve yürürlüğe giren, bankaların kurumsal yönetimlerine ilişkin yapı ve süreçlerinin ilkelerini düzenleyen 'Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik' ilkelerini yayınlamıştır.(<https://www.bddk.org.tr/> ,2022, Bölüm Başı, para.1)

Kurumsal Yönetim Uygulamalarına TTK' da (Türk Ticaret Kanunu) yön verilmiştir. Resmî Gazetede 27846 sayılı 2011 yılında yayınlanan ve 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun Anonim Şirketlere ilişkin düzenlemelere dördüncü kısımda yer verilmiştir. İkinci bölümde 359. ve 396. maddelerde Yönetim Kurulu, Üçüncü bölümde 397. ve 406. maddelerde denetleme, Dördüncü bölümde 407. ve 451. maddelerde Genel kurul ve son olarak Dokuzuncu bölümde 514. ve 528. Maddelerde şirketlerin finansal tabloları ve yedek akçeleri ile ilgili düzenleme yapılmıştır. TTK'nın kurumsal yönetime verdiği değer bu düzenlemeler ile de görülmektedir. Tablo 1.2'de Türkiye'nin kurumsal yönetimin tarihsel süreci yer almaktadır. (Yüksel,2017, s.13)

Tablo 1.2. Türkiye’de Kurumsal Yönetimin Tarihsel Süreci

Yıl	Gelişime	Özellik
2002	2002’de Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi	Tavsiye Niteliğinde ve Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişine İlişkin Kodlar
2003	SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri	Halka Açık Anonim Şirketler İçin Hazırlanan, Uygulanması İsteğe Bağlı Olan Kurumsal Yönetim İlkeleri
2004	Kurumsal Yönetim Uyum Raporu	Halka Açık Anonim Şirketlere, Kurumsal Yönetim Uyum Raporunu Hazırlama Zorunluluğu Getirilmiştir.
2005	5411 Sayılı Bankacılık Kanunu	Bankacılık Sektöründe Uyulması Gereken Kurumsal Yönetim İlkeleri 5411 Sayılı Bankacılık Kanununu 22. İle 42. Maddeleri Arasında Yer Almıştır.
2006	‘Türkiye Kurumsal Yönetim Pilot Çalışması’’ OECD Raporu	Türkiye’de Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Düzenlemelere Değinilmiştir.

2006	Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerine İlişkin Yönetmelik	5411 Sayılı Bankacılık Kanunu Hükümlerine Dayanarak Bankaların Kurumsal Yönetim İlkelerinin Düzenlenmesi Amaçlanmıştır.
2007	BİST Kurumsal Yönetim Endeksi	BİST Kurumsal Yönetim Endeksi İle İşletmelerin Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Durumunun Yatırımcıya Gösterilmesi Amaçlanmıştır.
2008	SPK Seri NO: 41 Sayılı Tebliğ	Halka Açık Şirketlerde, Pay Sahipleri İle İlişkileri Yürütecek Pay Sahipleri Birimi Oluşturmak ve Kurumsal Yönetim Uygulamalarında Koordinasyonu Sağlayan Bir Personelin Çalıştırılması Zorunlu Kılınmıştır.

2011	2499 Sayılı SPK nda Değişiklik Yapan 654 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname	Sermaye Piyasası Kurulu'nun Görevleri Arasına, Sermaye Piyasasında Kurumsal Yönetim İlkelerini Tespit ve İlan Etmek, Yatırım Ortamının İyileştirilmesine Katkıda Bulunmak Üzere, Borsada İşlem Gören Halka Açık Anonim Ortaklıklardan Halka Açıklık Oranları, Yatırımcı Sayısı ve Niteliği Dahil Oldukları Endeks ve Belirli Bir Zaman Dilimindeki İşlem Yoğunluğunu Dikkate Alarak Belirlemiş Olduğu Gruplarda Yer Alanların Kurumsal Yönetim İlkeleri Kısmen Veya Tamamen Uymalarını Zorunlu Tutmak Görevleri Eklenmiştir.
------	--	--

2011	Seri No: 56 Sayılı Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ	
2011	Kurumsal Yönetim İlkelerinin Belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ No:56'da Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	
2012	6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu	Halka Açık Şirketler Yanında Halka Kapalı Şirketler İçin De Kurumsal Yönetim Anlayışına İlişkin Düzenlemeler Getirmiştir.
2012	6362 Sayılı Sermaye Piyasası	Spk'nın Kurumsal Yönetim İlkelerini Düzenleyen Uygulamalarını Zorunlu Tutma Uygulanmaması Halinde Yaptırım Uygulama Yetkisi Verilmiştir. İlişkili Taraflarla Yapılan İşlemler De Kurumsal Yönetim Kapsamında Düzenlemiştir.
2014	Kurumsal Yönetim Tebliği	Kurumsal Yönetim İlkeleri Düzenlemek Ayrıca İlişkili Taraflarla Yapılan İşlemlere İlişkin Usul ve Esasları Belirlemek

Kaynak: (Yüksek, 2017 s.13)

1.3.KURUMSAL YÖNETİMİN AMAÇLARI VE FAYDALARI

Yönetimin öncelikli amacı, işletmelerin finansal durumlarını eksiksiz ve doğru bir şekilde zamanında açıklanmasını sağlamaktır. Aynı zamanda yönetimin, hissedarların, potansiyel yatırımcı ve hissedarların çıkarlarıyla çatışmadan çalışmalar gerçekleştirmektir. (Koçel,2015,s. 460-461) Kurumsal yönetimin temelinde, iç sistemlerde söz sahibi büyük ortak ve azınlık konumdaki diğer ortaklar arasında çıkabilecek çıkar çatışmalarını, dış sistemlerde ise hissedar ve yönetici arasındaki oluşabilecek çatışmaları en az seviyeye indirmek olarak açıklanabilir. (Kargın,2006,s.33)Kurumsal yönetimin temel amaçları, ekonomik etkisini destekleyerek, piyasa güvenini artırma ve finansal istikrar açısından katkıda bulunmaktadır.(Vural ve Bat,2011,s.37) Aynı zamanda kurumsal yönetimin amacı, yatırımcıların güvenini kazanarak ihtiyaç duyulan fonları daha düşük bütçelerle temin edilmesine olanak sağlamaktır. İşletmelerin uzun vadede etkili, güçlü ve girişimci yönetimi kolaylaştırarak başarı sağlamaktır. Bu sebeple kurumsal yönetim, yönetim kurulunun işletmenin değerini hangi düzeyde oluşturduğu ile ilgilidir. İşletmelerden istenen, hissedarlar ve bütün paydaşlar için faaliyetleri ile değer katılmasıdır. İşletme itibarını arttırmak için hissedar ve paydaşların hedeflerine yönelik yönetim sistemi oluşturmak, faaliyetleri yürütülürken yasa ve düzenlemelere uygun olması bunun sonucunda bu bilgileri hissedar ve paydaşlara paylaşarak güven duygusunu aşılacaktır. Dolayısıyla yatırımcılar tasarruflarını güvence altına almış olurken işletmelerde daha az sermaye maliyetleri ile fon bulabileceklerdir. İtibar ve güven duygusu artan işletmeler kurumsal yönetim aracılığıyla hedeflerine ulaşmış olacaktır.(Yüksel,2017,s.14) Kurumsal yönetim, hissedarların çıkarlarını oluşturacak ve koruyacak yönetim aşamalarını oluştururken ülkeler ve yönetim açısından da faydalar yaratmaktadır. Şirketler açısından bakıldığında, krizlerin kolay atlatılması düşük maliyet ve likiditenin artması kurumsal yönetim kalitesi yükseldikçe oluşmaktadır. (SPK,2003,s.2) Firmaların rekabet avantajı için gerekli olan bilgi ve yeteneklere bağlı olarak

kurumsal yönetim, iç düzenlerde önemli rol oynayabilir. Kısacası firmaların oluşturdukları stratejik süreçler için kurumsal yönetim önemli bir etkidir. (Strange ve Jackson,2008, s.2-5) Kurumsal yönetim mekanizmasından söz edebilmek için işletme yönetiminin sorumluluk, eşitlik, hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkelerini yerine getirmesi gerekmektedir.Kurumsal yönetim sisteminin hali hazırda olduğu işletmelerde, itibarlar artmakta böylelikle sistematik olmayan riskleri en aza indirip düşük algılanmaktadır. Yatırımcılar bakımından işletmelere güven duyulmaktadır. Böylelikle, işletmelerin ihtiyaçları olan fonları finansal piyasalarda düşük maliyetle elde etmesini sağlamaktadır.Kurumsal yönetim ülkemiz açısından bakıldığında, kaynakların daha verimli dağılması, oluşan krizlerin minimum zararla geçilmesi, yerli ve yabancı sermaye yatırımlarının artması ve en önemlisi ülkemizin imajının oluşması ve yükselmesi anlamına gelmektedir.

(SPK,2003, s.2) Kaynak tahsisinde etkili bir güce sahip kurumsal yönetim aynı zamanda sermaye piyasalarının işleyişi ve gelişimi açısından da etkilidir. (Maher ve Andersson, 1999, s.44) Her ülke kendilerine en uygun kurumsal yönetim sistemini geliştirip etkinleştirilmelidir.Bu sistemi yasalar ile destekleyerek her şirketin kendine özgü kurumsal yönetim sistemlerini uygulamaları gerekmektedir. Böylelikle uluslararası rekabet koşullarında başta şirketlerini ve ülkelerini etkili kılacak, fon sağlamalarında olanak sağlayacaktır. (Karğın,2006, s.20)

1.4.KURUMSAL YÖNETİMİN TEMEL İLKELERİ

1.4.1. Eşitlik / Adillik

Kurumsal yönetimin ilkelerinin birincisi kabul edilen eşitlik ilkesi, paydaşlar ve pay sahiplerinin eşit ve adil davranış uygulamasına tabi tutulmasını içermektedir. Bu ilkeyi OECD “Kurumsal yönetim çerçevesi, azınlık ve yabancı pay sahipleri de dahil olmak üzere tüm pay sahiplerinin haklarını korumalı, haklarını kullanmalarını kolaylaştırmalı ve pay sahiplerinin adil

muamele görmelerini sağlamalıdır. Tüm pay sahipleri haklarının ihlal edilmesi halinde geçerli bir telafi imkânına sahip olmalıdır.” olarak belirtmiştir. (OECD,2015. s.19)

Adillik ilkesi, bütün ortaklara aynı imkanların sunulmasıdır. Bunlar; genel kurula katılma ve oy verme hakkı, işletme ile ilgili bilgi ve verileri edinip aynı zamanda kontrol etme haklarına sahip olup adil muamele yapılmasının değerlendirilmesidir. Bu ilkede açıklanan bir diğer husus kurumsal yönetim ile faaliyetlerini sürdüren aracı kurumların, meydana gelebilecek çıkar çatışmaları hakkında kamuyu aydınlatması gerekir. Aynı zamanda fiyat belirlemede etkin ve adil (doğru) tutarlar oluşmasını sağlayacak piyasaların var olmasını açıklamıştır. (Kızıltan,2021, s.18)

1.4.2. Şeffaflık

Kurumsal yönetim çerçevesinde açıklama yapılırken, şirketin mevcut finansal durumu, başarısını, ortaklarını, yönetimi ve şirketle ilgili ivedi ve önem arz eden bütün konuları zamanında yapılmasını sağlamalıdır. (OECD, 2015, s.41) Kamuya yalın, anlaşılabilir, eksiksiz, hakikat içeren, zamanında, genellikle düşük bütçe ile kolay erişilebilir şirketin finansal ve finansal olmayan bilgilerini duyurulması şeffaflık yaklaşımıdır. Ancak bu bilgiler şirket sırtı (ticari sır) niteliğinde olmayan bilgilerdir. (SPK,2003,s.3) Yatırımcıların aldıkları ya da alacakları kararlar sonucunda işletmede oluşabilecek riskleri, beklentilerini, anlaşılabilir(açık), doğru ve karşılaştırılabilir bir biçimde kamuya paylaşmasını belirtir.

1.4.3. Hesap Verebilirlik

İşletmenin gerçekleşen ve yapılacak değerlendirmeler hakkında ortak ve paydaşlara karşı gerekli bilgilendirmeyi yapabilmesi ve hesap verme zorunluluğuna hesap verebilirlik ilkesi denir. Yönetim kurulunun yükümlülük ve görevlerini de sorgulama ve hesap verme zorunluluğunu da kapsamaktadır. (SPK,2003, s.3)

1.4.4. Sorumluluk

Yönetimin şirket adına gerçekleştirdiği bütün faaliyetlerin mevzuata uygun olması gerekir. Sorumluluk ilkesi tamda burada devreye girerek şirket içi kurallara olan uygunluğu ve esas sözleşmeye olan bağlılığın denetlenmesini ifade etmektedir. (SPK,2003,s.3)

İşletme yöneticilerin birinci dereceden sorumlu oldukları konuların başında; işletmenin faaliyetlerini gerçekleştirirken mevzuata ve yasalara uygun bir şekilde yapılmasının denetlenmelidir. Burada sadece yöneticilerin değil yönetim kurulunun da sorumlulukları ve yetkileri doğru bir biçimde belirlenmesi ve uygulanması gerekir. (Yüksel,2017,s.18)

1.4.5. Doğruluk

İşletmelerin yönetiminde bulunan, bütün yöneticilerde istenilen doğruluk ve dürüstlük içeren bir kavramdır.Bu çerçevede yönetim kademesindeki kişilerin her zaman işletme menfaatine göre hareket edip kişisel çıkar çatışmalarından uzak durmaları ve mevzuat ve yasaların düzenlemelerinden uzaklaşmadan ahlaki bir kültür oluşturmaları ve uymaları gerekir. (Kızıltan,2021, s.20)

1.4.6. Yetkinlik

Yöneticiler karar alırken doğru ve tutarlı olabilmek için sürekli kendilerini geliştirmeleri gerekir. Gerekli özeni ve gelişimi sağlayabilmeleri için kanunlar, mevzuatlar, uygulanan kurallar, sermaye ile ilgili yönetmeliklere yeterli derecede sahip olmaları bilmeleri gereklidir. (Kızıltan, 2021, s.20)

1.5. KURUMSAL RAPORLAMA VE FİNANSAL RAPORLAMA

1.5.1. Kurumsal Raporlama Amacı

Finansal ölçümler ve kaynaklar ile ilgili doğru bilgi vererek, işletmenin performansı hakkında bilgi ulaştırmak kurumsal raporlamanın temel amacıdır. (Accounting Standards SteeringCommittee,1975,s.78) İşletmenin oluşturduğu

değer ve finansal getirileri konusunda ne derecede başarılı olduğunu kullanıcılarına yeni bilgiler sunarak, ileri tarihlerde oluşacak değer ve getirilerin değerlendirilmesinde onlara imkan tanımak kurumsal raporlamanın bir diğer amacıdır.

Kurumsal raporlamadan başlangıç olarak istenilen, işletmenin güncel finansal durumları ve faaliyetlerinin sonuçları hakkında genel bir bilgi vermesidir. Ardından yaşanan küreselleşme gelişmesi ve işletmelerin çoklu ulus ile kurulmaya başlanması ile kurumsal raporlamanın kapsamı ve amacı geniş bir çerçeveye yayılmıştır. Kurumsal raporlar, işletmenin uyguladığı iş modeli, karşılaştığı ve karşılaşılabileceği riskleri, sahip olduğu varlıkları ne denli etkili kullanıp kullanmadığını, gerçekleşen ya da gerçekleşecek yatırımları ve bunlar oluşurken elde edilen getirin devlete olan sorumluluklar çerçevesinde yerine getirilip getirilmediği gibi birçok konuyu içerisinde bulundurabilir. Ek olarak işletmenin yapmış ya da yapacağı sosyal sorumluluk proje bilgilerini de içermektedir. İşletme faaliyetlerinin sorumluluk, eşitlik şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde yürütüldüğünün açıkça bir kanıtı kurumsal raporlamadır. İşletme yönetimin, doğru ve açık yayınlanan raporlar sayesinde aldıkları kararların etkinliği artmaktadır. Böylelikle potansiyel yatırımcıların da işletmenin sürekliliği ile ilgili bilgilere dayanarak yatırım kararı almasını sağlar. Yatırımcı için güven sağlayan, yönetimin temel taşları olarak kurumsal raporlamayı söyleyebiliriz. (Kızıltan,2021, s.23-24)

1.5.2. Finansal Raporlama Kavramı ve Amaçları

Muhasebe fonksiyonları içinde en önemlisi finansal raporlamadır. Muhasebe, işletmenin varlık ve kaynakları üzerinde meydana gelen değişiklikleri kaydeden, sınıflandıran, özetleyip, analiz eden ve son olarak yorumlayan bilimsel metottur. (Millî Eğitim Bakanlığı,2011,s.6) Sınıflandırılan ve özetlenerek raporlanan verilerin finansal tablolar aracılığıyla rapor olmaktadır. Muhasebenin amacı, elde etmiş olduğu önemli bilgileri kullanarak raporlamasıdır. (Sarıgül, 2021, s.88)

Finansal raporlama kavramını anlayabilmek için finansal raporlama araçlarına ve finansala rapor kullanıcılarını bilmekte gerekir. Finansal raporlamayı kullananları; iç ve dış kullanıcılar olarak ikiye ayırmıştır. (Duman,2010, s.14) İşletme çalışanları ve işletme yönetimi iç bilgi kullanıcılarını temsil ederken, kredi sağlayan kuruluşlar, kamu kuruluşları, yatırımcılar, rakip firmalar, iş sendikaları gibi birçok kuruluş dış bilgi kullanıcıları olarak adlandırılabilir. İç bilgi kullanıcılarına göre dış bilgi kullanıcıları daha kalabalıktır. İç kullanıcılar finansal bilgiyi, işletme yönetiminin alacağı kararlarda yol gösterme hedefiyle çalışanlar ise işletmenin kendilerine karşı olan sorumluluk ve görevleri yerine getirebilme gücü olup olmadığına bakabilmek için kullanmaktadır. 13-06-2013 tarihli 28676 sayılı Resmî Gazetede Sermaye Piyasasında Finansal Raporlama İlişkin Esaslar Tebliğinde finansal raporlama araçları hakkında “Finansal raporlar, finansal tablolar, yönetim kurulu faaliyet raporları ve sorumluluk beyanlarından oluşan raporlar” olarak ifade edilmiştir. Finansal raporlar içerisinde şüphesiz en önemlisi finansal tablolardır. Finansal raporlar, yatırımcılara, kredi sağlayan kuruluşlara ve diğer kullanıcılara bilgiyi finansal tablolar aracılığıyla sunmaktadır”. (Sermaye Piyasasında Finansal Raporlama İlişkin Esaslar Tebliği, Resmi Gazete 2013, 28676)

İşletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgileri, pay sahiplerine ve işletme ile ilgili kurumlara bilgileri açık, şeffaf, herkesin anlayabileceği düzeyde ve güvenilir bir şekilde sunması gerekir. Finansal raporlamanın en önemli ve temel amacı, finansal rapor kullanıcılarının finansal kararlar alırken yol göstermesi, doğru kararlar almasını sağlamasıdır. Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında Tebliği’nde Kavramsal Çerçeve Ek 12. Paragrafında finansal raporlamanın en önemli aracı olan finansal tabloların sunulmuş amacını “Çeşitli kullanıcıların ekonomik kararlar verirken faydalanmaları için işletmenin finansal durumu, performansı ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgi sağlamaktır.” açıklamıştır. Finansal raporlamanın bulunduğu ekonomik, siyasi,

politik, yasal ve sosyal çevre tarafından finansal raporların amaçları da etkilenmektedir. (Özdemir,2007, s.5)

Beklentilere göre finansal raporlamanın amaçları değişiklik gösterebilir. Finansal rapor hazırlarken kişi ve kurumların amaçlarına yönelik ayrı daha özel bir rapor hazırlamak hem zaman hem de maliyet açısından sorun yaratmaktadır. Bundan dolayı işletmeler genellikle finansal raporlarını oluştururken hem yatırımcılara hem de kredi sağlayan kuruluşlara yönelik hazırlarlar. Amaçları alacakları kararlar için yol göstermesini sağlamaktır. Böylelikle bu amaçta hazırlanan raporlar daha geniş kapsamlı olmaktadır. Açık, güvenilir, doğru bilgileri sağlaması gerektiği için diğer kullanıcıların da amaçlarına uymaktadır.

1.5.3. Türkiye’de Finansal Raporlama Standartları

Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, Türkiye’deki muhasebe standartlarının oluşturulması ve yayınlaması konusunda sorumlu olan ilk kuruldur. 9 Şubat 1994 yılında kurulmuş ve ilk toplantısını gerçekleştirmiştir. (Yalkın,1995, s.260) Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun ilk görevi ulusal muhasebe ve denetim standartlarını hazırlamak ardından yayınlamak olarak belirtilmiştir. 2002 yılında (TMSK) Türkiye Muhasebe Standartlarının faaliyete geçmesiyle görevler ve çalışmalar TMSK’ ten TMSK’ ye geçmiştir.02.11.2011 tarihinde 28103 numaralı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren kararname ile (660 numaralı kanun hükmündeki kararname) TMSK yerine (KGK) Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları kurumu kurulmuştur. (Yüksel,2017, s. 115) KGK’ nın görevi, “Uluslararası standartlarla uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını oluşturmak ve yayımlamak, bağımsız denetimde uygulama birliğini, gerekli güveni ve kaliteyi sağlamak, denetim standartlarını belirlemek, bağımsız denetçi ve bağımsız denetim kuruluşlarını yetkilendirme ve bunların faaliyetlerini denetlemek ve bağımsız denetim alanında kamu gözetimi yapmak” olarak bahsedilmiştir.(660numaralı,KHK, madde1) Kamu Gözetimi,

660 numaralı KHK da, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun kuruluş, işleyiş, teşkilat, yetki ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemiştir. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ve KGK arasında yapılan anlaşma çerçevesinde, doğru ve etkili finansal tabloların oluşmasını sağlamak için Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları düzenlenmiştir. (Yüksel,2017,s.116)

Tablo 1.3. Türkiye Muhasebe Standartları ve Finansal Raporlama Standartları

Türkiye Finansal Raporlama Standartları	Türkiye Muhasebe Standartları	
Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve	TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu	TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar
TFRS 1 Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının İlk Uygulaması	TMS 2 Stoklar	TMS 28 İştiraklerdeki ve İş Ortaklıklarındaki Yatırımlar
TFRS 2 Hisse Bazlı Ödemeler	TMS 7 Nakit Akış Tabloları	TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama
TFRS 3 İşletme Birleşmeleri	TMS 8 Muhasebe Politikaları Muhasebe Değişiklikler, Hatalar	TMS 32 Finansal Araçlar: Sunum
TFRS 4 Sigorta Sözleşmeleri	TMS 10 Raporlama Döneminden Sonraki Olaylar	TMS 33 Hisse Başına Kazanç
TFRS 5 satış amaçlı elde tutulan duran varlıklar ve durdurulan faaliyetler	TMS 11 İnşaat Sözleşmeleri	TMS 34 Ara Dönem Finansal Raporlama
TFRS 6 Maden Kaynaklarının Değerlendirilmesi	TMS 12 Gelir Vergileri	TMS 36 Varlıklarda Değer Düşüklüğü

TFRS 7 Finansal Araçlar: Açıklamalar	TMS 16 Maddi Duran Varlıklar	TMS 37 Karşılıklar Koşullu Borçlar Ve Varlıklar
TFRS 8 Faaliyet Bölümleri	TMS 17 Kiralama İşlemleri	TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar
TFRS 9 Finansal Araçlar	TMS 18 Hasılat	TMS 39 Finansal Araçlar
TFRS 10 Konsolide Finansal Tablolar	TMS 19 Çalışanlara Sağlanan Faydalar	TMS 40 Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller
TFRS 11 Müşterek Anlaşmalar	TMS 20 Devlet Teşviklerinin Muhasebeleştirilmesi	TMS 41 Tarımsal Faaliyetler
TFRS 12 Diğer İşletmelerdeki Paylara İlişkin Açıklamalar	TMS 21 Kur Değişiminin Etkileri	
TFRS 13 Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü	TMS 23 Borçlanma Maliyetleri	
TFRS 14 Düzenlemeye Dayalı Erteleme Hesapları	TMS 24 ilişkili taraf açıklamaları	
TFRS 15 Müşteri Sözleşmelerinden Hasılat	TMS 26 Emeklilik Fayda Planlarında Muhasebeleştirme Raporlama	
TFRS 16 Kiralamalar	TMS 27 Bireysel Finansal Tablolar	

Kaynak: (<https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/9182/TMS/TFRS-2019-Seti, 2022, Bölüm Başı, para.1>)

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE ENTEGRE RAPORLAMA

2.1.SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI

İşletmelerin topluma ve çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerin giderek artması sonucunda kurumsal sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilirlik kalkınma kavramı hayatımıza giriş yapmıştır.Müşteri sadakatini oluşturmak, memnuniyetini sağlamak, sürdürmek ve en önemlisi pazar payını genişletmek açısından önem kazanmıştır. İşletmeler amaçlarına ulaşabilmek için genellikle sürdürülebilirlik raporu yayınlamaktadır. Ancak hem ülkemizde hem de çoğu ülkede sürdürülebilirlik raporu gönüllük esasına dayanmıştır. (Yüksel,2017, s. 119)

2.1.1. Sürdürülebilirlik Raporlamasının Tanımı ve Faydaları

Dünya ekonomisinde rekabetin yoğunlaşması, ekonomin küresel boyut kazanması, küresel ısınma nedeniyle kıtlık, susuzluk ve insan haklarının hiçe sayılması nedeniyle kitleler yeni bir sistem arayışına yönlendi. Sadece kendi yaşadığı zaman dilimine değil gelecek nesillere karşı sorumluluklarının olduğunun fikri herkeste oluşmaya başladı. Bu fikirden yola çıkarak firmalar kısa vadede, sadece kâr amacıyla hareket edilen psikolojiden uzaklaşmaya başladı.(Borsaİstanbul,2014,s.1)

Sürdürebilirlik raporlaması bazı kaynaklarda kurumsal sosyal sorumluluk raporlaması olarak adlandırılmıştır. (Yılmaz,2016, s.21) Yaşanan finansal krizler sonucunda şirketlerin yatırımcı ve paydaşlara karşı daha açık, şeffaf ve anlaşılabilir olması gerektiğini ve çevresel konular hakkında daha fazla bilgiye ihtiyaçlar olduğu ortaya çıkmıştır. (Kutaylı,2019,s.56)

1960 ve 1970 yıllarında işletmelerin genel amacı kar elde etmektir. Faaliyetlerini gerçekleştirirken sosyal ve çevre sorumluluklarını yerine getirmemekte bir sakınca görmüyorlardı. Zamanla işletmeler çevrelerinde

yaşanan sosyal sorunlardan uzak kalmayacağını fark etmiş ve sosyal sorumluluk kavramı üzerinde gelişmeler başlamıştır. (Aydın,2015,s.63)

Finansal performansları yanında sosyal ve çevre performanslarının da ek olarak rapor edilmesi, işletmenin hissedarlar ve çevre ile olan ilişkilerinin pekişmesini sağlayacağını düşünmüşlerdir. (Akmeşe,2015,s.77) İşletmenin finansal raporlamasının alanını sürdürülebilirlik rapor genişlemektedir. Aslında bu raporlama ile işletmelerinin sorumluluklarının arttığı ve bilincine varması anlamına gelmektedir. Küreselleşme, işletmeleri sürdürülebilirlik raporlamasına yönlendiren en büyük etkidir. (Kutaylı,2019,s.57)

İşletmelerin sürdürülebilirlik raporlamasını kabul etmesinin en önemli amacı, işletmenin gerçekleştirmiş faaliyetlerinin daha geniş açıdan bakarak doğru ve uygun analizler yapılması, şeffaf bilgilere ulaşılması, üst yönetimin hissedar ve paydaşlarla paylaştığı bu şeffaf ve doğru bilgilerin ileriki tarihte işletme için pozitif bir etki bıraktığı düşüncesiyle kabul etmişlerdir.

Finansal raporlamanın artık karar veren yatırımcılar için yetersiz olduğunu, öğrenmek istedikleri bilgileri cevaplamaması sonucunda artık raporların hem sosyal hem çevre hem de kurumsal konuları da içerisinde bulundurması kanısına varmışlardır. (Aydın,2015,s.62) İşletmelere olan saygının giderek artması, güncel mevzuatlara ve yasal zorunluluklara uyulması ve ardından hissedarların daha fazla söz sahibi olmaları, daha verimli işlerin daha az maliyetle yürütülmesi, işletmelerin geleceğe düşünerek sürdürülebilirliği daha karlı bir şekilde raporlamasına gerek yol açmıştır.(Kutaylı,2019,s.58)

İşletmeler faaliyetlerini gerçekleştirirken çevreye ve topluma karşı daha duyarlı olmaları gerekir. Gerçekleşen faaliyetleri açısından çevreye ve topluma verdikleri olumsuzlukları en aza indirmeleri gerekir. Bu işlemleri yaparken hassas davranmalı ve bu hassas ve düşünceli davranışlarını sürdürülebilirlik raporları için kamuoyuna duyurmalıdır. Böylelikle toplumun gözünde işletmelerin itibarı ve kalitesi artmaktadır. Aynı zamanda işletmeler sosyal anlamda da bilgi kullanıcıları için işletmede çalışan kişilerin iş güvenliği, sağlık çalışmaları, vermiş olduğu eğitimleri ve çalışanlarına vermiş

olduğu hakları da bu raporda bildirerek kamuoyuna aktarmaktadır. Aslında sürdürülebilirlik sadece çevresel değil ekonomik (finansal), sosyal ve çevresel boyutlardan oluşmaktadır. (Ertan,2018, s.464-465) İşletmeler hedeflerine başarı ile ulaşabilmek için muhasebenin süreklilik kavramına uzun bir süreçte işletme karlılığını sağlayabilmek için faaliyetlerini sosyal çevre ve toplumla iletişim halinde yapmalıdır. Hissedar ve paydaşlar bu sürecin içerisinde tutulmalı ve gerekli olan bilgilendirme, açık ve eksiksiz gerçekleştirilmelidir. (Ekergil ve Göde,2017,s.860) Sürdürülebilirlik raporları ekonomik başarıların ve aynı zamanda sosyal ve çevre etmenlerinden ne derecede etkilediğinin bir göstergesidir. İşletmelerin hesap verilebilirliğinin artması sonucunda rekabet ortamı da sağlanmaktadır. Sürdürülebilirlik raporlaması sayesinde, işletmelerin hissedar ve rakipler tarafından daha net kıyaslanabilmesini de sağlamaktadır. Kıyaslamanın daha net olduğu durumlarda işletmeler ileriye dönük aldığı her ekonomik kararda daha net ve olumlu yönde adım atmasını oluşturacaktır.(YıldırımveKocamış,2018,s.19)Sürdürülebilirlik Raporlamasının faydaları şu şekilde sıralanabilir; (Kutaylı,2019, s.75)

- İş aşamalarını daha verimli hale getirir böylelikle maliyetlerde azalma söz konusu olur.
- Çevreye ve topluma karşı sorumlu olduğunu göstererek ekonomik olarak da olumlu etki sağlar.
- Rekabetin yoğun olduğu sektörde firmanın adının geçmesini sağlar.
- İşletmenin risk seviyesinin daha az olduğunu göstermeye çalışarak yatırım yapmak isteyenlerin dikkatini çeker.
- İşletmelerin finansal ve finansal olmayan durumlarını diğer işletmeler ile karşılaştırabilme imkânı sağlar.
- İşletmelerin finansal ve finansal olmayan faaliyetleri arasında değerlendirme yapılarak daha gerçekçi ve daha verimli kararlar alabilmesini sağlar.
- Sürdürülebilirlik raporlaması güven duygusunu artırır.

- İşletmeyi çevre ve toplum anlamında bilinçlendirir.

2.1.2. Sürdürülebilirlik Raporlamasının Zayıf Yönleri

Sürdürülebilirlik raporlamasında bulunan bazı bilgiler işletmenin finansal olmayan bilgileridir ve finansal yapıyla bağ kurulmadan açıklanması yatırım yapmak isteyenlerin bağ kurmasında bir engel oluşturmaktadır. Zorluk yaşamalarına neden olabilir. Finansal olmayan bilgilerin, işletmenin finansal bilgiler ile ilişkilendirilememesi raporların eksik yönlerinden biridir. Çünkü sürdürülebilirlik başarısını net bir şekilde görmesi ve anlaşılması zorlaşmaktadır. (Kutaylı,2019, s.76) İlerleyen zamanda sürdürülebilirlik raporlamasında bulunan finansal bilgilerin yeterli düzeyde olmadığı düşüncesi belirmiştir. Böylelikle finansal olmayan verilerde, finansal verilerin arasında belirtilmesi gerektiği dile getirilmiştir. (Yıldırım ve Kocamış,2018, s.41) 2013 yılında İngiliz Muhasebeci ve Mali Müşavirler Birliğinin (Association of Chartered and Certified Accountants ACCA) yapmış olduğu ankete katılan yatırımcılar sürdürülebilirlik raporlamasının zayıf ve eksik yönleri hakkında kendi fikirlerini söylemişlerdir. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır. (ACCA,2013, s.4 (Kutaylı,2019, s.76'dan alıntı)

- Raporlarda yer alan bilgilerin, işletmelerin strateji ve riskleri ile olan ilişkilerinin yeterli şekilde açıklanmadığını belirtmişlerdir.
- Finansal olmayan bilgilerin yatırımcılar açısından faydalı olabilmesi için Diğer şirketlerle karşılaştırılabilir olması gerektiğini, ancak bu bilgilerin yeterince karşılaştırılabilir olmadığını ve finansal bilgilerle bütünleşik bir yapıda olması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Hesap verebilirlik mekanizmaları, yeni yönetim kurulu gözetim mekanizmaları, üçüncü taraf güvencesi finansal olmayan raporlamanın bir parçası olması gerektiğini belirtmişlerdir.

2.1.3 Sürdürülebilirlik Raporlamasının 1960-2020 Arasındaki Süreci

1960-1970 lerin Temel Vakaları:

Kapital/1960'lar: ABD sendikaları emeklilik fonlarını sosyal faydaya yönlendiriyordu.

Regülasyon/1963: ABD eşit ücret yasasını onayladı.

Ticaret/1970'ler: Friedman- hissedar önceliği, ekonomi ve iş düşüncesi ele almaya başlar.

Regülasyon/1970: ABD Çevre Koruma Ajansı kuruldu. (EPA)

Sivil/ 1971: World Wildlife Fund ve Greenpeace Dernekleri oluşturuldu. (WWF) Hareketin uluslararası düzeyde gelişmesini sağlayan Public Citizen STK'nın kurulması.

Ticaret/1972: Roma Kulübü tarafından yetkilendirilen büyümenin sınırları ve bilgisayar simülasyonu ile inceleyen, üstel ekonomi ve nüfus artışını ilişkilendiren ilk raporu oluşturuldu.

Regülasyon/1972: Stockholm Konferansının gerçekleştirildi. İnsani gelişme ve çevre korunmasına ilişkin Birleşmiş Milletler dünya konferansının gerçekleşmiştir. (UNEP) Birleşmiş Milletler Çevre Programı oluşturuldu. (Sustainability for Impact (platform.co.nl) Modül 1 - Sürdürülebilirliğin gizemini ortadan kaldırmak(platform.co.nl) <https://ageas.platform.co.nl/#/module/860dd74f-435a-454b-9ae7-0ea72cdf1e33/5>)

1980-1990 ların Temel Vakaları:

Ticaret/1987: (WEF) Dünya Ekonomik Forumu, küresel sosyal ve ekonomik sorunlarla ilgilenmiştir. Yıllık Çevre Konferansı'na (UNEP), medya dünyasından şahsiyetler, siyasi ve dini liderler, Davos'ta her yıl, diğerlerinin yanı sıra yaklaşık 2000 iş dünyası lideri davet edilmiştir.

Regülasyon/1988: Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli(BM-IPCC) kuruldu.

Regülasyon/1992: Rio Dünya Zirvesi, Çevre ve Kalkınma üzerine Rio Deklarasyonunu oluşturuldu. 175 ülke tarafından imzalanmıştır. Sürdürülebilir

bir geleceği sağlayabilmek için 27 ilke oluşturuldu. Ülkelerin bu ilkeleri benimsenmesi amaçlandı.

Kapital/1995: Dünyanın ilk yatırım şirketi olarak kurulan Sürdürülebilir Varlık Yönetim Grubu sürdürülebilirlik konularına odaklanmıştır.

Regülasyon/1997: Kyoto Konferansı düzenlendi. Dünya Zirvesinde verilen taahhütlerin ardından Kyoto Protokolü imzalandı. 1990 rakamlarına kıyasla %5,2 oranında sera gazı emisyonu hakkında 180 ülke azaltma taahhüt ettiler. 2005 Şubat ayında Kyoto Protokolü yürürlüğe girmiştir.

Ticaret/1997: (GRI) Küresel Raporlama Girişimi oluşturuldu.

Ticaret/1998: Üçlü Sonuç raporlaması ‘insanlar, gezegen ve kar’ kavramlarını popüler getirdi.

Kapital/1999: Dow Jones’ in sürdürülebilirlik endeksleri başlatıldı. (Sustainability for Impact (platform.co.nl) Modül 1 - Sürdürülebilirliğin gizemini ortadankaldırmak (platform.co.nl) <https://ageas.platform.co.nl/#/module/860dd74f-435a-454b-9ae7-0ea72cdf1e33/5,2022>, Bölüm Başı, para.1)

2000’lerin Temel Vakaları:

Regülasyon/2000: BM milenyum kalkınma hedeflerini açıklamıştır.

Regülasyon/2000: (UNGC) Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler sözleşmesi vakfının oluşmuştur.

Regülasyon/2003: Ekvator Prensipleri yayımlandı. Finans kurumlarının, finanse ettikleri projeleri seçerken çevresel ve sosyal kriterleri dikkate alma konusunda gerekli taahhütler oluşturuldu.

Regülasyon/2005: Kyoto Protokolü düzenlendi. Kyoto Protokolü’nün yürürlüğe girmesi, gelişme ülkelerde kirletici gazların emisyonlarının 2008 ve 2012 yılları arasında 1990 düzeyine kıyasla %5,2 oranında azaltılmasına yönelik takvim gerçekleşti.

Ticaret/2006: Muhammed Yunus Nobel Barış Ödül sahibi bir ekonomisttir. Mikrokredinin babası ve Banco Grammen’in (1976) kurucusudur.

Kapital/2006: Birleşmiş Milletler tarafından (PRI) Sorumlu Yatırım İlkelerinin lansmanı gerçekleşmiştir.

Ticaret/2006: B Corp Hareketi oluşturuldu.

Sivil/2007: Nobel Barış Ödülünü Al Gore ve Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli almıştır.

Business/2007-2008: Leman Brothers & Büyük Buhran çöküşü gerçekleşti.

2010'ların Temel Vakaları:

Sivil/2013: Rana Plaza konfeksiyon fabrikası çökmüştür.

Regülasyon/2014: AB finansal olmayan raporlama direktifi gerçekleşti.

Regülasyon/2015: Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları oluşturuldu.

Regülasyon/2015: Paris iklim anlaşması, küresel ısınmayı sanayi öncesi seviyelere kıyasla 2, tercihen 1,5 santigrat derecenin altında sınırlandırmayı amaçlamışlardır.

Regülasyon/2015: Birleşik Krallık Modern kölelik yasası yayımlandı.

Kapital/2016: Blackrock CEO'su Larry Fink'in CEO'lara yıllık mektubu yayımlandı.

Sivil/2017: Blue Planet 2 doğa belgesi yayımlandı. Okyanuslardaki kirlilik konusunda farkındalık yarattı.

Ticaret/2019: Hissedar önceliğinden uzaklaşan Business Pountable bildirisi yayımlandı. Bildiri 181 CEO tarafından imzalandı.

Regülasyon/2019: İngiltere, İngiltere'nin 2050 yılına kadar net sıfıra ulaşmasını gerektiren yasayı çıkaran ilk büyük ekonomi olmuştur. (Sustainability for Impact (platform.co.nl) Modül 1 - Sürdürülebilirliğin gizemini ortadankaldırmak(platform.co.nl)https://ageas.platform.co.nl/#/module/860dd74f-435a-454b-9ae7-0ea72cdf1e33/5,2022, Bölüm Başı, para.1)

2020 lerin Temel Vakaları:

Ticaret/2018-2020: İkea, Microsoft / Arazi menkul kıymetleri 2030 yılına kadar karbon negatif olmayı taahhüt etmiştir. 2020 ve 2021 boyunca şirketlerden bir net sıfır hedef dalgası başlatmıştır.

Ticaret/2020: Dünyanın en değerli enerji şirketi artık Exxon Mobil değil, dünyanın en büyük rüzgâr ve güneş enerjisi çiftlikleri koleksiyonuna sahip NextEra Energy

Sivil/2020: (BLM) Black Lives Matter, polis vahşeti olaylarını ve siyahi insanlara karşı ırk temelli tüm şiddet olaylarını protesto eden, merkezi olmayan bir sosyal ve siyasi hareket oluşmuştur.

Regülasyon/2021: Dünya çapında hükümetler tarafından önerilen veya yasalaştırılan ve toplamları trilyon euroyu bulan kurallardan oluşan 'green new deal / yeşil mutabakat.

Regülasyon/2021: AB Taksonomisinin başlatıldı

Regülasyon/2021: Finansal olmayan raporlama yönergesi yayımlandı.

Regülasyon/2021: Sürdürülebilir finans açıklama düzenlenmesi gerçekleşti. (Sustainability for Impact (platform.co.nl) Modül 1 - Sürdürülebilirliğin gizemini ortadankaldırmak(platform.co.nl) <https://ageas.platform.co.nl/#/module/860dd74f-435a-454b-9ae7-0ea72cdf1e33/5,2022>, Bölüm Başı, para.1)

2.2. ENTEGRE RAPORLAMA KAVRAMI

Entegre raporlama işletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgilerinin birbirlerine entegre olması gerektiğini ifade eder. Bütünleşmiş raporlamanın amacı, var olan finansal modele, firmanın kurumsal yönetimine, stratejilerine sosyal performansını da değerlendirerek nasıl bir değer kattığını bir bütün halinde sunmasıdır.

2008 yılında yaşanan krizlerle birlikte entegre raporlamanın yeni bir kavram olmadığını, krizler sonucunda tartışılmaya başlanmıştır. Şirketlerin yapmış olduğu yoksuzluk, skandallar, oluşan finansal krizler toplumu işletmelere karşı olumsuz etkilemiştir. Firmalara güven azalmıştır. Tüm bu olumsuz etkilere bir de doğal kaynakların tükenmeye başlaması, iklim krizleri ve sosyal sorunlarında giderek büyümesi belirsizleri daha da arttırdı. Bundan dolayı yatırımcıları, firmaların yayınladığı raporlar ikileme düşürdü.

Güvenilirlik konusu, birbirinden bağımsız bir şekilde yayımlanan finansal ve sosyal bilgiler, kısa ve uzun vadede nasıl karar vereceklerini olumsuz etkiliyordu. Çünkü bilgilerin doğruyu yansıtmadığını bilmiyorlardı ve bu konu hakkında tartışmalar başlamıştı. Kurumların yayınladıkları finansal ve sosyal raporlar tartışma yaratması ile birlikte akademi dünyasına da renk vermiştir. Firmaların sosyal ve finansal performansları hakkında akademik çalışmalar yürütülmüştür. Genel olarak finansal ve sosyal performans arasındaki pozitif ilişki, sosyal performansa olan ilginin artmasına sebep olmuştur. Hissedar ve paydaşlar için geleneksel finansal ve sosyal raporlama, firmanın güncel ve en önemli geleceği ile ilgili yeterli bilgi vermediğini göstermiştir. Böylelikle, firmaların finansal, çevresel, sosyal ve yönetsel performanslarının daha değerli olduğu ve daha fazla vurgulanması gerektiği düşünce kaplamıştır. Bu düşünceler ve tartışmalar sonucunda hem finansal hem de sosyal bilgilerin bulunduğu entegre raporlama fikri önem kazanmıştır. (Küçükgergerli,2016, s.4-5)

2.2.1. Entegre Raporlamanın Amaç ve Faydaları

2013 aralık ayında yayınlanan Uluslararası Entegre Raporlamanın genel amaçları aşağıda sıralanmıştır;

- Sermayelerin daha üretken ve etkili bir şekilde dağılmasını sağlamak amacıyla bilgilerin kalitesini arttırmak,
- Kuruluşun değer oluşturma yönünden etkileyen maddi yönden faktörleri de içinde bulunduran daha etkili bir yaklaşım meydana getirmek,
- Hesap verilebilirlik ve yönetilebilirlik öğelerinin güçlendirilmesi ve birbirlerine olan bağımlılıklarını oluşturulmasını sağlamak,
- Kısa ve uzun vadede değer oluşturmayı hedefleyen entegre raporlama düşüncesi, karar verme ve harekete geçildiğinde destek oluşturma unsurlarının bulunması.

Bütünleşmiş raporlama aslında bir işletmenin kabul ettiği iş modeli ve öncelikleri çerçevesinde raporlamayı yeniden ele alarak geniş bir temel

sağlamaktadır. İşletmenin sahip olduğu stratejisi, sermaye unsurları, kabul ettiği iş modeli, gerçekleştirmiş olduğu faaliyetlerin çevresel, sosyal ve en önemlisi ekonomik etkileri işletmenin finansal başarısını etkileyecektir. İşletmeyi bekleyen yeni fırsatlar ve olumsuz koşulları da düşünürsek en başta finansal açıdan sermaye sağlayıcıları olmak üzere hissedar ve bütün paydaşlar için işletme stratejisi çok kıymetlidir. Bu aşamada entegre raporlama devreye girerek, işletmelerin finansal ve finansal olmayan bilgilerini, faaliyetlerin performanslarını, sosyal ve çevreye etkileri ile kuruluşlarının zamanla ne derecede değer yarattığını göstermek ve bilgi vermeyi hedeflemiştir. (Yüksel,2017, s. 43-44) Entegre raporlama, raporu oluşturan işletme, mevcut ya da potansiyel yatırımcılar için fayda sağlamaktadır. Sürdürülebilirlik ve finansal istikrar gibi büyük iki zorluğun üstesinden gelinmesin de entegre raporlama rol oynamaktadır. Entegre raporlamanın temelinde yatan entegre düşünce, hissedar ve bütün paydaşların fayda sağlamasının yanında finansal istikrar ve sürdürülebilirliğin üstesinden gelinmesini sağlamaktır. Entegre düşünceyi yerleştirip güçlendiren raporlamanın faydasını erken görebilmektedir. İşletme faaliyetlerinde entegre raporlama, entegre düşüncesini vurgular. İşletmenin gerçekleştirmiş faaliyetlerinin etkilerini ortaya çıkararak hem işletmenin hem de yönetimdeki kişilerin kendi performanslarını değerlendirme şansı vermektedir. Böylelikle değerlendirme sonucunda gerekli görülen değişikliklerin yapılmasının adımı atılmış olur. Değerlendirme sonucunda gerekli duyulan yerlerde eğitim ve geliştirmek için faaliyetler yapılacak, var olan ödül sistemleri geliştirilerek uygulanacaktır. Bu gelişmeler performans yönetim sistemleri açısından uzmanlaşma sağlanmasında faydalı olacaktır. Hem dış hem de iç paydaşların işletme içi bilgi sahibi olmasını ve bilinçlenmesini sağlayacaktır. Entegre raporlama sayesinde bütüncül bir yaklaşım benimsenerek işletme faaliyetleriyle ilgili finansal ve finansal olmayan bütün bilgileri daha şeffaf şekilde raporlama yapılmasına olanak sağlayacaktır.

Hissedar ve paydaşların güvenini kazanma ve devam ettirmede şeffaf raporlama bütün etkindir. Entegre raporlama daha fazla şeffaflık, verimli ve iyi karar alma, daha az itibar riski ve fazla yüksek katılım faydaları sağlamaktadır. Çevre ve toplumun yararını düşünme ve etkin, etkili risk yönetimi entegre raporlamanın iki temel yararadır. Finansal ve finansal olmayan bilgilerin arasında olan ilişkinin sonunda anlaşılması ile işletmenin kontrolü sağlanmaktadır.

Oluşabilecek risk ve gelecekteki fırsatların belirlenebilmesi, işletmenin faaliyetlerindeki kaliteyi, etkinliği ve verimliliği sağlayacaktır. Böylelikle hem hissedar ve paydaşların hem de işletmenin istekleri karşılanmış olacaktır. İşletmenin kontrolünü ile risk ve gelecekteki fırsatların izlenebilmesi, sürdürülebilirlik yatırımlarının da yapılmasıyla birlikte çevre, sosyal ve ekonomik faktörlerin zararlarını olabildiğince aza indirmektedir. Zararın azaltılması ile işletmeye olan itibar, güven artmaktadır. Böylelikle, finansal ve finansal olmayan performansların yer aldığı raporun hazırlanıp sunulması, paydaş ve işletme arasındaki bilgi alışverişini de sağlamaktadır. Entegre raporlamanın faydalarını şu şekilde sıralayabiliriz;

- İç farkındalığı az olan sosyal, çevresel ve yönetim konularında etkili olması,
- İç ve dış raporların birbiri ile uyumlaştırılması,
- Herkesin anlayabileceği, kolayca yorumlama yapabileceği ve analiz edip özlü bağlantılı raporlama
- Organizasyonda daha fazla bilgi paylaşılması gerektiğine vurgu yapıp teşvik edilmesi,
- Gelişmeye aç olan bilgi yönetim süreçlerinin geliştirilmesi,
- Stratejik amaçlarını ve risklerini entegre düşünceye odaklanma,
- İletişimdeki kaliteyi artırma
- Kabul edilen iş modelini net bir şekilde ifade edilmesi ve zamanla değer yaratacağını göstermeye çalışması,
- Şeffaflığı geliştirme ve dengeli raporlamanın benimsenmesi

- Hem olumlu hem de olumsuz bilgilere şeffaf bir şekilde yer verme
- Hem geçmiş hem de gelecek performans hakkında bilgi verme
- Stratejik odaklanma sağlama (Yüksel, 2017, s.46-48)

IIRC'ye göre entegre raporlamasının, yatırımcılar, paydaşlar, politika yapıcıları, düzenleyici ve standart oluşturucuları açısından yararları vardır. Bu yararlar aşağıda özetlenmiş olarak yer almaktadır:

Tablo 2. 1. IIRC'ye Göre Entegre Raporlamanın Faydaları

Raporlama Organizasyonu Açısından Faydaları	Yatırımcılar Açısından Faydaları
Yatırımcı ihtiyaçları ile daha uyumlu bilginin raporlanması. Veri satıcıları için kullanılabilir daha doğru finansal olmayan bilgi. Temel paydaşların güveninin artması. Maliyet azalışları dahil olmak üzere daha iyi kaynak tahsis kararları, Gelişmiş risk yönetimi. Fırsatların daha iyi tanımlanması. Mevcut ve potansiyel çalışanlar da dahil olmak üzere, yatırımcılar ve diğer paydaşların daha çok katılımı. Düşük itibar riski. Açıklama artacağı için düşük maliyeti ve daha çok sermaye sağlanması. Ortak bir dil geliştirilmesi ve organizasyon içinde farklı fonksiyonlar arasında daha fazla işbirliği	İnanca dayalı görev Risk ve fırsatlar Karşılaştırılabilirlik Bağlantılı bilgiler Geliştirilmiş analiz Daha etkin karar alma, daha iyi yatırım getirileri ve daha etkin sermaye tahsisi
Politika Yapıcı, Düzenleyici ve Standart Oluşturucu Açısından Faydalar	Diğer Paydaşlar Açısından Faydalar
Daha etkili sermaye tahsisi Yaklaşımların uyumlaştırılması Ekonomik ve piyasa istikrarı Ortak kaynakların yönetimi Bilgiye erişim	Akademi Açısından Araştırma, Eğitim, Çalışanlar Açısından, Gelecek beklentisi,Sivil Toplum Açısından Sürdürülebilirlik konularının uyumu, Paydaş katılımı

Kaynak: (Yüksel,2017, s.48)

Entegre raporlamanın beklenen faydaları Tablo 2.2’de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Entegre Raporlamanın Beklenen Faydaları

İşletme İç Faydaları	İşletme Dış Faydaları
İş hakkında eleştirel düşünme ile ortaya olumlu ve olumsuz değerlerin çıkarılması sağlar.	Stratejinin açıklanması, performans ve görünüm için bağlantı sağlar.
İyi bir yönetim aracıdır.	İş modelinin açıkça gösterilmesi, değer oluşturma sürecinin anlaşılmasını artırır.
Gelişme veri kalitesi de dahil olmak üzere işletme ve geleceği için temel olan çevresel, sosyal ve yönetim konularına odaklanır.	Özlü ve birbirine bağlı bilgileri barındıran raporların yorumlanması ve analiz edilmesine kolaylık sağlar.
Geliştirilmiş risk yönetimine olanak tanır.	Geleceğe yönelik daha fazla bilgi sağlar.
Geliştirilmiş risk yönetimi süreçleri ve karar alma için bilgi sağlar.	Bilgi asimetrisini azaltır.
Tüm maddi sermayelerin değerlendirilmesinden sonra belirlenen ana performans göstergelerinin, risklerin ve stratejik hedeflerin entegrasyonu sağlar	Dengeli raporlama ve şeffaflıkla iyileştirme, Tüm maddi sermayeler hakkında bilgi sağlama: Olumlu ve olumsuz performans, çıktılar hem tarihi performansa hem de gelecekteki bakış açısında değerlidir.
İç ve dış raporlamanın daha fazla uyumlaştırılmasına imkan sunar.	İşletme paydaşlar arasında güven ve meşruiyet için zemin hazırlayabilecek iletişim kalitesini artırır.
Dahili siloları yıkar ve işletmelerde bilgi paylaşımını teşvik eder.	Paydaşlarla daha yüksek düzeyde güven sunar.
Ortak bir dilin geliştirilmesi ve işletmenin farklı işlevleri arasında daha fazla işbirliği yapılmasını sağlar.	Raporlama bilgilerinin, yatırımcı ihtiyaçlarıyla daha iyi uyumlaştırılmasını sağlar.

Kaynak: (IIRC, 2011; II,RC SAa, 2017;Kızltan,2021,s.106)

Entegre rapor yatırımcılara sağladığı bilgi ve avantajları Tablo 2.3’de ayrıntılı bahsedilmiştir.

Tablo 2.3. Yatırımcıların Gereksinim Duydukları Bilgiler ve Yatırımcılara Sağlayacağı Avantajlar

Bilgiler	Avantajlar
<p>İşletmenin maddi olmayan çevresel ve sosyal yatırımları ile gelecekte karşılaşılabileceği risk ve gösterdikleri performans arasındaki entegrasyonu açıkça ortaya koyar.</p> <p>İş modelinin nasıl çalıştığını açıklarken, ölçülebilir faktörlere odaklanır.</p> <p>Sürdürülebilir rekabet avantajlarını gösterir.</p> <p>Aynı sektörde faaliyet gösteren işletmeler arasında karşılaştırma yapılabilmesini sağlar.</p>	<p>Yatırımcıların ihtiyaç ve taleplerine daha doğru ve daha uyumlu olan bilgiler sunar. İşletme için kilit konumda bulunan kullanıcılar için daha yüksek güven seviyeleri oluşturur. Kaynak tahsisi ile ilgili olan risk yönetimi ve maliyet iyileştirme ya da düşünme gibi konular üzerinde daha etkin ve etkili kararlar verilmesini sağlar. Mevcut ve gelecekte işletmede çalışanlar da dahil olmak üzere yatırımcılar ve diğer menfaat sahipleri ile olan bağlılığı artırır. Daha iyi erişilebilirlik ve düşük sermaye maliyeti sağlar. Hem yatırımcılara hem de hissedarlara yönetsel kararları denetleyebilme imkan sunar. Sağlayan şeffaf ve eksiksiz bilgi ile sermaye maliyetini azaltarak. İşletmelere daha fazla fon sağlamaktadır. Yatırım gücünü ve hisse senetlerinin likiditesini artırır. Sürdürülebilir işletme imajını güçlendirir bu durum da işletmeye rekabet avantajı sağlar. Yatırımcılar ile olan ilişkiler daha güçlü ve daha bağlı bir hal alır.</p>

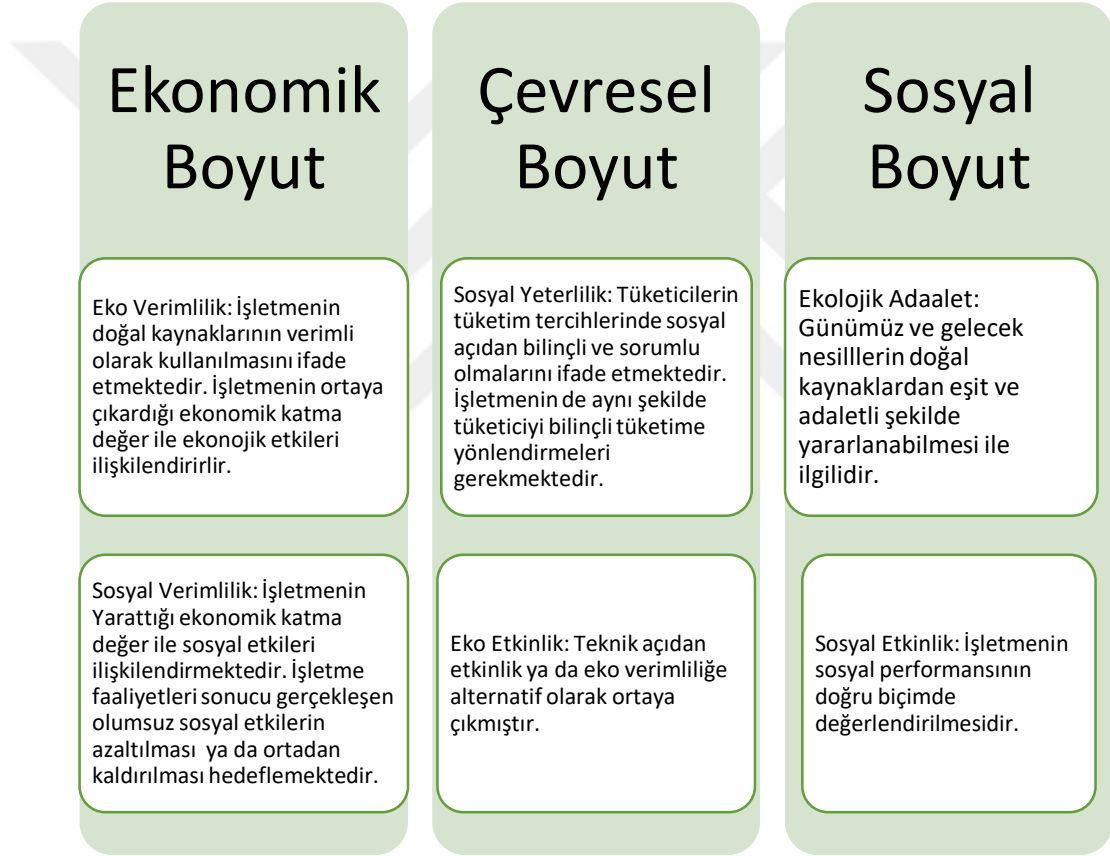
Kaynak: (Aceituno ve diğerleri., 2014; Cozmaighian, 2015; IIRC, 2017; Kızıltan,2021, s.112)

2.2.2.Sürdürülebilirlik Raporlamasından Entegre Raporlama Sürecine Geçiş Aşaması

Sürdürülebilirlik raporlaması, işletmenin yapmış olduğu olumlu ve olumsuz etkileri, gelecek fırsat ve riskleri tanımlamasını ve nasıl yönettiğini aynı zamanda bilgi kullanıcılarına ekonomik, çevresel ve sosyal performanslarının bilgilerini iletilerinin yansıtılmasıdır. Sosyal ve çevre sorumluluk bilincini,

hedeflenen uzun vadeli karlılık ile birleştirerek sürdürülebilirlik ekonomisi ile işletmelere hedef belirlemede destek olmaktadır.Yani sürdürülebilirlik raporları, işletmelerin yasal ve etik çerçeveler için yükümlülüklerini yerine getirip hesap verirken, zamanında, doğru, açık bir dille ve anlaşılır bir şekilde hissedar ve paydaşlara bilgi vermektedir. (Kızıltan,2021,s.49-50)

Şekil 2.1. Kurumsal Sürdürülebilirlik Modeli Özeti

Kaynak: (Young ve Tilley,2006; Kızıltan, 2021, s.50)

Sürdürülebilirlik raporlamasının temelinden yola çıkarak hazırlanan raporlama entegre raporlamadır İşletmenin yönetim, strateji, beklentileri ve performansının ilerleyen zamanlarda işletmeye ne derecede değer kattığını ve kazandırdığını gösteren ve kanıtlayan bilgilerin yer aldığı rapordur. Entegre raporlamanın ortaya çıkması sonucunda; işletmenin raporlarında, finansal

sonuçları, sosyal, çevresel ve yönetsel performanslarının yanı sıra yıllık finansal performansları arasında bağlantı kurulmasını sağlamıştır. Kullanılan raporlamaların, kendi içinde (içsel) eksikliklerinin var olması bu eksiklikleri hızlı bir şekilde kabul edilmesi sonucunda entegre raporlama hemen benimsenmiştir. Entegre raporlamaya hızlı bir geçiş yapılmasına yol açmıştır. Bilgi kullanıcılarına, işletmenin stratejik, sosyal, çevresel ve ekonomik konuların, yönetim ve yaşanan sorunların çözümü hakkında bilgi sağlayan raporlama entegre raporlamadır.

İşletmenin finansal, yönetsel ve sürdürülebilirlik olmak üzere değer oluşturma, bunları koruma şekillerinin bulunduğu açıklandığı bir raporlamadır. Tutarlı bir bütün sergilemektedir. Entegre raporlama, sürdürülebilirlik raporlamanın kesinlikle bir birleşimi değildir. Aynı zamanda finansal raporlamaya ek bir rapor olarak hazırlanması ilave edilmez. Bu iki özellik entegre raporlamanın sürdürülebilirlik raporlamayla arasındaki en önemli bir belirgin farklılıklardır. Zamanla sürdürülebilirlik raporlaması yatırımcıların ihtiyaçlarını ve beklentilerini tam karşılayamamaya başlamıştır. İşletme ve finansal performans arasındaki etkileşim kurulamamıştır. İşte bu süreçte entegre raporlama meydana çıkmıştır. İşletmenin finansal performansları yanında sosyal ve çevresel yaşama nasıl ayak uydurabilecek yerini göstermiş oldu. Aynı zamanda meydana gelen karşılaştıkları risklerle nasıl başa çıkabileceklerini, bu süreçte nasıl yönetildiğini açıklayan bir sisteme dönüştü. İşletmenin finansal bilgileri ile finansal olmayan bilgilerini ilişkilendirilmesine entegre raporlama denir. Aslında entegre raporlama finansal ve finansal olmayan stratejileri ve bu stratejilerinin ilerleyen süreçte doğurabileceği sonuçları ve gelecekte alacağı kararları bir birleşen gibi ilişkilendirir ve analiz eder. Böylelikle mevcut ve potansiyel yatırımcı ile paydaşlar işletmenin performansı ile ilgili daha yalın bilgilere sahip olur. İşletmelerinde, daha uygun, doğru ve etkili kararlar almasında yardımcı olur. Kısa; entegre raporlama, işletme faaliyetlerinin yetkililere daha kapsamlı ve kullanışlı bir şekilde tek bir rapor halinde sunulmasıdır. Var olan bütün

raporların ilgili bölümlerini alarak yeni bir raporun ortaya çıkmasının sonucudur. (Kızıltan,2021, s.50-51)

2.2.3. Uluslararası Entegre Raporlamanın Kavramsal Çerçevesi

Entegre raporlama hakkında bir araştırma yapıldığı zaman akademik ve kurumsal raporlamalarının çoğunlukla yakın tarihte olduğunu görmekteyiz. Bu nedenle aslında tam anlamda çerçevesi ve oluşumun sınırları net olmamasına rağmen entegre raporlama, kurumsal raporlamanın geleceğidir. Raporu hazırlayan kişilerin mutlaka, entegre raporu oluşturan unsurları nitelikleri tam anlamıyla bilmesi gerekir. Çerçeve düzenleyici niteliktedir. Bazı uluslararası kuruluşların bir araya gelmesi sonucunda, uluslararası çerçeve meydana gelmiştir. Entegre raporlama, karar vermek için kullanıcıların kullandığı bilgileri sadece finansal olarak sınırlanmamıştır. Hem finansal hem de finansal olmayan bilgileri iyi bir şekilde analiz edip şebekeyi kurmuştur. Aralık 2013 yılında IIRC tarafından entegre raporlama için genel bir çerçeve oluşturulmuştur. Aynı zamanda küresel düzeyde kabul görmüştür. Aslında çerçeve oluşturularak entegre raporlama sisteminin içeriğini düzenleme, ilkeleri bulundurma, temel kavramları barındıran ve entegre düşünce ile kavramsallaştırılmıştır. Sistemin sistematik olarak uygulanması hatta zorunlu hale gelmesi hakkında fikirlerin oluşması da gerçekleşmiştir. Sektörler için entegre raporlamanın tanımını oluşturmaya çalışan IIRC, araştırma çalışmaları gerçekleştirmiş aynı zamanda konuyla ilgili pilot uygulamalar oluşturmuştur. IIRC'nin yapmış olduğu çerçeveyi ele aldığımızda iki önemli ilkesi görülmektedir. Sermayenin daha verimli ve üretken olabilmesi için finansal sermaye sağlayıcılarına verilen bilgilerin kabiliyetinin artması gerekmektedir. Bir diğer ilke ise oluşturulan sermayenin şeffaf, hesap verilebilir ve sorumluluk içermesi gerekir. Entegre raporlamayı IIRC yeni bir yaklaşım olarak sunmaktadır. İşletmeler ve yatırımcılar için entegre raporlama güçlü uyumun göstergesidir. Ancak bazı işletmeler için durum farklılık göstermiştir. Kendilerini çerçevelerin, kodların ve yeni oluşan

göstergenin içinde bulmuşlardır. Böyle bir durumla karşılaşan işletmeleri, karmaşa ve endişe sarmıştır ve aşırı yük oluşturmuştur. Araştırma ve argümanlar sonucunda, birbirinden farklı ilkeler ve çerçeveler ile entegre raporlamanın uyum sağlaması gerektiğidir. Yayımlanan çerçeveler, temel kavramlar, rehberlik ilkeleri ve içerik öğelerinden söz etmektedir. Bu maddeler işletmenin değer oluşturma becerisini en iyi şekilde anlatılmasına aynı zamanda şeffaf anlaşılabilir olmasına yardımcı etmiştir. Çerçevenin iki ana bölümü vardır. Birinci bölüm;

- Entegre raporlamanın tanımına,
- Entegre raporlama çerçevesinin amacına,
- Raporlamayı kullanan kullanıcılara,
- Oluşan ilkelere olan yaklaşım ve bağlılığa,
- Entegre raporlamanın biçimine.

yer vermektedir. Entegre raporlama çerçevesinin kullanım ilişkisi ve raporun sorumluluğunu oluşturmaktadır. Aynı zamanda sermaye öğeleri ve kuruluşların değer oluşturma aşamalarını açıklamaktadır. İkinci bölüm ise tamamen içerik öğeleri ve kılavuz ilkeleri ile ilgilidir. Hangi alt başlıklar altında yer almaları gerektiği üzerinde bir çalışma yapılmaktadır. (Kızıltan,2021, s.74-76)

2.2.3.1. Sermaye Öğeleri

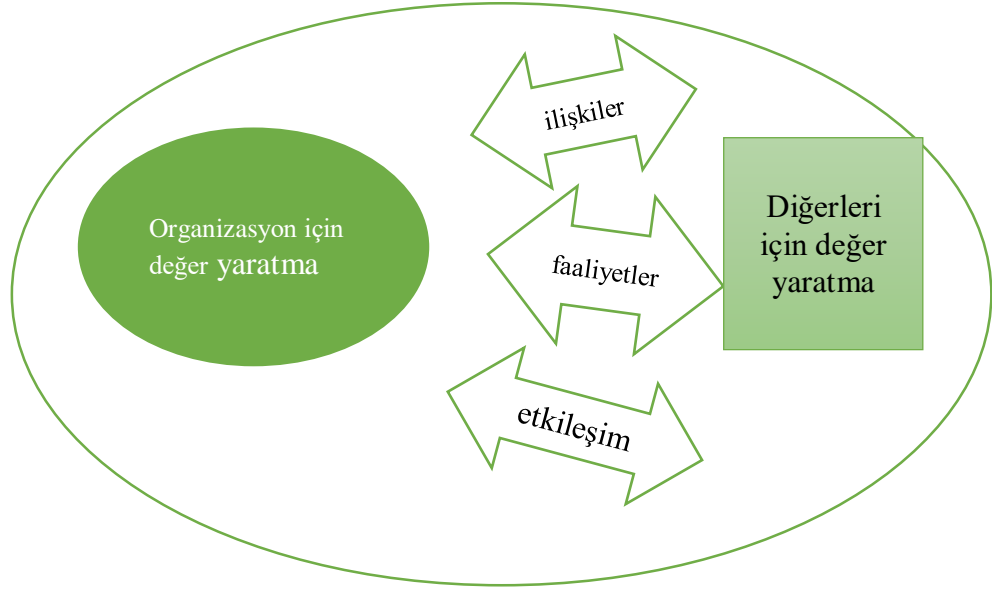
Sürdürülebilirlik ve Küresel Raporlama Girişimi işletmelerin geçmiş bilgileri paylaşmaktayız. Aslında bunu yaparken işletmenin gizli bilgilerini de açığa vurmaktaydı.Oysaki entegre raporlama geçmiş bilgilerle işletmenin geleceğine yön vermektedir.Çerçeve, entegre raporlamanın temelidir. Sermaye büyüklüklerine de temel almaktadır. Çerçeve işletmenin vizyon-misyon, yönetim biçimi, işletmenin modeli ve stratejileri ile ilgili değerlerini oluşturmasında en büyük etkendir. Çerçeve; değer kavramı, değer kavramı nasıl oluşturulur, nasıl ölçülür olarak açıklanmaktadır. Değer kavramının iki anlamı vardır. Birincisi, paydaşlarına ve topluma oluşturduğu değer, ikincisi,

finansal sermaye sağlayanlara finansal açıdan verebileceği değerdir. Entegre raporlama bu bilgilere göre, sermaye ögeleri ile birlikte kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmaya çalışan işletmeye dış çevre ile nasıl etkileşim kurduğunu göstermelidir ve açıklamada bulunmalıdır. Entegre raporlama çerçevesine göre işletmelerin başarı seviyelerini (yüzdelerini) sermaye ögeleri ile ölçülebileceğini söylemektedir. İşletmenin faaliyetlerini ve faaliyetler sonucunda değişim gösteren değerlerin toplamına sermaye ögeleri olarak adlandırılmıştır. Sermaye ögeleri altı maddeden oluşmaktadır.

- Doğal, İnsanı, Fiziki, Üretim, Finansal, Sosyal / Çevre

IIRC yukarıda bulunan altı sermaye ögelerini geliştirmiştir. Aslında bu ögeler birer örnektir. Çünkü her işletmenin sektörü farklıdır ve sektörlerindeki farklılıklardan ötürü işletmeler sınıflandırılırken ayrılmaktadır. Dolayısıyla, faktörler üzerinden değerlendirilmek imkansızdır. Altı sermaye ögesi birer örnektir bundan dolayı işletmeler, bu altı sermaye ögesi ile değerlendirme yapma, raporlarını onlara göre düzenleme zorunlulukları bulunmamaktadır.

Şekil 2.2. Kuruluş ve Diğerleri İçin Yaratılan Değerin İlişkisi

Kaynak: (IIRC, 2013a: 10; Yüksel,2017,s.77)

Yalnız dış çevre ile değer yaratma aşamasında olay farklıdır. Dış faktörlerden geri bildirim ölçülebilir. Bundan dolayı kendilerine değer oluşturduğunu gördüğü bilgileri işletme, entegre raporlarına mutlaka dahil etmelidir. Hatta dahil etmek zorundadır. Sermaye öğelerini kullanarak oluşturdukları iş modellemesiyle işletmeler, değer oluşturma süreçlerini tamamlayabilir. Çünkü işletmelerin temelini iş modelleri oluşturur. Aşağıda bulunan şekilde değer oluşturma sürecinde iş modeli bulunmaktadır. (Kızıltan,2021, s.76-78)

Şekil 2.3. Değer Oluşturma Sürecinde İş Modeli Örneği

Kaynak: (ERTA, 2019; Kızıltan,2021s.78)

Misyon ve Vizyon; işletmenin kuruluş ve gelecek amacının şeffaf ve anlaşılır bir biçimde açıklanmasıdır.

Performans; işletmenin benimsediği strateji ile belirlediği sürede amaçlarına ulaşmış ulaşmadığını göstermektedir. Aynı zamanda sonuçların sermaye öğeleri ile olan bağlantılarını da göstermektedir.

İş Modeli; işletmenin faaliyetleri sonucunda değer oluşturma ve sonuçlara ulaşmasını sağlayan sistemdir.

Geleceğe Bakış; iş modeli ile gelecekteki performansın değerlendirilmesidir.

Dış Çevre; işletmenin değer kazanmasını etkileyen, kuruluşun içinde değil dışında kalan; çevresel, toplumsal, teknolojik, siyasi, ticari ve yasal bütün etkileri içermektedir.

Riskler ve Fırsatlar; işletmenin değer kazanma kabiliyetini etki eden fırsat ve risklerin belirlenmesidir. Aynı zamanda fırsat ve risklerin nasıl ölçüleceği söz konusudur.

Yönetişim; işletmenin değer kazanma yeteneğinin nasıl ve ne derece desteklendiği ile ilgilidir.

Strateji ve Kaynak Dağılımı; işletmenin hedeflerine ulaşabilmek için planladığı kaynak aktarım kısmını göstermektedir.

Entegre raporlama aslında üretilen, entelektüel ve insan sermaye hakkında bilgi vermelidir. IIRC'nin raporuna göre bu üç sermaye türü her işletmenin vizyonun da bulunmalıdır. Giriş ve çıkışlarının yanı sıra fırsat ve risklerini de rapor etmeleri gerekir. Diğer sermayelerin etkileri de yer almalıdır. İşletmelerin sağladığı olanaklar ile birden fazla sermaye türü etkilenmektedir. İşverenlerin çalışana yaptığı ödemeler çıkış olarak sınıflandırılırken, çalışan ve toplum için bir giriştir. Böylelikle çalışanlar çevreye bir etkileşim salgılamaktadır. Buda topluma katkı olarak yansımaktadır. İşletmenin eğitime yapmış olduğu yatırımlar insan sermayesine olan yatırımdır.

Sosyal ve ilişkisel sermaye artırımı için ortak değerlere göre ilerlemelidir. Tüm bunlara rağmen çalışanlarında karşılaştığı riskler vardır. Çalışanların performansından memnun olmayan müşteriler nedeniyle finansal, fiziki ve sosyal sermayelerde azalma söz konusudur ve aynı şekilde her çalışan başka bir sermayenin artmasında büyük bir etkendir. Aslında tüm bunlar işletmenin kullandığı iş modelinde, sermaye öğelerinin etkileri gözlemleyerek, sermaye öğelerinin işletme üzerindeki değerini ölçülmesini sağlamaktadır. Kısacası her entegre raporunda bütün sermaye öğelerinin giriş- çıkış, risk-

fırsat kademeleri açıkça belirtilmelidir. Aralarında var olan ilişkiye yer verilmelidir. Sermaye kavramı değerler stoku ve kaynaklar ve ilişkiler olarak adlandırılmıştır. Entegre raporlama artan azalan ya da dönüşebilen bir değer stoku olarak tanımlayabiliriz. Özkaynak üzerinde ürün ve hizmetlerin olumlu ve olumsuz etkileri vardır. Nötr durumlar da mevcuttur. İşletme için her sermaye yarar, risk ve fırsat sağlayabilir.Çerçeve de yer verilen bütün sermaye öğelerine aşağıdaki tabloda verilmiştir. (Kızıltan,2021, s.78-79)

Tablo 2.4. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Sermaye Öğeleri

	Sermaye Öğeleri	Açıklama
1	Finansal Sermaye	Performansın geleneksel ölçü birimi olan bu sermaye türü, verimlilik sonucu veya finansmanla oluşan fonları kapsar.
2	Üretilmiş Sermaye	Mal üretiminde veya hizmet sunumunda kullanılmak üzere bir işletme için mevcut olan üretilmiş fiziksel nesnelere içerir.
3	Fikri Sermaye	Bu sermaye türü patent telif hakkı örgütsel sistem ve bunlara ilişkin işletmelere ek olarak marka ve itibarla ilintili manevi değerleri kapsar.
4	İnsan Sermayesi	Bu sermaye türü görevlerinin başarıyla tamamlamak için yeteneklerini etkileyen motivasyonlarına ek olarak çalışanlarının beceri ve bilgi birikimini kapsar.
5	Sosyal ve İlişkisel Sermaye	Organizasyon ile topluluklar hükümet tedarikçi ve müşteriler dahil olmak üzere tüm paydaşları arasındaki ilişki ve kaynaklar kapsar.
6	Doğal Sermaye	Su, fosil yakıtlar, güneş enerjisi, etkin ve karbon havzaları gibi değiştirilemeyen ve ekonominin bir bütün olarak çalışması için gerekli olan kaynakları kapsar.

Kaynak: (IRC SAa,2018; Kızıltan;2021,s.80)

2.2.3.2. Kılavuz İlkeleri

Kılavuz ilkelerinin amacı, işletmenin yayınlamış olduğu entegre raporlamasında, hangi bilgilerin ne düzeyde anlatılması, her bilginin değil gerekli bilgilerin yer verilmesi gerektiği ve bunların hangisi olduğu, şirket gizliliğini koruyarak bilgilerin yayınlanması ancak paydaşlara da yol göstermesi gerektiği ve bu bilgilerin hangileri olduğunu açıklamaktır. Bu bilgiler kılavuz ilkeleri ile belirlenmiştir. Kullanıcılara yol gösteren bir misyonu vardır. Diğer raporlara nazaran, entegre raporlama kural esaslı değil ilke esaslı bir yaklaşım benimsenmiştir. İşletmeler bulunduğu sektör ve çalışma koşullarını değerlendirip kendilerine en uygun ilkeyi benimseyerek raporlarını o türden bilgilere yer vermektedir. (Kutaylı,2019,s.87) Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, yayınlamış olduğu kılavuz ilkeleri şekilde gösterildiği gibidir. (Kızıltan,2021, s.83)

Şekil 2.4. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Kılavuz İlkeleri

Kaynak: (Kızıltan,2021, s.83)

Kısa ve Öz Olma: Entegre raporlama, işletmenin finansal ve finansal olmayan bilgileri hakkında kısa net bilgiler vermelidir. Gereksiz bilgileri içinde barındırmayan anlaşılır bir dilde düzenlenmelidir. Değer yaratma konusunda işletmeye katkısı olmayan devamlı tekrarlanan bilgilerin yer alması karmaşaya neden olacaktır.

Raporda yer alan bilgiler birbirleri ile ilişki içinde olmalı ve mantığa yatmalıdır. Çelişkili ifadeler yer verilmemelidir. Herkesin anlayabileceği cümleler ve kelimeler seçilmelidir. Kavramlar kısa ve net bir şekilde açıklanmalıdır.

Önemlilik: İşletmelerin değer yaratmada onları etkileyen önemli konuları verileri raporlamada belirtmeleri gerekir. Bilgiler rapora önemlilik seviyesine göre mutlaka eklenmelidir.

Paydaşlarla İlişkiler: Entegre raporlama, işletmenin paydaşları ile arasındaki ilişkinin kalitesi hakkında bilgi vermelidir. Paydaşların yasal ihtiyaçlarını ne düzeyde anladığını ve bu ihtiyaçlara karşılık verdiğini de raporda açıklamalıdır.

İşletme değer yarattığı sürece hedefledikleri konuma gelebilir ve paydaşların istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilmektedir. İşletmelerin paydaşları ile aktif bir şekilde ilişki kurmaları gelecek adımları için her zaman avantajlıdır. Anlık olarak değişim gösteren ekonomik çevre sonucunda işletmeler analiz eder ve fırsat ve riskleri kendilerine en uygun stratejik adımlar oluştururlar. Böylelikle bu yeni stratejilerini kolaylıkla uygulayabilirler. Paydaşlarla sağlanan bu ilişki sayesinde ihtiyaçlar belirlenebiliyor. Buda paydaşlar ve toplum tarafından işletmeye güven oluşturmaktadır. (Kutaylı,2019, s.89)

Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim: Entegre rapor, işletmenin benimsediği stratejilerinin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetinin sermaye öğelerinin nasıl kullanıldığı ve etkileşim sonucunu göstermelidir. Rapor fikir vermelidir. Stratejik olarak başarılı olmak için, geçmişteki başarı ve hataların farkına varılması gerekir.

Hedeflere ulaşabilmek çalışmaktan geçmektedir. Raporda, iş modelini etkileyen riskler ve fırsatlar, kullandıkları stratejilere yer verilmelidir. (Kutaylı,2019, s.87)

Bilgiler Arası Bağlantı: İşletmelerin ilerleyen süreçlerde değer yaratma oluşumunu etkileyen etmenleri ve bu etmenlerin bağlantılarını aynı zamanda bütünsel bir bakış açısıyla aralarındaki bağımlılığın raporlarda söz edilmesidir.

Eğer bir işletmede entegre düşünce oluşmuşsa, ortaya çıkan bilgilerin birbiri ile olan bağlantıları daha rahat bir şekilde gözlenmektedir. İşletmelerin entegre düşünceyi çalışmaların da yer vermesi, yönetim raporlarına, bilgilerin kendi içindeki ilişkilerine, analizlere ve karar verme sürecine de yansımaktadır. Entegre düşüncenin tüm bu aşamalarda yer alması, entegre raporlamada da bulunmasına olanak vermiştir. (Kutaylı,2019, s.88)

Güvenilirlik ve Eksiksizlik: Entegre raporlarında işletmeler olumlu ve olumsuz bütün konulara maddi zarar vermeyecek şekilde mutlaka değişmelidir. Yer verilen bilgiler işletmenin iyi ve kötü yönlerini tamamen yansıtmalıdır. Bilgilerin açık ve tam bir şekilde olması kullanıcılar için doğru karar almalarını sağlamaktadır.

İç denetim ve bağımsız dış denetim sistemlerinin oluşturulması güvenilirliği arttıracaktır. Aynı zamanda sektörde faaliyet gösteren diğer işletmelerin raporlarına bakarak işletme için hangi bilgilerin gerekli ve gereksiz olduğunu da görülebilir. Aynı sektörde yer alan birçok işletmenin raporlarına bakıldığında ortak konular var ise o sektör için o bilgilerin olması gerektiği kanısına varabiliriz.

Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik: Entegre raporda bulunan bilgiler diğer raporlarla mutlaka istikrarlı olmalıdır. Farklı işletmelerin raporlarında yer alan bilgilerle karşılaştırma yapılabilir. Esas performans göstergeleri ile birbirini izleyen raporlama ilkeleri birbirine benzer düzeyde olmalıdır.

Bu rapordaki bilgilerin güvenilir ve karşılaştırılabilmesini sağlar. Tutarsızlığa neden olunması durumunda bunun nedeni ve sonucu yani rapora olan

olumsuz etkinin neler olacağı açıklanmalıdır.(Kutaylı,2019, s.90) Uluslararası entegre raporlama çerçevesi kılavuz ilkeleri aşağıdaki Tablo 2.5’de gösterilmiştir. (Kızıltan,2021, s.84)

Tablo 2.5. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Kılavuz İlkeleri

Kılavuz İlkeleri	Açıklama
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	Entegre rapor işletme stratejisinin ayrıntılarını vermeli ve nu stratejinin işletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl etkilediğini açıklamalıdır.
Bilgiler Arası Bağlantı	Entegre rapor, zaman içinde işletmenin değer yaratma kabiliyetini etkileyen faktörler arasındaki kombinasyon, birbiriyle ilgili ve bağımlı olma durumunun bütünsel bir resmini göstermelidir.
Paydaşlarla İlişkiler	Entegre rapor, işletmenin anahtar konumundaki paydaşlarının yasal ihtiyaç ve ilgilerini ne kadar dikkate aldığı ve onları ne ölçüde ve nasıl anladığı dahil olmak üzere paydaşları ile ilişkilerinin yapı ve kalitesinin ayrıntılarını vermelidir.
Önemlilik	Entegre rapor. Esas olarak işletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini etkileyen hususlar hakkındaki bilgiler açıkça ifade etmelidir.
Kısa ve Öz Olma	Bir entegre raporun, tekrarlardan ve kuruluşun yapısı dışında kalan açıklamalardan uzak, kısa ve öz olması gerekir.
Güvenilirlik ve Eksiksizlik	Entegre rapor, bilgi zaman içinde hususları maddi hata yapmadan dengeli bir şekilde içermelidir.
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	Entegre rapor bilgi, zaman içinde tutarlılık esasına göre zaman içinde işletmenin kendi kabiliyetiyle değer yaratması açısından karşılaştırma yoluyla sunulmalıdır.

Kaynak: (IIRC, 2013b; Kızıltan,2021,s.84)

2.2.3.3. İçerik Öğeleri

Entegre düşünce temelinde hazırlanan entegre rapor birbiriyle bağlantılı ve içerik öğeleri olarak sınıflandırılır. Tablo 2.6’da gösterildiği gibi içerik öğeleri çerçeveye göre şunlardır: (Kızıltan,2021, s.88)

Tablo 2.6. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi İçerik Öğeleri ve Soruları

İçerik Öğeleri	Sorular
Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	İşletme ne yapar ve hangi koşullar altında çalışır?
Kurumsal Yönetim	İşletmenin yönetim yapısı kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl destekler?
İş Modeli	İşletmenin iş modeli nedir?
Riskler ve Fırsatlar	İşletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini etkileyen kendini özgü riskler ve fırsatlar nelerdir ve bunlarla uğraşan örgüt yapısı nasıldır?
Strateji ve Kaynak Aktarımı	İşletme bunun için nereye gitmek ister ve oraya ulaşmak için niyeti nedir?
Performans	İşletme, dönem için stratejik amaçlarını hangi oranda başarmıştır ve etkileri yönünden incelendiğinde sermaye üzerinde sonuçları nedir?
Genel Görünüş	İşletme, stratejisinin arkasında durabilmek için hangi meydan okuma hususlarına ve belirsizliklere sahiptir ve iş modeli için mevcut etkiler ve gelecek performansı nedir?
Hazırlık ve Sunumun Temeli	İşletme, entegre raporda hangi konuların yer aldığını nasıl belirler ve bu konular nasıl kıymetlendirilir veya değerlendirilir?
Genel Raporlama İlkeleri	Yukarıda sayılan sekiz içerik öğelerinin nasıl hazırlanacağı ile ilgili ilkeleri göstermektedir.

Kaynak: (IIRC, 2013b; Kızıltan,2021, s.88)

Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre: Çerçeveye göre işletmenin misyon, vizyon, kültür, ilkeleri, faaliyet konuları, pazardaki yerleri, personel sayısı, mülkiyet durumu, dış çevre unsurları ve etkilerinin bilgilerini barındıran bir bütünsel görüntü sağlayan entegre raporlarıdır. Dış çevrede meydana gelecek

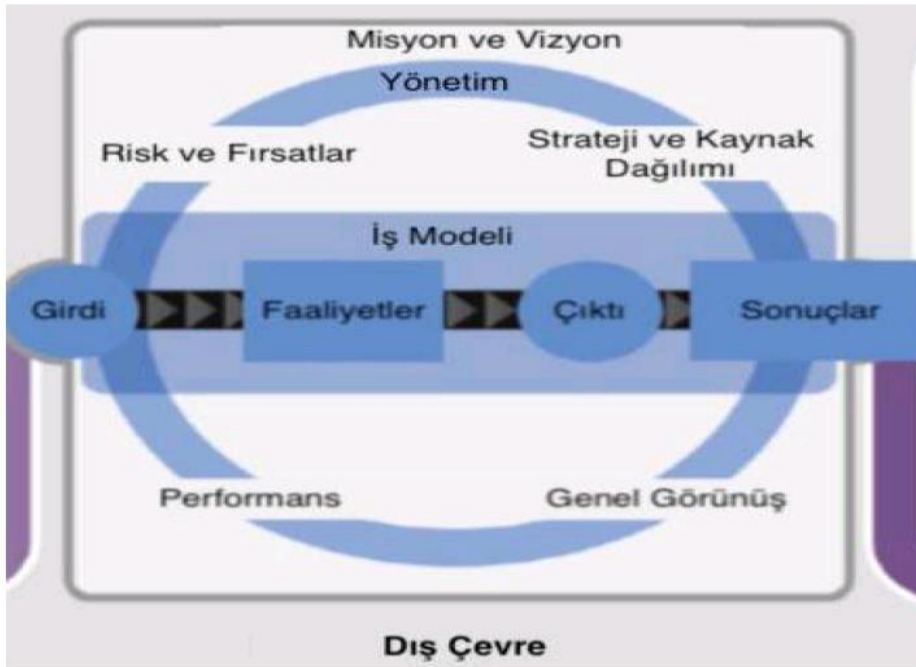
bir değişim, işletmenin kısa, orta ve uzun vade değer yaratma gúcünü ciddi olarak etkileyecektir. Bundan dolayı bütünleşmiş raporda dış çevre ile ilgili bilgiler mutlaka yer verilmelidir.

Kurumsal Yönetim: Kurumsal yönetim işletmenin sermaye maliyetini azaltan ve rekabet derecesini yükselten bir sistemdir. İşletmenin faaliyetlerinin verimliliğini ve etkinliğini sağlamaktadır. Performans ve itibarını etkiler ve böylelikle işletme değerine olumlu yönden katkı sağlamaktadır.

Çerçeveye göre kurumsal yönetim yapısı, kurumsal yönetim yetkinlikleri, risk yönetimine karşı yapılan tutumlar, tutumlar konusunda gerçekleştirdiği faaliyetleri raporlamada açıklaması gerekir. Bununla birlikte gönüllü olarak kullanılan kurumsal yönetim uygulamaları ve ücret –teşvikler sermaye öğeleri ile olan bağlantısı da raporlarda yer almalıdır. (Yüksel,2017,s.85-86)

İş Modeli:

şekil 2.5. İş Modeli

Kaynak: (IIRC, The İnternational (IR) Framework, 2013:13; Kutaylı,2019,s.92)

Entegre rapor, kuruluşun iş modeli nedir sorusuna cevap verilmesi gerekir. İşletmenin sürdürülebilir değer yaratma sürecini şema haline getirilmesine iş modeli denir. Şema haline getirerek stratejilerini belirler. İş modelinin sunumu mutlaka açık net ve anlaşılır bir şema halinde olmalıdır. Süreç akla uygun bir metin ile ilerlemelidir. İş modelin girdilerini; doğal, finansal, fikri, üretilmiş, insan ve sosyal (ilişkisel) sermayeler oluşturmaktadır. İş modelinin çıktıları; önem derecesi dikkate alınarak atıklar, yan ürünler ve emisyonlar oluşturmaktadır. İş faaliyetleri, işletmenin faaliyet gösterdiği pazarda rakipleri ile kendisinin nasıl farklılaştığını, ilk satışlardan sonra kazanç sağlamaya hangi ölçüde başladığını, yeni iş modellerine olan yaklaşımını, zaman ilerledikçe gelişime ve değişime uygunluğunun konularını kapsamaktadır. (Kutaylı,2019, s.92-93)

Fırsatlar ve Riskler: İşletmenin zaman içerisinde değer yaratma kabiliyetini etkileyen iş faaliyetlerinden meydana gelen iş fırsat ve riskler vardır. Aynı şekilde dış çevre faktörlerinden kaynaklanan dış fırsat ve riskler oluşacaktır. Bu fırsat ve risklerin meydana gelmesinde etkili olan unsurların sermaye öğelerince belirlenip açıklanması gerekir. Belirleme yapıldıktan sonra fırsatların değerlendirilmesi ve risk yönetimi için politika ve stratejik amaçların, fırsat ve risk tanımlanması da temel performans göstergelerinin tanımlanması kapsamında gerçekleşir. Gerçekleşme ihtimali düşük olan risklerde önemlilik ilkesi dışına çıkılarak mutlaka entegre raporuna dahil edilmelidir. (Yüksel,2017, s.88)

Strateji ve Kaynak Aktarımı: İşletmenin amaçladığı hedef nedir, bu hedefine zaman ulaşabilecek sorusunun yanıtını vermektedir. Entegre raporunda işletme kısa ve uzun vadede hedeflerini açıkça belirtmelidir. İşletmeler, belirledikleri hedeflere ulaşmaya çalışırken hangi kaynaklardan yardım alacağına ve hedeflerine ulaştıktan sonra nasıl ölçeceğine yer vermelidir. Strateji ve kaynak aktarım planlarının iş modeli ile bağlantılarına da yer verilmesi gerekir. (Kutaylı,2019, s.94)

Performans: ‘‘Entegre raporda işletmenin performans içeriği ile ilgili kantitatif ve kalitatif bilgiler içermektedir.’’(Şimşek,2018,s.43) İşletmenin sermaye öğeleri üzerindeki eksi ve artı etkileri, işletme paydaşlarının ihtiyaçlarının ne derece de karşılandığı, geçmiş ve şimdiki performanslarının kıyaslandığı, hedeflerin hangi aşamada olduğunun bilgileri bulunmaktadır.

Finansal ve finansal olmayan performans verilerinin, entegre raporda birlikte yayımlanması yatırımcılar için geniş bir çerçevede işletmeyi görmelerini sağlar.(Kutaylı,2019,s.94)Finansal ve finansal olmayan sermaye ve performans arasında temel performans göstergeleri bulunmaktadır.Temel performans göstergelerinin tespitinde bazı dikkate alınması gereken sorular vardır. Bunlara Tablo 2.7’de yer verilmiştir. (Yüksel,2017, s.90)

Tablo 2.7. Temel Performans Göstergelerinin Tespitinde Dikkate Alınacak Sorular

1: Organizasyonun Strateji ve Öncelikleri	2: Dahili Olarak Gerekli Olan Bilgiler Nelerdir?
Organizasyonun strateji ve öncelikleri nelerdir? Yönetim kurulu ve yönetici ekibi bunu nasıl ölçer ve izler? Üst düzey yöneticilerin ücretlendirme paketlerine yansıtılıyor mu ve stratejiler ve öncelikler karşısında liderliğin nasıl gerçekleştirildiğini gösteriyor mu?	Etkin işletme kararları almada üst düzey yöneticiler hangi bilgiye ihtiyaç duyuyor? Strateji ve önceliklere ulaşmayı izlemek için gerekli olan bilgiler nelerdir? Kıyaslama emsaller neler yapıyor?
3: Dışsal Olarak Gerekli Olan Bilgiler Nelerdir?	4: Şu anda Mevcut Bilgiler Hangileridir?
Okuyucuların ihtiyaçlarına cevap vermek için düşürülmüş gereken unsurlar: Yasalar, düzenlemeler, yönetim standartları dahil olmak üzere düzenleyici gereksinimleri, Sektördeki tüm kuruluşlarla ilgili olan sektöre özgü bilgiler, Coğrafi bölgeler çalışırken gerekli olan bilgi	Hangi finansal ve finansal olmayan bilgiler vardır? Bilgi ne için kullanılır ve ne sıklıkta toplanır(aylık raporlama/teşvik programları/düzenleyici şartlar gibi) , Yıllık raporlarda tarihsel olarak sağlayan bilgiler hangileridir? İç veya dış bilgi mi? Bilgi ne kadar güvenilirirdir?

5: Bilgi Eksikliği Analiz Ediliyor Mu? Bir eksiklik analizi organizasyonda var olan ve gerekli olan bilgi kullanılarak yapıldığında eksiklikleri kapatmak için ne kadar hızlı karar verildiği en kritik KPI/ bilgi ilk olarak ele alınmalıdır.	
--	--

Kaynak: (Yüksel,2017, s.90)

Genel Görünüm: Zamanla gelişen, beklenen değişikliklere bütünleşmiş raporda yer verilmelidir.İşletmenin ilerleyen süreçlerde karşılaşacağı durumları bu durumlar sonucunda alacağı tedbirleri, bütün bu belirsizliklere cevap vermesi gerekir. Bu bilgiler şeffaf ve güvenilir olduğu zaman raporda yer almalıdır. Entegre raporlama işletmenin sadece şu anki durumunu değil gelecek planlarını ve hedeflerini de yansıtmalıdır. (Kutaylı,2019, s.95)

Hazırlanma ve Sunum Esasları: Entegre rapor, kılavuz ilkesinde yer alan önemlilik ilkesini baz olarak hareket etmelidir. Konularını belirleyip kısa ve öz anlatmalıdır. Rapora işletme içeriğinin nasıl dahil edildiği, nasıl ölçülüp, nasıl varsayımlarda bulunduğu olmalıdır. Raporun sınırlarını yanı çerçevesini açıklaması gerekir. Bu açıklamada finansal verilerini ölçmek için kullandığı yöntemleri de barındırmalıdır.

Genel Raporlama İlkeleri: Belirli ilkeler doğrultusunda yukarıdaki sekiz içerik ögesi hazırlanmıştır.Genel raporlama ilkeleri bu öğelerin sınırlarını içermektedir. İşletmeler entegre rapor çerçevesinde uygun rapor hazırladıkları takdirde hem ulusal hem de uluslararası stratejileri yaymaktadır. (Kızıltan,2021, s.90)

2.3. ENTEGRE RAPORLAMAMANIN TEORİK MODÜLLERİ

Entegre raporun bileşenleri arasında kurumsal yönetim ve sürdürülebilirlik faaliyetlerinin bir araya getirip birbiri ile olan bağlarını bulmaktır. Muhasebe ve finans uzmanları yönetim kararlar için ihtiyaç olan bilgileri yaratmaya ve etkileşimde bulunmasını sağlamaya uğraşmaktadır. Entegre raporlamanın en

kritik modülleri; entegre düşünce, kurumsallaşma, muhasebe, denetim, Kobi, kurumsal yönetim ve sürdürülebilirliktir. Bu konular büyük oranda fırsatlar sağlayan konular arasında yer alır. (Kızıltan,2021, s.91) Bu bölümde entegre raporlamanın teorik modüllerine yer verilmiştir.

2.3.1 Muhasebe ile Entegre Raporlama

Raporlar konusunda yapılan araştırmalar sonucunda, finansal raporlamada büyük değişimler söz konusu olmuştur. İşletmeler bilgi sağlayıcı ve paydaşların taleplerini karşılayabilmek için gelişim ve değişim göstermektedir. Zamanla ilerleyen, gelişim gösteren bu çalışmalara uyum sağlamaya çalışmalıdır. Entegre raporlama finansal performansın daha kapsamlı görünümüdür. Finansal raporun bileşenleri olan paydaş teorisi, kurumsallaşma ve sürdürülebilirlik gibi birçok etkiyi birleştiren stratejik muhasebe işlevidir. Muhasebe ve finans aynı zamanda işletmelerin iç ve dış etkileri dikkate alındığında, işletme daha iyi ve yeni temeller atacaktır. (Smith,2014,s.58-63) Sürekli devam eden şeffaf ve tutarlılık taleplerine ve işletmelerin vizyonları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak isteyen yatırımcıların istekleri üzerine finansal ve finansal olmayan bilgilere ek iç ve dış raporları birleştirerek, entegre rapor yeni bir yanıt verilmiştir. Entegre çerçeve aslında finansal raporlama esnasında değer yaratmanın nasıl olacağı bunu nasıl sürdürebileceği ve raporlamasının nasıl yapılacağı hakkında yeni bir anlayıştır. Entegre raporlamanın küresel boyutta, kabul görmesi, denetçi ve muhasebecilere yeni ve önemli bir rol üslendirecektir. Genel kabul görmüş muhasebe müfredatında yani muhasebe mesleğinde yeniçağ başlattığı, farklılaşmaya yol açacağı belirtilmiştir.(Cozmaighian,2015,s.125-134)

Muhasebe ve finans meslekleri bu yeni gelişim ve değişimler sayesinde lider ve dinamik bir rol oynamaya başlamışlardır. Geleneksel raporlama hem stratejik planlama hem de operasyon el yeri olan bir raporlamadır. Geleneksel finansal raporlamadan, entegre raporlama sayesinde gerçek zamanlı bilgiyi içeren stratejik duruma geçiş yapılmaya başlanmıştır. Değer yaratma

sürecinin vazgeçilmez parçası; iş faaliyetlerine girdi olarak yansıyan bütün kaynakları içerecek biçimde raporun geniş kapsama yayınmasıdır. Maddi olmayan varlıkların ölçümü zor olabileceğinden, IIRC çok az yönlendirildi. Nasıl bu durumu başaracağı hakkında cevap vermediği görülmektedir. IIRC tarafından yayımlanan entegre raporlama çerçevesinde işletmenin sermaye hakkında açıklamalarını belirtilmiştir. Buna rağmen sektörlerin farklı olmasından dolayı işletmelerin önceliğine bırakılmıştır. Bu açıdan, mevcut entegre raporlama, muhasebecilere işletmenin sürdürülebilirlik bakımından değerlendirilme yapılmasına imkân vermemektedir. Bu süreç doğal, sosyal ve ilişkisel sermaye öğeleriyle bir değer oluşturmasını vurgular. Aynı zamanda açıklamanın zorluğundan söz eder. Yeni muhasebe denetimlerinin gelişiminde, muhasebe akademisyenlerinin işletmeler ile iş birliği içinde olup gelişim için hareket etmeleri gerekir. Kurumsal düşüncenin, sürdürülebilirlik bakımından, üst yönetim için faydalar yaratacağı düşünülmüştür.

Muhasebe ve yönetim süreçlerinde farklılığa olanak sağlamaya başlamıştır entegre raporlama ve böylelikle risk, strateji, finansal, sürdürülebilirlik arasındaki durumun belirlenmesini sağlamıştır. Birçok entegre raporlamayla ilgili sonuçtan bir tanesi entegre rapordur.

Muhasebe müfredatına baskı uygulanarak, finansal olmayan performansların finansal performans olarak değerlendirilerek yeni uyum teknikleriyle teknik bilgilerin eklenmesi meydana gelmiştir. Muhasebe mesleği ve muhasebe eğitimleri sadece finansal ve finansal olmayan raporlar ile kısıtlanmamalıdır. Maddi olmayan bilgiler değerlendirilmeli ve belli başlı planlar yapılmalıdır. (Kızıltan,2021, s.97-98)

2.3.2. Denetim ile Entegre Raporlama

Hissedar ve bilgi kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için zamanla işletmeler, zorunlu ve belirli finansal raporlar hazırlamaktadır ve hazırladıkları bu raporları sunmaktadırlar. Tüm bu raporlar içerisinde entegre raporlama işletmenin nasıl değer kazandırdığını gösterir. Önceki sayfalarda

söz edildiği üzere sermaye ögeleri, kılavuz ilkeleri ve içerik ögelerin bileşenleri ile entegre raporlamanın çerçevesi oluşur. Kılavuz ilkelerinde yer alan güvenilirlik ve bütünlük maddesi; işletmenin bilgi güvenilirliğini sağlamak ve artırmak içindir ve bağımsız denetim aşamalarının kullanılması gerektiğinin öneminden bahseder.

Denetim mekanizmasının olması gerektiğini, entegre raporlama oluşum aşamasından itibaren söz eder. (Kızıltan,2021, s.99)Denetimin işlevi; işletmenin finansal bilgilerinin denetim yasaları çerçevesinde denetlenmesidir. Ancak entegre raporda denetlemeye tabidir. Entegre rapor aynı şartlar altında denetimden geçmektedir. Çünkü entegre rapor denetim açısından hem güvenli hem de doğru bilgi olarak değerlendirilir. İç denetim mekanizması için entegre raporlama güvence oluşturmaktadır. Entegre raporlamanın temel başlıkları kurumsal yönetim, iç kontrol ve risk yönetimidir.(Ağdeniz,2018,s.121-138) İşletmeler tarafında entegre raporlama benimsedikçe, iç denetim mekanizmasında daha fazla gelişim ve değişim söz konusu olacaktır. Stratejik ve operasyonel ve raporlama hedeflerine güven, iç denetim arttıkça sağlanacaktır.

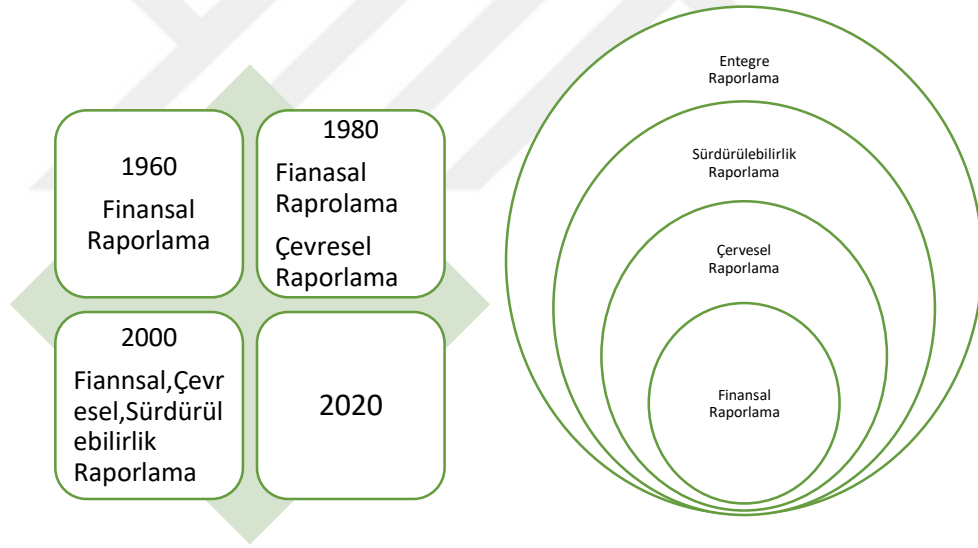
Risk yönetim ve değer yaratma konusu hakkında ileri bir görüş sağlamasına olanak verecektir.İşletmeler entegre düşünceye, bir kere entegre raporlama uygulamalarını gerçekleştirdiklerin de sahip olmaya başlayacaktır. Sahip oldukları değerleri korumak ve artırmak için rehberlik ve stratejik destek sağlayabileceklerdir.Ortaya çıkabilecek risklere iç denetim fikir üreterek entegre raporlamanın daha başarılı olmasını sağlar.Böylelikle entegre raporlamanın anlaşılır, tutarlı ve eksik olmadan hazırlanmasına katkı sağlamıştır. Kısacası entegre raporlamanın bir diğer ayrılmaz ilkesi kesinlikle iç denetimdir. (Kızıltan,2021, s.99)

2.3.3. Kurumsallaşma ile Entegre Raporlama

Siyasal bilimler, ekonomi ve sosyoloji alanlarında kurumsallaşma kavramının geniş bir geçmişi vardır.Kurumsallaşmanın örneği; işletmenin, sosyal, çevresel ve ekonomik etkileri hakkında en iyi uygulamayı kullanarak

sürdürülebilir çıktıları kazanmayı amaçlamıştır. İşletme, toplum ve çevre boyutlarında kurumsallaşma kavramının temelinde bulunan sorumluluk ve roller gözlemlenir. Kurumsal raporlamanın yeni bir şekli entegre raporlamadır. Paydaşlarla aktüel ve iyi bir iletişim sağlayabilmek için yeni bir şekil olarak boy gösterir. Kurumsal raporlamanın evrimi entegre raporlamadır. İklim değişikliği, meydana gelen küresel finansal kriz ve ekolojik gelişmeler sonucunda artık bir gereklilik haline gelmiştir. Yıllık raporlar, kurumsal sorumluluk raporları ve daha yeni olan sürdürülebilir kalkınma raporlarını entegre raporlama içinde barındırmaktadır.

Şekil 2.6. Kurumsal Raporlamanın Gelişim Süreci

Kaynak: (Aras ve Sarıoğlu, 2015; Kızıltan,2021, s.95)

İşletmenin girişimlerinin raporlandığı en son gelişmeleri de temsil etmektedir. Kurumsal raporlamanın değişim ve gelişiminden sonra entegre raporlamanın doğuşu gerçekleşmiştir. Kurumsallaşmanın kademeli olarak değişim ve gelişim göstermesi sonucunda, tek başına 1960'lardan yayımlanan finansal raporlamalar zamanla entegre raporlamaya dönüşmüştür. Bu sebeple,

kurumsal bir sürecin sonunda ortaya entegre raporlama ortaya çıkmıştır. Entegre raporlama aslında, uzun vadeli hedeflerle işletme verileri ve sonuçlarının birleştiği bir moleküldür. Kurumsal sürdürülebilirliği ölçmede entegre rapor bir araçtır. Bundan dolayı yatırımcıların dikkatini çekmektedir. Global küresel raporlamaya bakıldığında entegre raporlamanın yenilik getirme gücüne sahip olduğu görülmektedir. Bu güç işletmelere, bilgi iletişimi, strateji belirleme ve odaklanma, gelecek hedefleri belirleme ve yönelim gibi birçok etmeni birbirine bağlamaktadır. Genel olarak bakıldığında entegre rapordan önce hazırlanan birçok rapor ve materyalin, işletme hakkında belli başlı bilgileri sunmuş olsa da birbirleriyle tutarlı ve anlaşılır bilgi sağlayamamaktaydı. Buda karar vericiler için dezavantaj oluşturmaktaydı. Çünkü bu raporlar geleceğe kılavuz olabilecek kadar donanımlı değildi. Tüm bu eksiklikleri birebir tespit edip, eksiklikleri kapatmaya çalışan entegre raporlama yeni bir kılavuz olacaktır. (Kızıltan,2021, s.94-96)

2.3.4. Sürdürülebilirlik ile Entegre Raporlama

Muhasebe ve finans açısından sürdürülebilirlik kavramının üzerlerinde önemli etkileri vardır. Yönetmel karar almada etkili olan sürdürülebilirlik ve çevreci faaliyetler hem finansal hem de olmayan paydaşların kararları üzerinde etkili olmaktadır. Bu faaliyetler paydaşlar için yeterli olmalıdır. Doğru ve net yönlendirmelidir. Ekonomik çevresel ve sosyal olarak hesap verebilirlik açısından sürdürülebilirliğe odaklanan finansal bir rapor modellerinden biridir. (Kızıltan,2021, s.93-94)

2.3.5. Hissedar/ Paydaş ile Entegre Raporlama

Paydaş, bir işletmenin faaliyetleri üzerinde büyük ya da belli ölçüde etkisi olan, etkileyebilecek güce sahip olan kişi ya da grupları ifade eder. Starken kelimesinden türeyen paydaş kelimesi, 'hissedar-ortak' anlamına gelmektedir. (Kızıltan,2021,s.96) İşletmenin ilişki içerisinde bulunduğu toplulukları ifade etmektedir. Müşterileri, çalışanları, topluluk ve hükümetleri de kapsadığında

bilgi kullanıcılarını da kapsamaktadır. Paydaş teorisinin temelini, işletmenin hedeflerini gerçekleştirmek için iletişimde olduğu tarafların iletişim gücüdür. Paydaş teorisinin de zamanla tanımı ortaya çıkmıştır. (Aktan ve Börü,2007, s.11-36) İşletmenin hedefledikleri faaliyetlere ulaşabilmek için muhtaç olduğu desteği ve onayı bu gruplardan almaktadır. Bu destek ve onay paydaş teorisinin bir diğer odak noktasıdır. İşletmeler belirli ölçüde hesap verme önlemleri dışında içerik var ederken de paydaş teoriden destek sağlamaktadır. İşletmenin istediği ve beklediği güçlü etkinin oluşmamasında bu teorisinin uygulanması sebep olmaktadır. Faaliyetlerinin olumlu ve olumsuz etkileri açısından farkındalık yaratan, hesap verebilirliğe odaklanan bir raporlama çerçevesinin ihtiyacını paydaş teorisi kabul etmiştir. İşletmelerin genel amacı paydaşların servetini üst kademeye çıkarmaktır. Bu amaca ulaşmak için uzun vadede bir plan yapılması daha uygundur. Paydaş teorisi ve entegre raporlama, bilimsel araştırmaları ve sektör bilgilerini, finansal performans ve teori arasındaki ilişki ile artırmak ve değerlendirmektedir. (Kızıltan,2021, s.96)

2.3.6. Kobi'ler, Entegre Düşünme ile Entegre Raporlama

Doğal kaynakların azalması ve giderek büyük sorun haline gelen küresel ısınma, insanların sosyal farkındalık ve bilinçlerinin artmasını sağlamıştır. Hem bireysel hem de toplu olarak hareket geçmeyi zorunlu hale getirmiştir. Bu konular sonucunda bilgi kullanıcıları her faaliyette hesap verilebilirlik, şeffaflık ve açıklanabilir kavramları hakkında bilgi istemeye başlamışlardır. Büyük ya da küçük işletmeler sürdürülebilirliği temel strateji olarak görmeye başlamışlardır. Bunun en büyük etkeni hesap verebilirlik ve şeffaflık kavramlarının var olmasıdır. Sürdürülebilirlik raporlamasının yayınlanması ile işletmeler rekabet avantajı ve iş faaliyetlerinin değişim- gelişimini sağlamaktadır. (Kızıltan,2021,s.100) Daha orta ve küçük işletmelerin raporlama sistemine geçmelerinin nedenleri vardır. IIRC, entegre raporlama çerçevesinin değişim –gelişim aşamasında bir döngüde olmasını istemektedir. Buradaki amaç, var olan bütün işletmelerin uyumluluğunu sağlamaktır. Bir

diğer neden ise, KOBİ'ler için önemli derece de sorun teşkil eden finansal bilgi yükümlülüklerin muhasebe açısından kolaylaştırılması isteğidir. Avrupa Komisyonu, idari yükün azalmasını da amaçlamaktadır.(Yonkova,2013, s.115-125) Entegre raporlamanın en belirgin özelliği işletme bilgileri doğru ve eksiksiz bir biçimde barındırmasıdır.

Bu bilgiler muhasebe standartları için gerekli olan içeriklerdir. Birleşmiş yani bütünlük raporlama ile işletmeler, muhtaç oldukları bütün bilgilere ulaşabilirler.Bu birleşme entegre raporlamadır.KOBİ'ler (küçük ve orta işletmeler) için entegre raporlama avantaj sağlayacaktır. Hem yönetim hem çalışan hem de mevcut ve gelecekteki yatırımcılar için bilgiler sağlayacaktır. Ancak raporlama sürecine girmeleri büyük işletmelere göre daha zorlu olacaktır. Çünkü KOBİ'ler sınırlı fırsatlara sahiplerdir. Raporlama yapan işletmelerin büyük ölçüde gelişmiş ülkelere ihracat yapmaktadır. Yani sürdürülebilirlik raporlamasına KOBİ'ler, büyük işletmelerin teşviki ile adım atabilirler. KOBİ'lerde küresel rekabetin gerisinde kalmamak için, büyük işletmeler ile kendilerini olumlu yönden kıyaslayabileceklerdir. Üretim, fiyat etkinliği, teknoloji ve strateji olarak daha esnek olabildikleri için uygulama ve daha hızlı uyum sağlayabilme avantajları vardır.(Kızıltan,2021,s.100) Entegre raporlama her türlü fırsat ve risklere yansıtacaktır. KOBİ'ler finansal muhasebe, ekonomi ve sosyal muhasebeyi birleştiren bir entegre rapor hazırlanmalıdır. Paydaşları ilgilendiren öncelikler bilinmeli ve sıralanmalıdır. Konular üzerinden ilerleyen bir rapor olmalıdır. Entegre raporlama, rapor bütünlüğünün bozulmasını sağlayarak entegre düşünceyi desteklemektedir. (Yonkova,2013,s.115-125) Stratejik iş modelleri ve entegre düşüncenin desteklenmesi ile entegre raporlama kuvvetli bir yönetim şekline bürünmüştür. Entegre raporlamalar, entegre düşünceye dayalı bir süreç içermelidir. Aslında entegre raporlamaya bakınca, entegre düşünce sonucu ortaya çıktığı görülmektedir.Entegre raporlama ve bütünlük(entegre) düşünce birbirine paralel hareket etmektedir. (Kızıltan,2021, s. 91-93)

2.4. DÜNYA'DA ENTEGRE RAPORLAMANIN YERİ

Birçok ülkede entegre raporlama gönüllülük esasına dayanan bir uygulamadır. (Sierra-Garcia,2015,s.287) Bu raporlamanın öncü ülkesi Güney Afrika'dır. Çünkü Johannesburg Borsasında (2010) bulunan bütün şirketlere entegre raporun yayınlanması zorunlu hale getirmiştir.Böylelikle bütün dikkatleri entegre raporlamanın üzerine çekmeyi başarmıştır.Genellikle ülkelerde zorunlu tutulmasa da entegre raporlama açısından birçok ülkeye teşvik etmiştir. Bu teşvikler sonucunu Güney Afrika, Hollanda, Brezilya, Avustralya olarak sıralamak mümkündür.

Avrupa Birliğinde şirketler hem finansal hem de finansal olmayan bilgileri birlikte sunmaya 2014 yılında başlamıştır diyebiliriz. Ancak bu duruma tamamen entegre raporlamaya diyemeyiz.Bazı ülkeler (Portekiz, Fransa, Danimarka) finansal olmayan bilgilerin de yayınlamaya başlamıştır. Bu durumda entegre raporlamaya doğru atılan adımlardan biridir. ABD, İspanya, İsviçre, Kanada, Almanya, Finlandiya, İsveç ve İngiltere gibi ülkeler entegre raporlama kullanan ülkeler arasında bulunmaktadır. (Yılmaz,2017, s.106) Entegre raporlama yapan işletme sayısı dünya genelinde seneler ilerledikçe yükseliş göstermektedir. IIRC'ye göre dünya genelinde 100 kaliteli entegre raporlanması yayımlandı. Yüzde yüz entegre raporlama formatında olmasa da yeni yaklaşıma benzer uygulamalar yapılmaya çalışılıyor. Bu durum ülkelerin entegre raporlama sisteminin ne kadar gerekli olduğu konusunda ortak bir payda da bulunduğu göstergesidir.(Oral,2018, s.33)

2.5. TÜRKİYE'DE ENTEGRE RAPORLAMANIN YERİ

2011 yılında ilk çalışmalarının görüldüğü entegre raporlama, Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ile başlamıştır.İkisinin oluşturduğu çalışma grubu ile entegre raporlamaya Türkiye Cumhuriyeti giriş yapmıştır. Türkiye kurumsal yönetim derneği, entegre raporlamanın Türkiye şebekesinin oluşması aşamasında köprü rolü

oynamıştır. IIRC' ye 2013 yılında ilk katılan Türk şirketleri Çimsa ve Garanti Bankası olmuştur.

ARGE Danışmanlık ve Argüden Yönetişim Akademisi 2015 yılında Türkiye'nin G20 Başkanlığını sunmuştur. Entegre raporlama Türkiye'de ilk defa 2015 yılında yayınlanmıştır. Argüden Yönetişim Akademisi 2015 ve 2016 yıllarında peşin sıra entegre rapor yayınlamışlardır. 2016 yılında Türkiye Sınai Kalkınma bankası da yayınlamıştır. Entegre raporlama yayımlayan ilk reel sektör şirketi Çimsa 2016 yılında raporunu hazırlanmıştır. Garanti Bankası entegre raporlama yayınlamaya uzun zamandır devam etmektedir. Aslında Türkiye'de faaliyette bulunan işletmeler göz önüne alınca entegre raporlama yayımlayan şirket sayısı oldukça azdır. İlerleyen zamanlarda bu sayının giderek yükselişe geçeceği düşünülmektedir. (Oral,2018, s.33-34- <http://www.entegreraporlamatr.org>)

Kronolojik olarak aşağıda entegre raporlamaya gelene dek aşamalara yer verilmiştir;

- 2011 yılında TKYD ve SKD Entegre raporlama çalışma grubunun oluşturulması,
- 2013 yılında Garanti Bankası ve Çimsa'nın IIRC' ye üye olması,
- 2015 yılında TKYD' nin Entegre raporlama için iletişim noktası olması,
- 2015 yılında TUSİAD tarafından ilk Türkçe Rehberin hazırlanması,
- 2016 yılında ERTA' nın kurulması,
- 2016 yılında ilk entegre raporların yayımlandı. (Oral,2018, s.34)

2.5.1. ERTA- Entegre Raporlama Türkiye Ağı

TÜSİAD tarafından yayımlanan rehber niteliindeki ve entegre raporlamayı sergilemek amacıyla gerçekleşen konferanslar sonucunda Entegre Raporlama Türkiye Ağı'nın kurulmasına karar verilmiştir. Türkiye'de entegre raporlama konusunda ilk çalışmalarını gerçekleştiren Prof. Dr. Güler Aras' tır. Sayın Aras başkanlığında, Borsa İstanbul, IIRC Türkiye Büyükelçisi, Garanti Bankası, TÜSİAD, TKYD, Global Compact Network Türkiye, SKD ve Çimsa

tarafından ERTA oluşturulmuştur. Kuruluşun birincil amacı entegre düşüncüyü yaygınlaştırırken, finansal ve finansal olmayan bilgiler sağlamaktadır. (<http://www.entegreraporlamatr.org>) ERTA bakıldığında Türkiye açısından; entegre raporlamanın gelişinden sorumluydu. ERTA hem ulusal hem de uluslararası kuruluşlar ile iletişime geçerek işbirliği yapmaktadır. Amacı Türkiye’de entegre raporlamanın sağlıklı bir şekilde yaygınlaşmasını sağlamaktır. Kuruluşun merkezi İstanbul’da bulunmaktadır. İşletmelerin ve kişilerin entegre raporlama konusunda değişim ve gelişimleri yakalayabilmeleri için eğitici faaliyetler düzenlenmektedir. Aynı zamanda entegre raporlamanın daha sağlıklı bir şekilde ortaya çıkmasını sağlamak için IIRC ile birlikte eğitici içerikler hazırlamaktadır. Herkesin faydalanabilmesi için mevcut çerçeveleri Türkçe’ye çevrilmesini de sağlamıştır. Bu kuruluş 2016 yılından itibaren çalışmalarına devam etmektedir. (Oral,2018, s.32)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BORSA İSTANBUL'DA YER ALAN ŞİRKETLERİN ENTEGRE RAPORLARI

3.1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI

Bu çalışmada Borsa İstanbul'da bulunan ve entegre rapor yayınlayan on bir firmanın, entegre raporlama çerçevesine olan uygunluğu araştırılmıştır. Raporlama örneklerinde baz alınan firmaların 2021 yılı raporları dikkate alınmıştır. Entegre raporlamanın bir değerlendirme sistemi ya da ölçüm endeksi olmadığı için değerlendirme entegre raporlama çerçevesi çizgisinde incelemiş, değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Analiz yöntemi olarak karşılaştırılmalı bilgi analizi gerçekleştirilmiştir. Entegre raporlamaları incelerken kılavuz ilkeleri ve içerik öğelerine olan uyumluluğunu aşağıda hazırlanmış puan tablosuna göre değerlendirilmiştir. Her bir madde için yapılan açıklamalar dikkatlice okunmuş ve aşağıda yer alan soruların cevapları sorgulanmıştır. Tam bilgi verilmiş ise 5, bilgi verilmiş ise 4, kısmen bilgi verilmiş ise 3, çok az bilgi verilmiş ise 2, bilgi verilmemiş ise 1 puan atfedilmiştir. Ardından şirketler kendi içlerinde de değerlendirilmiştir. Genel ortalamaları alınmış ve sıralanmıştır. İşletmeler, entegre raporlamada konu hakkında verdikleri bilgi, sayfa sayıları, cümlelerin içeriği ve görünüş olarak değerlendirilmiştir. Aşağıda değerlendirme tablosu ve değerlendirmede kullanılan kılavuz ilkeleri ve içerik öğesi yer almaktadır:

Tablo 3.1. Değerlendirme Tablosu

PUAN	DEĞERLENDİRME
1	BİLGİ VERİLMEDİ
2	ÇOK AZ BİLGİ VERİLDİ
3	KISMEN BİLGİ VERİLDİ
4	BİLGİ VERİLDİ
5	TAM BİLGİ VERİLDİ

Aşağıda yer alan değerlendirmede kullanılan kılavuz ilkeleri ve içerik öğeleri yer almaktadır:

Tablo 3.2. Entegre Raporlama Çerçevesi / İlke ve İçerik öğeleri

KILAVUZ İLKELERİ	İÇERİK ÖĞELERİ
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Bilgiler arası Bağlantı Paydaşlarla İlişkiler Önemlilik Kısa ve Öz olma Güvenilirlik ve Eksiksizlik Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çerçeve Kurumsal Yönetim İş Modeli Riskler ve Fırsatlar Strateji ve Kaynak Artırımı Performans Genel Görünüş

Değerlendirme aşamasında cevapları aranan sorular aşağıda yer almaktadır:

Kılavuz İlkeleri

Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim: İşletme stratejik ayrıntılarına raporda yer verildi mi? İşletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl etkilediği hakkında bilgi verildi mi?

Bilgiler Arası Bağlantı: Değer yaratma kabiliyetini etkileyen faktörler arasındaki kombinasyon, birbiriyle ilgili ve bağımlı olma durumunu gösteriyor mu ?

Paydaşlarla İlişkiler: Paydaşları ile ilişkilerin yapı ve kalitesinin ayrıntılarına yer verilmiş midir?

Önemlilik: İşletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini etkileyen hususlar nelerdir?

Kısa ve Öz olma: Entegre raporlama açık, net ve anlaşılır mıdır?

Güvenilirlik ve Eksiksizlik: Olumlu ve olumsuz tüm bilgilere yer verilmiş midir?

Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik: İşletmenin kendi oluşturduğu kabiliyeti ile oluşturduğu değer yaratmanın karşılaştırma durumu var mıdır?

İçerik Öğeleri

Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çerçeve: İşletmenin çalıştığı sektör nedir? Hangi koşullar altında çalışmaktadır?

Kurumsal Yönetim: İşletmenin yönetim yapısı, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini nasıl desteklemektedir?

İş Modeli: İşletmenin iş modeli nedir ?

Riskler ve Fırsatlar: İşletmenin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini etkileyen kendine özgü risk ve fırsatlar nelerdir?

Strateji ve Kaynak Artırımı: İşletmenin amacı nedir? Amacını yerine getirmek için neler yapmaktadır?

Performans: İşletme hedeflerine hangi derece de ulaşmıştır? Stratejik amaçlarını başarmış mıdır?

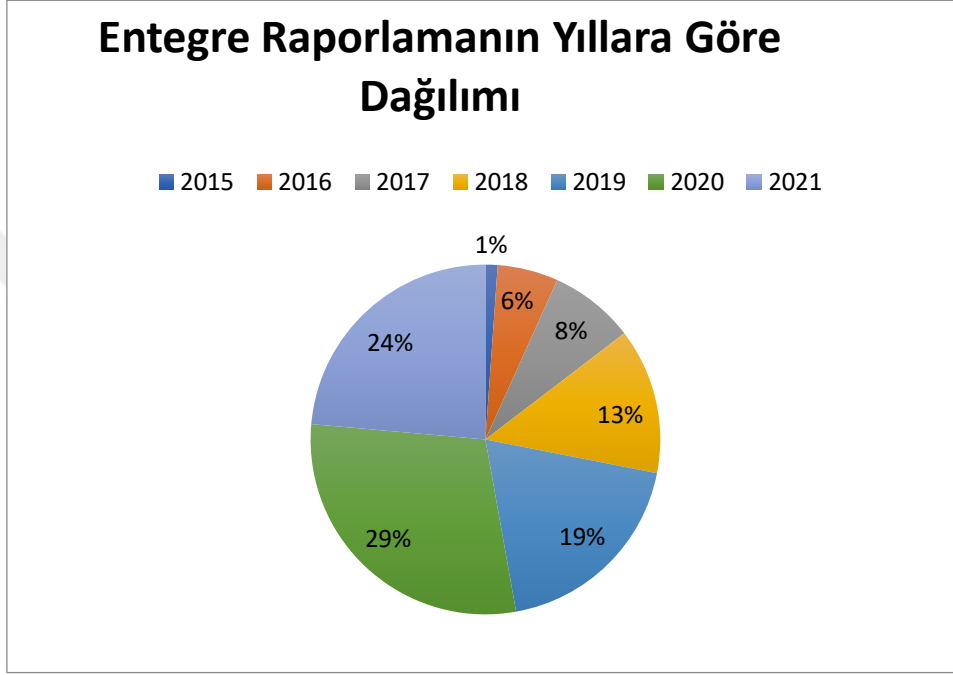
Genel Görünüş: İş modeli için mevcut etkiler ve gelecek performansı nedir?

3.2. ENTEGRE RAPORLAMA YAPAN ŞİRKETLER

Entegre Raporlama Türkiye Derneği sitesinden kontrol ettiğimizde yıl bazında şirketlerin entegre raporlarını bulabilmekteyiz. Bu bilgileri baz olarak 2015 yılında %1, 2016 yılında %6, 2017 yılında %8, 2018 yılında %13, 2019 yılında %19, 2020 yılında %29 ve 2021 yılında %24 oranında şirket entegre raporlama yayınlamıştır. Oranlara bakıldığında yıllar ilerledikçe entegre düşünce işletmelerde hâkim olmuş ve entegre raporlama uygulamaları gerçekleşmeye başlamıştır. 2021 yılında azalma meydana gelmiş gibi görülmektedir ancak kontrol edildiğinde, yeni işletmelerin entegre raporlamaya dahil olduğu görülmektedir. Entegre raporlama, işletmeler,

paydaşlar ve bilgi kullanıcıları tarafından kabul görmeye devam edecektir. Entegre raporlamanın yıllara göre dağılımına aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 3.1. Entegre Raporlamanın Yıllara Göre Dağılımı

Kaynak: (<http://entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>)

Türkiye’de yayımlanan entegre raporlamalar 5 bölüme ayrılmıştır. Bunlar; düzenleyici denetleyici kurumlar, kamu kuruluşları, özel sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetim olarak sıralanmıştır. Entegre rapor yayınlayan şirketler sektörlerine göre aşağıdaki gibi ayrıştırılmıştır. (<http://entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1)

Düzenleyici denetleyici kurumların içinde;

- Borsa İstanbul: 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 yıllarında rapor yayımlamıştır.
- Merkezi Kayıt Kurumu: 2020 ve 2021 yıllarında rapor yayımlamıştır.

Kamu Kuruluşların içinde;

- Vakıfbank: 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Ziraat Bankası: 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Halkbank: 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Kalkınma Yatırım Bankası: 2020 yılında yayımlamıştır.
- YTÜ Finans Kurumsal Yönetim ve Sürdürülebilirlik Merkezi (CFGS): 2017 ve 2020 yıllarında yayımlamıştır.
- Yıldız Teknik Üniversitesi: 2018 yılında yayımlamıştır

Özel Sektör Kuruluşları içinde:

- Garanti BBVA: 2017, 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Türkiye İş Bankası: 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB): 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Yapı Kredi: 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Akbank: 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Akademi Çevre: 2020 yılında yayımlamıştır.
- Adana Çimento: 2016, 2018 ve 2019 yıllarında yayımlamıştır.
- Aslan Çimento: 2016, 2018 ve 2019 yıllarında yayımlamıştır.
- Çimsa: 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Nuh Çimento: 2017, 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Oyak Çimento: 2020 yılında yayımlamıştır.
- Oyak Maden Metalurji Grubu: 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Mazars Denge: 2019 ve 2020 yıllarında yayımlamıştır.
- Aksa Akrilik: 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Allianz Türkiye: 2019 ve 2020 yıllarında yayımlamıştır.
- Vestel Elektronik: 2021 yılında yayımlamıştır.
- Vestel Beyaz Eşya: 2021 yılında yayımlamıştır.
- Turkcell: 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.

- Cola Cola İçecek: 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Zorlu Enerji: 2021 yılında yayımlamıştır.

Sivil Toplum Kuruluşları:

- Argüden Yönetişim Akademisi: 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarında yayımlamıştır.
- Darüşşafaka Cemiyeti: 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı: 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yayımlamıştır.

Yerel Yönetim:

- Kadıköy Belediyesi: 2018 ve 2020 yıllarında yayımlamıştır

3.2.1. Raporlama Örneklerinin Şekil Açısından İncelenmesi

Bu çalışmada yer alan işletmelerin sektörleri ve rapor özellikleri tablo 3.3'de gösterilmiştir. Çalışmada yer alan bilgiler web sitesinden (<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır.

Tablo 3.3. Çalışmada Yer Alan Şirketlerin Bilgileri

Sektör	Şirket	Yıl	Sayfa Sayısı	Finansal Raporlama Sayfa Sayısı	Finansal Olmayan Raporlama Sayfa Sayısı
Banka	Akbank	2021	586	322	264
Telekomünikasyon	Turkcell	2021	575	245	330
Teknoloji	Vestel	2021	260	167	93
Banka	İş Bankası	2021	480	226	254
Kimya	Aksa Akrilik	2021	190	92	98
Banka	Yapı Kredi	2021	572	228	344
Hızlı Tüketim	Coca Cola	2021	346	161	185
Çimento	Çimsa	2021	273	167	106
Banka	Türkiye Sınai K.B.	2021	248	79	169
Enerji	Zorlu Enerji	2021	338	119	219
Çimento	Nuh Çimento	2021	215	99	116

Firmanın raporlamaları ERTA (Entegre Raporlama Derneği Türkiye) yayınlanmıştır. Bu firmalar BIST Endeksinde bulunan ve diğer firmalar tarafından takip edilen güçlü kuruluşlardır. Raporları kontrol ettiğimizde sayfa sayıları birbiri ile farklılık göstermektedir. Bu durum kılavuz ilkelerinde yer alan kısa ve öz ilkesi ile ilişkilidir. Raporlama ile paydaşlara bilgi vermek amaçlanmaktadır. Bu durumu şekil, tablo ve grafiklerle desteklemektedir.

3.2.2. Çalışmada Bulunan Firmalar Hakkında Genel Bilgilendirme

Akbank: Akbank 1948 tarihinde Adana’da kurulmuş özel sermayeli bir bankadır. Zamanla genel müdürlüğünü İstanbul’a taşımıştır. 770 şubesi ve 12 binin üzerinde çalışanı bulunmaktadır. Sektöründe güçlü bir bankadır. Bankacılık faaliyetlerinin yanında Agesa Hayat ve Emeklilik ve Aksigorta ile sigorta sektöründe de faaliyet gerçekleştirmektedir.

(<https://www.akbank.com/tr-tr/Yatirimci-iliskileri/sayfalar/kisaca-akbank.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1)

Turkcell: Turkcell 1994 yılında Türkiye’de hizmete başlamıştır. Teknoloji hizmetleri veren bir şirkettir. New York Stock Exchange’ de kote olan ilk ve tek şirket ünvanına sahiptir. Firma Borsa İstanbul’da sürdürülebilirlik endeksinde yer alan şirketlerden biridir. ERTA’ da yayınlanan raporlamalara bakıldığında 2020 yılından itibaren entegre raporlama düzenlemiştir. (<https://www.turkcell.com.tr/tr/hakkimizda/genel-bakis>,2022, Bölüm Başı, para.1)

Vestel:1984 yılında faaliyetlerine başlayan Vestel, Türkiye’de 1994 yılında Zorlu Holding bünyesinde faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. Vestel Elektronik A.Ş. savunma sanayi, elektrik, bilgi teknolojileri ve elektronik sektörlerinde faaliyette bulunan bir firmadır. Bir üretim ve pazarlama şirkettir. Borsa İstanbul’da işlem gören şirketler içinde yer almaktadır. (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Vestel>,2022, Bölüm Başı, para.1)

İş Bankası: Türkiye’de bireysel ve ticari bankacılık hizmeti veren en önemli bankalardan biri Türkiye İş Bankasıdır. Mustafa Kemal Atatürk emri ile cumhuriyet dönemi 1924 yılında kurulan ilk ulusal bankadır. The Banker’in yayınladığı dergiye göre dünyanın en büyük ana sermayesine sahip 181. Bankadır.

(https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_%C4%B0%C5%9F_Bankas%C4%B1,2022, Bölüm Başı, para.1)

Aksa Akrilik: 1968 yılında Türkiye/Yalova'da kurulmuştur. Aksa Akrilik, Akkök Holding'e bağlı bir kurumdur. 5000/ton üretime 1971 yılında başlamıştır. Yıllar ilerledikçe büyümeye başaran aksa akrilik 5 kıta ve 50'den fazla ülkeyle çalışmaktadır. (<https://www.aksa.com/tr>, 2022, Bölüm Başı, para.1)

Yapı Kredi: Yapı kredi perakende bankacılık sektörü bilinci ile 1944 yılında kuruldu. Koçbank ve Yapı Kredi 2006 yılında birleşmişlerdir. 2007 yılından itibaren şube ağı genişlemeye başlamıştır. Birçok bankanın olduğu gibi Yapı Kredi Bankası Borsa İstanbul'da İşlem görmektedir.

(<https://www.yapikredi.com.tr/yapi-kredi-hakkinda/>,2022, Bölüm Başı, para.1)

Coca Cola İçecek: Asa Candler The Coca- Cola Company 1892 yılında kurulmuştur. Şirketin gelişimi için çok çaba harcanmış ve 1894 yılında satış yapmaya başlamışlardır. Olimpiyat oyunları içeceği olarak 1980 yılında boy göstermiş ve diyet kolasını 1982 yılında çıkarmıştır. Firma dünyanın birçok ülkesinde faaliyet gösteren güçlü bir içecek üreticisidir. Aynı zamanda Borsa İstanbul'da işlem görmektedir. (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Coca-Cola>)

Çimsa: Çimsa 1972 yılında Sabancı Holding iştiraki olarak iş dünyasında doğmuştur. Türkiye'de bulunan 5 entegre fabrikası bulunmaktadır. Çimento sektöründe, beyaz çimento alanında dünyada adını duyurmuş bir firma olan Çimsa, uluslararası faaliyetlerde de bulunmaktadır.

(<https://www.cimsa.com.tr/tr>,2022, Bölüm Başı, para.1)

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası: 1950 yılında Türkiye'nin ilk özel kalkınma ve yatırım bankası olarak faaliyete başlamıştır. Bu banka Merkez Bankası ve Dünya Bankasının destekleri ile kurulan bir banka türüdür. Borsa İstanbul'da işlem gören bankalardan biridir.

(https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_S%C4%B1nai_Kalk%C4%B1nma_Bankas%C4%B1,2022, Bölüm Başı, para.1)

Zorlu Enerji: Zorlu enerji 1993 yılında kurulmuştur. Bursa ve Lüleburgaz illerinde 1997 yılında santral kurulumlarına başlamıştır. Zorlu enerji elektrik tüketimini 1998 yılında karşılayabilecek kadar ilerlemiştir. Zorlu endüstriyel ve enerji tesislerini ve zorlu O&M enerji tesisleri işletme ve bakım hizmetleri işletmelerini de 2000 yılında kurmuştur.

(<https://www.zorluenerji.com.tr/tr/kurumsal/tarihce,2022>, Bölüm Başı, para.1)

Nuh Çimento: 1966 yılında kurulmuştur.

3.2.3. Firmaların Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme

Akbank'ın Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Akbank 2009 tarihinden itibaren sürdürülebilirlik raporu bilgilerini paydaşları ile her yıl paylaşmaktadır. Ancak entegre düşünce ile entegre raporlamayı 2020 yılında resmi olarak yayımlamıştır. 01.01.2021 – 31.12.2021 dönemleri arasında yer alan finansal ve finansal olmayan bilgileri değerlendirerek Değer Raporlaması Vakfı'nın Entegre Raporlama Çerçevesi kapsamında hazırlamışlardır.

2019 yılında hedefledikleri ve sürdürülebilirlik raporunda belirtilen sürdürülebilirlik taahhütlerini ulaşımlardır.2021 entegre raporlarını hazırlarken: Borsa İstanbul Sürdürülebilirlik Endeksi, Bankacılık İlkelerini, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmelerini de dikkate almışlardır.

Turkcell'in Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Turkcell firması değer yaratma faaliyetine bir değerlenmek sunmak amacıyla entegre rapor hazırlamaktadır.Öncelikli yaklaşımı benimseyen Turkcell firması 01.01.2021–31.12.2021 tarihleri arasında yer alan finansal ve finansal olmayan bilgilerini değerlendirmiştir.Entegre raporlama Sermaye Piyasası Kurulu Sürdürülebilirlik İlkeleri Uyum Çerçevesi kapsamında hazırlanmıştır.

Vestel'in Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Entegre raporlamayı 2021 yılında yayımlamıştır. Güçlü teknoloji şirketin vermiş olduğu faaliyet ve

etkinlikler finansal ve finansal olmayan performanslarını ileriye taşımayı hedeflemektedir.

İş Bankasının Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: İş bankası 2018 yılından itibaren entegre rapor yayımlamaktadır. 2021 yılında yayımladığı entegre raporlama ile ekonomik düzeyde üstlendiği rolü yani sorumluluklarını aydınlatmayı amaçlamıştır. Entegre raporlama ile İş Bankası, bankanın finansal ve finansal olmayan, değer yaratma yaklaşımlarını güncel bir şekilde sunmayı hedeflemiştir.

Aksa Akrilik'in Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: 2019, 2020 ve 2021 yıllarında entegre raporlama yayımlamıştır. Firma bütünleşmiş raporlamasında kurumsal, sosyal ve çevresel performanslarına yer vermektedir. Raporda entegre yönetim yaklaşımına yer verilmektedir. Raporu temel seçeneğine uygun olarak hazırlamaya başlamıştır. 12 aylık yani 01.01.2021-31.12.2021 tarihlerinin faaliyet dönemlerini yansıtmaktadır.

Yapı Kredi Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: 01.01.2021-31.12.2021 döneminde gerçekleşen faaliyetlerin yer aldığı rapor bağlı yurt içi iştiraklerin bilgilerini de yansıtmaktadır. Aslında hem yurtiçi hem de yurtdışı iştirakler hakkında bilgi yer almaktadır. Entegre raporlama, 2022 Yapı Kredi olağan genel kuruluna faaliyet raporu niteliğinde sunulacaktır.

Coca Cola'nın Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Firma faaliyet gösterdiği 10 ülkeyi baz alarak hazırlamıştır. Ülkeler: Türkiye, Ürdün, Azerbaycan, Özbekistan, Irak, Pakistan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan'dır.

01.12.2021-31.12.2021 tarihlerini kapsamaktadır. Uluslararası entegre raporlama çerçevesine göre hazırlanmıştır.

Çimsa'nın Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Güncel bilgiler, gelecek hedeflerini entegre düşüncesi ile birleşmiş ve paydaşlarına sunmuştur. 2021 yılındaki bilgileri raporda yer almaktadır. Raporun uluslararası entegre raporlama çerçevesi ile uyumlu olduğunu beyan etmiştir.

Aynı zamanda raporu, Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu'nun faaliyet raporu endeksine uygundur.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankasının Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Banka yönetim kurulu faaliyet raporunu da içinde bulunduran entegre raporlamasını 2021 yılında yayımlamıştır.

01.01.2021-31.12.2021 tarihlerini içermektedir. Bankanın iştiraklerinin faaliyetlerini kapsamamaktadır. Yurtdışı faaliyet kapsamı bulunmamaktadır. Raporda sadece Türkiye'de yürütülen faaliyetler yer almaktadır. Banka 2016 yılından itibaren entegre raporlama yayınlamaktadır.

Zorlu Enerji'nin Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Firma ilk entegre raporlamasını 2021 yılında yayımlamıştır. 12 aylık faaliyet dönemini kapsamaktadır.

Nuh Çimento'nun Entegre Raporlaması Hakkında Bilgilendirme: Firma güncel bilgilerini sunmayı hedeflemiştir. Uluslararası entegre raporlama çerçevesi kapsamında hazırlanmıştır. 12 aylık faaliyet ve değer yaratma dönemini içermektedir. 2017 yılından itibaren entegre raporlama yayınlamaktadır.

3.2.4. Çalışmadaki Firmaların Entegre Rapor Çerçevesi ile Uyumluluğu

Bu çalışmada bankacılık, enerji, çimento kimya, telekomünikasyon, teknoloji ve hızlı içecek tüketimi sektöründe tanınan ve etkili olan firmaların hazırladığı entegre raporların incelenmesi amaçlanmıştır.

IIRC tarafından hazırlanan ve ERTA aracılığıyla Türkçeye çevrilen çerçeve, prensipler ve kavramlar dikkate alınmıştır. Raporların, IIRC tarafından belirlenen standartlara uygunluğu değerlendirilmiştir. Önceki sayfalarda çalışmada yer alan firmalar hakkında bilgi verilmiştir. Bu çalışmada yer alan firmaların entegre raporlamalarında hangi maddenin ne kadar yer aldığı, açıklamanın yeterli olup olmadığı bilgi analizi değerlendirme puanı ile ölçülmüştür. Tablo 3.4'de ve Tablo 3.5'de, değerlendirme sonuçları yer almaktadır. Çalışmada yer alan bilgiler web sitesinden

(<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır.

Tablo 3.4. Kılavuz İlkeleri Açısından Değerlendirme

ŞİRKET	Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	Bilgiler Arası Bağlantı	Paydaşlar -la İlişkiler	Önemlilik	Kısa ve Öz Olma	Güvenilirlik ve Eksiksizlik	Tutarlılık ve Karşılaştırılabilir
Akbank	5	5	5	5	1	4	4
Turkcell	5	5	4	5	1	4	4
Vestel	5	5	4	5	4	4	4
İş Bankası	4	5	4	5	2	4	4
Aksa Akrilik	4	5	3	5	5	4	4
Yapı Kredi	4	5	4	5	1	4	4
Coca Cola	5	5	5	5	3	4	4
Çimsa	4	5	4	5	4	4	4
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	5	5	5	5	4	4	4
Zorlu Enerji	4	5	3	5	3	4	4
Nuh Çimento	5	5	3	5	4	4	4

Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim

İşletmenin değer yaratma ve sermaye öğelerinin kullanımı hakkında bilgi vermesi gerekmektedir. Akbank'ın entegre raporlamasında bu konu hakkında gerekli açıklama bulunmaktadır. Vestel, Turkcell gibi dünyadaki teknolojik değişim ile sürekli kendisini değiştirmek zorunda olduğu için stratejik odak ve işletmenin değer yaratması hakkında entegre raporlamasını okuyanlara bilgi sağlamıştır. Genel olarak çalışmada yer alan on bir işletmenin hepsi gerekli bilgileri sağlamıştır.

Bilgiler Arası Bağlantı

Her firma yayımlanmış olduğu raporda bilgiler arası bağlantıyı sağlamıştır.

Paydaşlarla İlişkiler

Akbank, Coca Cola ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası raporlarında kesinlikle paydaşlar ve şirket arasındaki yapı ve kalitesi hakkında bilgi vermişlerdir. Üç firmada raporlamasında her bir paydaş grubunu ve diyalog platformlarını birbiri ile ayırmış ve yaklaşım şeklini, iletişim metotlarını, ilgili öncelikli konularını ve etkilediği sermaye öğelerini açıklamıştır. Turkcell, paydaşları ile iletişim ve öncelikleri hakkında bilgilere yer verilmiştir. Vestel, genel olarak raporun bu kısımda öncelikli konuları hakkında bilgi verilmiştir. Aksa Akriklik, Zorlu Enerji ve Nuh Çimento paydaşlarla olan ilişkilerine ait bilgilere kısmen yer vermiştir.

Önemlilik

Bu çalışmada yer alan tüm firmalar işletmenin değer yaratma kabiliyetini yansıtmışlardır.

Kısa ve Öz Olma

Entegre raporlama kısa ve öz olmalıdır ve bilgi tekrarı yapmamalıdır. Kuruluş yapısı dışında ek bilgilere yer vermemesi gerekir. Ancak Akbank 2020 raporuna nazaran 2021 yılındaki entegre raporlamasında ek bilgiler de yer vermiştir. Bu durumda söz konusu raporun gereğinden uzun olmasına yol açmıştır. Aynı şekilde Yapı Kredi ve Turkcell firmaları entegre raporlarında

ek bilgiere yer vermiştir. Bu durum yatırımcı ve paydaşlar için, bilgilere anlaşılır bir şekilde ulaşmayı engellemektedir.

Güvenilirlik ve Eksiksizlik

Raporların hepsi, maddi hasar olmadan olumlu ve olumsuz bilgileri içermektedir.

Tutarlılık ve Karşılaştırabilirlik

Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik zaman içerisinde işletmenin değer yaratma ve tutarlılık esasına göre oluşturulur. Bu yüzden verilen bilgiler normal olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada yer alan bilgiler web sitesinden (<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır.

Tablo 3.5. İçerik Öğeleri Açısından Değerlendirme

ŞİRKET	Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	Kurumsal Yönetim	İş Modeli	Risk-ler ve Fırsat-lar	Strateji ve Kaynak Aktarımı	Perfor-mans	Genel Görü-nüş	Hazır-lık ve sunum Temeli
AkBank	5	5	5	4	4	4	4	4
Turkcell	5	4	3	5	4	4	4	4
Vestel	4	5	3	5	5	4	4	4
İş Bankası	5	5	5	4	5	4	4	4
Aksa Akrilik	5	5	4	2	4	4	4	4
Yapı Kredi	5	4	5	4	5	4	4	4
Coca Cola	5	5	4	4	5	4	4	4
Çimsa	5	4	4	5	5	4	4	4
Türkiye Sınai K. Banka	5	4	4	4	4	4	4	4
Zorlu Enerji	5	5	5	4	4	4	4	4
Nuh Çimento	5	3	4	4	5	4	4	4

Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre

Bütünleşmiş raporlamada işletme misyon, vizyon faaliyet konuları, ilkeleri, personel sayıları gibi konularda mutlaka bilgi vermelidir. Firmaların hazırlanmış olduğu raporu incelediğimizde firmalar kendileri hakkında bilinmesi gereken bilgileri açık ve net bir şekilde bahsetmiştir. Entegre rapor okuyucuları ile paylaşması gereken bilgileri açıkça paylaşmıştır. Vestel, Yapı Kredi ve Zorlu Enerji işletmeleri kendileri hakkında genel bir bilgilendirme vermişlerdir. Hazırladıkları raporda kurumsal genel görünüm ve dış çevre konusuna biraz daha yer vermeleri bilgi kullanıcıları için daha faydalı olacaktır.

Kurumsal Yönetim

Çerçeveye göre kurumsal yönetim yapısı, kurumsal yönetim yetkinlikleri, risk yönetimine karşı yapılan tutumlar ve tutumlar konusunda gerçekleştirilen faaliyetlerin raporlarda açıklanması gerekmektedir. Akbank, Vestel, İş Bankası, Aksa Akrilik, Coca Cola İçecek ve Zorlu Enerji raporlarında; özet kurumsal yönetim raporuna, dahil olduğu risk grubu ile yapmış olduğu işlemlere, kurumsal yönetime ilişkin diğer açıklamalara ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporuna yer verilmiştir. Risk yönetim ve yasal uyumun yanı sıra sorumluluk beyanları da yer almaktadır. Turkcell'in entegre raporunda kurumsal yönetim uyum raporu, bağlı ortaklıklar, finansal ve operasyonel bilgilere yer verilmiştir. Kurumsal yönetim yetkinlikleri hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür. Vestel firması ise entegre raporlamada kurumsal yönetim hakkında bolca bilgiye yer vermiştir. Yapısı, görevleri, uyumluluk raporları, iç denetim faaliyet ve kontrol sistemi, ilkeleri ve komitesi hakkında bilgilere detaylı bir şekilde yer almaktadır. Nuh Çimento kurumsal yönetim hakkında yeterli derecede bilgiye yer vermemiştir. Bu durumda paydaşlar için negatif bir durum oluşturmaktadır.

İş Modeli

Çalışmada bulunan firmalar iş modelini açıklamış ve değer yaratma süreçlerine yer vermişlerdir. İncelenen tüm raporlarda, genel olarak iş modeli, değer yaratma süreçleri yeterli bulunmuştur.

Fırsatlar ve Riskler

Akbank ve Turkcell hazırlamış olduğu raporlarda, işletmelerini etkileyen risklere tek tek yer vermiş ve fırsatları ve hedeflerini açıklamıştır. Vestel, tüm bu açıklamalara ek olarak oluşan risk ve dış risklere entegre raporlamasında yer vermiştir. Yapı Kredi, yaşadığı teknoloji riskleri ve siber güvenlik hakkında bilgi sunmuştur. Coca Cola, yaşamış olduğu risk ve fırsatlar hakkında bilgiye yer vermiştir. Aksa Akrilik, riskleri ve fırsatları hakkında bilgilere yer vermiştir ancak bu bilgiler paydaşları için kılavuz olabilecek kadar yeterli değildir. Geri kalan işletmeler bilgileri asgari düzeyde sağlamıştır.

Strateji ve Kaynak Aktarımı

Akbank etkin fiyatlandırma politikalarıyla ekonomide yeniden dengelenme aşamasında, istikrara odaklandığını, Türkiye'nin ilk Açık Bankacılık uygulamasını yeni iş birliktelikleri ile devam etmek istediklerini ve bunun gibi birçok hedeflerini raporlarında açıklamışlardır. Turkcell operasyonel performansını devam ettirmek için telekomünikasyon hizmetlerinin dışında dijital servisleri, dijital iş servisleri ve finansal hizmetler platformunda da etkili olmak istediğini ve bu hizmetlere nasıl ulaşılacağını belirtmiştir. Strateji ve kaynak aktarımında iş modeli ile bağlantılara da yer verilmelidir. Vestel, İş Bankası ve Yapı Kredi bu bağlantıları sağlamıştır. Önceliklerini derecesine göre sınıflandırmış ve hedeflerini belirlemiştir. Söz konusu hedeflere nasıl ulaşacağına da yer vermiştir. Aksa Akrilik hedeflerine genel hatları ile yer vermiştir. Coca Cola ise 2022 hedeflerini belirmiş ve amaçlarını rakamsal olarak yansıtmıştır.

Performans

Çalışmada yer alan on bir işletmede performanslarını açıklamıştır.

Genel Görünüş

Entegre raporlama işletmenin sadece bugünkü bilgilerini değil işletmenin gelecekteki hedeflerini de yansıtmalıdır. Genel görüşe bakıldığı zaman bu bilgileri de görmemiz gerekmektedir.İncelenen tüm firmalar bu bilgileri sağlamıştır.

Hazırlık ve Sunum Temeli

İşletmeler entegre raporlarında, amaçlarını kısa ve öz anlatmalıdır. Karar vermeyi etkilemeyecek bilgilere yer vermemelidir. Çerçevelerin açıklamaları bulundurulmalıdır. Çalışmadaki işletmeler hazırlık ve sunum temelini başarılı bir şekilde gerçekleştirmiştir.

Sermaye Ögeleri: İşletmelerin sermaye ögesine bakıldığında Finansal, Üretilmiş, Fikri, İnsani, Sosyal ve Doğal sermayelerini işletmelerine zarar vermeyecek düzeyde açıklamışlardır.Paydaşlar ve bilgi kullanıcıları yayımlanan entegre raporlama verimli bir şekilde kullanılabilir.

Çalışmada yer alan bilgiler web sitesinden

(<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır:

Tablo 3.6. Sermaye Ögeleri Açısından Değerlendirme

ŞİRKET	Finansal Sermaye	Üretilmiş Sermaye	Fikri Sermaye	İnsani Sermaye	Sosyal Sermaye	Doğal Sermaye
Akbank	5	5	5	5	5	5
Turkcell	5	5	5	5	5	5
Vestel	5	5	5	5	5	5
İş Bankası	5	5	5	5	5	5
Aksa Akrilik	5	5	5	5	5	5
Yapı Kredi	5	5	5	5	5	5
Coca Cola	5	5	5	5	5	5
Çimsa	5	5	5	5	5	5
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	5	5	5	5	5	5
Zorlu Enerji	5	5	5	5	5	5
Nuh Çimento	5	5	5	5	5	5

3.2.5. Entegre Raporlama ile Firmaların Birbiri ile Karşılaştırılması

Çalışmada yer alan firmaların 2021 yılına ait entegre raporları incelenmiştir ve raporlar, karşılaştırmalı bilgi analizi ile değerlendirilmiştir. Çıkan sonuçlara göre kılavuz ilkelerinde toplam 35 üzerinden, Vestel ve Coca Cola 31, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası 32, İş Bankası ve Zorlu Enerji 28 puan almıştır. Değerlendirilme kontrol edildiğinde aslında bütün firmaların (işletmeyi zarara uğratmayacak şekilde) asgari bilgilere yer verdiği görülmüştür. Vestel firmasının ilk entegre raporlaması olduğunu göz önünde bulundurursak daha çok asgari bilgilere yer verdiği gözlemlenmiştir. Akbank

ise bir önceki entegre raporlamasına göre daha fazla bilgiye yer vermiştir. Akbank ve Yapı Kredi, ‘‘kısa ve öz olmalı’’ ilkesine çok fazla uyum sağlamamışlardır. Fazla bilgi verilmesi paydaşların kullanmak istedikleri bilgilere ulaşmasını engellemektedir. Bütünleşmiş raporlamasının amacı paydaşların daha kolay bilgi edilmesini sağlamaktadır.

Bütün ilkeler kontrol edildiğinde en fazla puanla Coca Cola firması listede ilk sırada yer almıştır. İçerik öğelerine baktığımız zaman; alınabilecek toplam 40 puan bazında, İş Bankası 36 puanla ilk sırada yer almaktadır. Vestel 34, Akbank 35, Coca Cola, Yapı Kredi, Zorlu Enerji ve Çimsa 35, Aksa Akrilik ise 32 puan alarak içerik öğeleri kısmını tamamlamıştır.

Aksa Akrilik, 32 puanla içerik öğelerinde en düşük puanı alan firma olmuştur. Aynı zamanda işletmelerin puan analiz ve ortalama değerlendirmeleri aşağıda yer verilmiştir. Şirketler hakkında bilgiler web sitesinden (<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx,2022>, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır.

Uyumluluk Yüzde Hesaplama: $\frac{\text{Toplam Aldığı Puan}}{\text{Maksimum Alabileceği Puan}}$

Genel Uyumluluk Yüzdesi: $\frac{\text{İlke Uyumluluk Oranı} + \text{Öge Uyumluluk Oranı}}{2}$

Tablo 3.7. Değerlendirme Sonucu Toplam ve Ortalama Puanları

Şirket	Kılavuz İlkeleri			İçerik Öğeleri		
	Maksimum Alabileceği Puan	Toplam Aldığı Puan	İlke Uyumluluk Oranı	Maksimum Alabileceği Puan	Toplam Aldığı Puan	Öge Uyumluluk Oranı
Akbank	35	29	0,82	40	35	0,87
Turkcell	35	28	0,80	40	33	0,82
Vestel	35	31	0,88	40	34	0,85
İş Bankası	35	28	0,80	40	36	0,90
Aksa Akrilik	35	30	0,85	40	32	0,80
Yapı Kredi	35	27	0,80	40	35	0,85
Coca Cola İçecek	35	31	0,88	40	35	0,87
Çimsa	35	30	0,85	40	35	0,87
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	35	32	0,91	40	33	0,82
Zorlu Enerji	35	28	0,80	40	35	0,87
Nuh Çimento	35	30	0,85	40	33	0,82

Tablo 3.8. Genel Ortalamanın Büyükten Küçüğe Sıralanması

NO	ŞİRKET	GENEL UYUMLULUK YÜZDE SIRALAMASI
1	Cola Cola İçecek	0,87
2	Vestel	0,86
3	Çimsa	0,86
4	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	0,86
5	İş Bankası	0,85
6	Akbank	0,84
7	Nuh Çimento	0,83
8	Zorlu Enerji	0,83
9	Aksa Akrilik	0,82
10	Yapı Kredi	0,82
11	Turkcell	0,81

3.2.6. Çalışmadaki Firmaların Entegre Raporlamasına Covid-19 Etkisi

Dünya'ya 2019 yılında yayılan Covid-19 virüsü bütün sektörleri çoğunlukla olumsuz etkilemiştir. Bütün dünyayı etkisi altına alan bu ölümcül virüs incelenen on bir işletmeyi negatif ve pozitif yönden gelişim ve değişimlere yöneltmiştir. İşletmelerin Covid-19 ile mücadelelerinin, finansal ve finansal olmayan performanslarını nasıl, ne kadar ve ne zamana kadar etkilediğine yer verilmesi gerekmektedir. Çünkü entegre raporlama paydaşların, yatırımcıların, yatırım yapmayı düşünenlerin ve diğer, bilgi kullanıcılarının bugün ve gelecekle ilgili bilgi almasını sağlayan en önemli rapordur. Sektörlerinde lider olan, bu firmaların Covid-19 konusunda mutlaka beyanda bulunmaları

gerekmekteydi. 2021 entegre raporlamalarına bakıldığı zaman on bir firmanın da Covid-19 önlemlerine ve ilgili aksiyonlarına yer verdiğini görülmektedir. İşletmeler Covid-19 salgınının olumsuz etkileri içerisindeyken paydaşları için değer yaratmaya devam ettiğini, çalışanları için hangi adımları izlediklerini, vakaların azalması ile nasıl hareket ettiklerini, müşterilerinin değişen değişen tüketim şekillerine yönelik nasıl gelişim sağladığını 2021 yılında yayımlanmış olduğu entegre raporlarda beyan etmiştir. İncelenen firmaların pandemi sürecinde, ne gibi önlemler aldıklarını ve pandemi sonunda ne gibi adımlar attıklarını detaylı bir şekilde belirttikleri gözlemlenmiştir.

İşletmelerin entegre raporlamalarında verdikleri bilgiler analiz edilip puanla değerlendirilmiştir. Değerlendirme süreci; konuların bahsedilme oranı, sayfa sayısı ve açıklanan bilgilerin anlaşılma oranına göre karşılaştırılmıştır. Tablo 3.9'da değerlendirmeye yer verilmiştir.

Akbank, Covid-19 çıktığı tarihten itibaren hem çalışanlarını hem de müşterilerini korumak amaçlı bir dizi önlemler almıştır. İlerleyen tarihlerde nasıl adımlar izlediğine yer vermiştir. Bunları entegre raporlamasında ayrı bir kategoride belirlemiştir. Turkcell aslında pandemi ile evden çalışma evden eğitimin doğurduğu internet fiber ihtiyacına değinmiş ve bu konu hakkında yaptığı yenilik ve gelişmelere yer vermiştir. Pandemi ile gelen yeniliklerin den söz ederken pandemi başında nasıl ilerlediğinde söz etmemiştir. Vestel, Covid-19 başlangıcında neler yaptığından söz etmemiş ancak Türkiye'de ve Ddünyada insanların ihtiyaçlarını tespit edip buna göre yol almıştır. Hastane ve medikal sektöründe ihtiyaç duyulan cihaz talebine karşılık vermek için planlarını genişletmiştir. İş Bankası ve Yapı Kredi, Akbank gibi çalışan ve müşterileri için aldığı önlemlerden söz etmiştir. Aksa Akrilik Covid-19 döneminde güvenlik belgesi olduğundan söz etmiştir. İçerik hakkında tam bilgi sağlamamıştır. Coca Cola, dünyanın birçok yerinde lider olan bir içecek markasıdır ve bu liderlik dahilinde, Covid-19 döneminde insanların ihtiyaçlarına yönelik kampanyalar yapmıştır ve gerçekleştirdikleri yardım kampanyalarından raporunda söz etmiştir. Çimsa virüsün aktif olduğu

zamanda ne gibi önlemler aldığını anlatmıştır. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, raporunda ağırlıklı olarak Covid-19 sonrası işe yeni başlayan çalışanlarına karşı yaptıkları yeniliklerden söz edilmiştir. Zorlu Enerji, Covid-19 başladığı günden itibaren çalışanların güvenliğini düşündüğünü ve bunun için gerekli adımlar aldığını entegre raporlamasında belirtmiştir. Nuh Çimento ise pandemi dönemini nasıl geçirdiklerini ve gelişmelerini anlatmıştır. Çalışmada yer alan bilgiler web sitesinden (<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>,2022, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır:

Tablo 3.9. Entegre Raporlamanın Covid-19 ile Değerlendirilmesi

NO	ŞİRKET	Pandemi Başında Alınan Önlemler	Pandemi Sonunda Nasıl İlerledikleri	Raporlamada Covid-19 Etkisi
1	Akbank	5	5	5
2	Turkcell	1	2	2
3	Vestel	1	5	4
4	İş Bankası	4	4	4
5	Aksa Akrylic	2	1	3
6	Yapı Kredi	5	5	5
7	Coca Cola	4	4	4
8	Çimsa	4	4	4
9	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	1	2	2
10	Zorlu Enerji	5	5	5
11	Nuh Çimento	5	5	5

Değerlendirmeyi kontrol ettiğimizde işletmeler genel olarak Covid-19 ile ilgili bilgilere yer vermişlerdir. Her firma bu konuda kendilerince bir yol izlemiştir. Genellikle bankacılık sektöründe yer alan firmalar çalışanlarına ve müşterileri için aldıkları önlemlerin içerdiği yazılar paylaşmıştır. Teknoloji ile

iç içe olan firmalar, o dönemde teknolojiye olan bilgi ve mecburiyetin doğurduğu gelişim ve değişimden bahsetmişlerdir. Genel olarak raporlamada Covid-19 sonucu yaşadıkları değişimlerden söz edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda değerlendirme sonucunun toplam puanı yer almaktadır ve firmalar en yüksek puan alandan en düşük puan alana göre sıralanmıştır.

Çalışmada yer alan bilgiler web sitesinden

(<http://www.entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx,2022>, Bölüm Başı, para.1) alınmıştır.

Tablo 3.10. Sonuçların Toplam Puanı ve Sıralanması

NO	ŞİRKET	Toplam Alabileceği Puan	Aldığı Puan	Büyükten Küçüğe Sıralama
1	Akbank	15	15	1.Akbank
2	Turkcell	15	5	2. Yapı Kredi
3	Vestel	15	10	3. Zorlu Enerji
4	İş Bankası	15	12	4. Nuh Çimento
5	Aksa Akrilik	15	6	5. İş Bankası
6	Yapı Kredi	15	15	6. Coca Cola
7	Coca Cola	15	12	7. Çimsa
8	Çimsa	15	12	8. Vestel
9	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası	15	5	9. Aksa Akrilik
10	Zorlu Enerji	15	15	10. Turkcell
11	Nuh Çimento	15	15	11. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası

SONUÇ

Global dünyada, ekonominin sürekli değişim göstermesiyle rekabet alanında devamlı bir artış gözlemlenmektedir. Bunun yanında ise doğal kaynaklarda azalma, sosyal sorunlarda ise artış meydana gelmektedir. Son dönemde meydana gelen ekonomik krizlerle birlikte insanların firmalara olan güveni gittikçe azalmaya başlamıştır. Hem güven artırma hem de şeffaflık ve sosyal sorumluluk gereği, işletmeler sadece finansal performanslarını ve risklerini değil, değer yaratma süreçlerini de paylaşmaya başlamışlardır. Ancak, paylaşılan bilgilerin iş modeli ve şirketlerin finansal durumları ile ilgili bir ilişki sağlayamaması değer yaratmanın etkisini azaltmıştır. Bu nedenle işletmeler, değer yaratmayı geliştirici çeşitli raporlar hazırlamıştır. Ancak her işletmenin sektörü farklı olduğu için ve hazırlanan raporlarda tek düzen olmadığından, karşılaştırılma imkânı sağlanamamıştır. Aynı zamanda karar verme açısından önem teşkil etmeyen bilgilere raporlarda yer verilmesi, paydaşların önemli bilgilere ulaşmasını engellemektedir. Bilgi kullanıcıları aradıkları bilgilere ulaşamadıkları için de, karar alma süreci olumsuz etkilenmektedir. Dolayısıyla, halihazırda yer alan raporlar zamanla değişen piyasanın, paydaşların ihtiyaçlarını karşılayamaz hale gelmiştir. İşletmelerin oluşturduğu değer yaratmayı, kısa ve anlaşılır bir şekilde sunan entegre raporlama bu sayede önemli bir role sahip olmuştur.

Paydaşlar firmaları değerlendirirken hem finansal hem de finansal olmayan bilgilere ulaşmak isterler. Bu sebeple de yakın dönemde ortaya çıkmış olmasına rağmen entegre raporlama hızlı bir şekilde yükselişe geçmiştir. Dünya üzerinde hızla yayılmasına rağmen, gönüllülük esasına dayalı olduğu için her sektör ya da her firma entegre rapor sunmamaktadır. Bu yüzden beklenildiği düzeyde entegre raporun yayımlanmadığı gözlemlenmiştir. Bütünleşmiş raporlama yapmak isteyen bütün kuruluşlara IIRC'nin yayımladığı Entegre Raporlama Çerçevesi bir kılavuz görevi sağlamaktadır.

Türkiye’de de gönüllülük esasına dayanan entegre raporlama gitgide varlığını göstermeye başlamıştır. Entegre raporlamanın yaygın hale gelmesi için IIRC’nin yayınladığı bütünleşmiş raporlama çerçevesi, Türkçe diline çevrilmiş ve herkesin anlayabileceği bir hale getirilmiştir. Türkiye’de bu çerçevelerin Türkçeye çevrilmesini ve herkesin faydalanmasını sağlayan ERTA- Entegre Raporlama Türkiye Ağı kuruluşu 2016 yılında kurulmuştur. Söz edildiği üzere temel amacı, IIRC'nin aracılığıyla Türkiye’de gerekli çalışmaların yürütülmesidir. Eğitici içerikler sağlayarak Türkiye’de entegre raporlamanın doğru algılanmasını ve şirketlerin bu raporlamaya uyum sağlamasını amaçlamaktadır. Bunun yanında, yer alan ilkelere ve hükümlere bağlı kalma zorunluluğu olmadan, her şirkete kendilerine uygun formatta entegre rapor hazırlama olanağı vermiştir. Bu sebeple de denetleme ve karşılaştırılabilirlik oranı düşük kalmış, ancak en azından daha şeffaf ve kapsamlı raporların sunulmasını sağlamıştır. Önceki çalışmalarda yapılan araştırmalar ve geçmişte yayınlanan makaleler kontrol edildiğinde, kılavuz ilkeleri ve içerik öğeleri açısından şirketler karşılaştırılmıştır. Belirli bir ölçme ve standart olmaması, değerlendirmedeki zorluk da göz önüne alınınca entegre raporlamanın bir süre daha gönüllülük esasına göre devam edeceği tahmin edilmektedir. Entegre raporlama Türkiye ağının yayınladığı entegre raporlamalar yıl bazında kontrol edildiğinde, 2020 yılı Covid-19’un da etkisiyle, şu ana kadar en çok entegre raporlama yayınlanan yıl olarak görülmüştür. 2015 yılında %1 olan entegre raporlama oranı, 2020 yılında %29,2021 yılında ise %24 oranında devam etmiştir. İşletmeler, paydaşları, bilgi kullanıcıları ve yöneticileri için entegre raporlamayı benimsemiş ve ilkelere bağlı olarak uygulamaya çalışmışlardır.

Bu çalışmada kurumsal raporlama, finansal raporlama kavramı, kurumsal kavramın ilkeleri tek tek açıklanmış, tarihsel süreci, entegre raporlamanın varoluşu, gelişimi, geleceği, Türkiye’de entegre raporlama varoluşu- gelişimi, entegre raporlama uygulama örnekleri entegre raporlamanın Covid-19

sürecinde gelişimine yer verilmiştir. İnceleme ve analiz sonuçları ilgili tablolarda ve paragraflarda belirtilmiştir.

Çalışmada bulunan on bir işletmenin, değerlendirme sonuçlarının genel ortalaması alınmıştır ve kılavuz ilkeler ve içerik öğeleri açısından firmalar birbiri ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonucu görüldüğü üzere işletmeler farklı sektörde ya da aynı sektörde yer almalarına rağmen kendilerine özgü raporlar hazırlamaktadırlar ancak genel hatları ile bakıldığında birbirleri ile karşılaştırılabilir durumdadır. Çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren on bir işletmenin sermaye öğeleri, kılavuz ilkeleri ve içerik öğeleri bakımından değerlendirildiği bu çalışmada işletmelerin buldukları sektör, genel tarihçesi ve raporlama ile ilgili geçmişlerine de analizlerinin yanı sıra yer verilmiştir. Analiz gerçekleştirilirken incelenen entegre raporlarda ilgili ilkeler ve öğeler bakımından yer alan cümle sayısına, içeriğe, konu hakkında bilgi verdiği sayfa sayısına ve şekil açısından bakılmıştır. Değerlendirme yer alan soruların cevapları aranmıştır.

Bilgi analizi ile değerlendirme sonucunda Vestel, Coca Cola ve Çimsa ilk üçe giren şirketlerdir. Bu firmaları İş Bankası takip etmektedir. Tüm şirketlere bakıldığında, genel uyumluluk yüzdesi; %97 ve %81 arasında yer almaktadır. %82 puan alan Aksa Akrilik, %82 puan alan Yapı Kredi ise 2019 yılından itibaren, %83 puan alan Zorlu Enerji ise ilk kez 2021 yılında rapor yayımlamıştır. Yıllar ilerledikçe raporun düzenlenme sayısı ve içeriği genişleyeceği ve ilerleyeceği kanatındeyiz.

Çalışmada Borsa İstanbul'da işlem gören ve aynı zamanda entegre raporlama yayınlayan işletmelerin 2021 yılında raporlarına Covid-19 ile ilgili bilgi akışı sağlayıp sağlamadığı da göz önünde bulundurulmuştur. On bir şirketin hemen hemen hepsinin, Covid-19 başında ya da sonunda neler yaptıkları hakkında son raporlarında bilgilendirme yapmaya özen gösterdiği gözlemlenmiştir. Covid-19 değerlendirilmesi sonucunda, sunduğu bilgiler açısından ilk üçe giren firma Akbank, Yapı Kredi ve Zorlu Enerji'dir. Çalışmada yer alan dört bankadan ikisi Covid-19 pandemisine dair gelişmelere entegre raporlarında

özellikle yer vermiştir. Teknoloji firmaları ise söz konusu pandemi döneminde yenilik ve değişikliklerinden söz etmiştir. Pandemi ile teknolojiye olan bağlılığın arttığı ve pandeminin, yeni ürünlerin yaratılmasının önünü açtığını, sunulan raporlarda açıkça ortaya koyulmuştur. Şirketlerin Covid-19 bilgileri toplam 15 puan üzerinden değerlendirilmiştir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası ve Turkcell 5 ve Aksa Akriik 6 olarak bu değerlendirmeyi son sırada tamamlamıştır. Coca Cola, Çimsa ve İş Bankası 12 puan ile sıralamada yer almıştır. Aslında işletmelerin Covid-19 ile bilgi sağlamada kendi firmalarını etkilediği derecede raporlama yaptıkları gözlemlenmiştir. Bütün dünyayı saran Covid-19'un etkilerinin ilerleyen senelerde sunulacak entegre raporlarda da yer almaya devam edeceği düşünülmektedir.

Son zammalarda bilgi sağlamada ve finansal tablo kullanıcılarının karar vermesinde son derece etkili olan entegre raporlama, birçok farklı sektörde yer alan firmanın hem finansal hem de finansal olmayan bilgilerinin anlaşılır, şeffaf ve faydalı bir şekilde aktarılmasına yol açmıştır. Entegre raporlamanın ileride daha da yaygın olacağı öngörülmektedir. Bu sebeple de ileride yapılacak araştırmalarda da entegre raporlamanın gelişiminin ve etkisinin incelenmesi önem arz edecektir.

KAYNAKÇA

Accounting Standards Steering Committee. (1975), The Corporate Report, 20 Temmuz 2022, <http://www.icaew.com/>

Ağdeniz, Ş. (2018). Entegre Raporlamada İç Denetimin Rolü. *Mali Çözüm Dergisi/Financial Analysis*, 147, 121-138.

Akbank, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi. 20 Temmuz.2022, <https://www.akbank.com/tr-tr/Yatirimci-iliskileri/sayfalar/kisaca-akbank.aspx>

Akmeşe, K. (2015) "Kurumsal Sosyal Sorumluluk Raporlaması:Türk Bankacılık Sektöründe Bir Araştırma", Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aksa, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi. 20 Temmuz 2022, <https://www.aksa.com/tr>

Aktan, C. C., ve Börü, D. (2007). Kurumsal Sosyal Sorumluluk. Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İşletmeler ve Sosyal Sorumluluk, *İGİAD Yayını*, 11–36.

Alp, A., Kılıç, S. (2014). *Kurumsal Yönetim Nasıl Yönetilmeli?*. İstanbul: Doğan Egmont Yayıncılık.

Aydın, S. (2015). *Entegre Raporlama*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Aydın, S. (2015). Kurumsal Raporlamanın Evrilme Sürecine İlişkin Bir İrdeleme. *Mali Çözüm Dergisi*, 130, 61-72.

Borsa İstanbul, Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi. 01 Ekim 2014,
www.borsaistanbul.com

Çimsa, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgiler. 20 Temmuz 2022,
<https://www.cimsa.com.tr/tr>

Coca Cola, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi, 20 Temmuz 2022,
<https://tr.wikipedia.org/wiki/Coca-Cola>

Cozmaighian, D. S. (2015). Integrated Reporting-The Future of Financial Reporting. *Internal Auditing & Risk Management*, 2(38), 125-134.

Duman, H. (2010) ‘‘Kamunun Aydınlatılması İlkesi Kapsamında Kazanç Yönetimi Uygulamalarının Finansal Raporlama Kalitesi ve Şirket Performansı Üzerine Etkisi: İmkb’ de Bir Uygulama’’, Yayınlanmış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ekerkil, V. ve Göde, M. (2017). Küresel Raporlama Girişimi (GRI) Standartlarına Göre Seçilen Otellerin Sürdürülebilirlik Raporlamalarının Analizi ve Değerlendirmesi. *Business and Economics Research Journal*, 8 (4) 859-878.

Entegre Raporlama Derneği Türkiye, Türkiyede Entegre Raporlama Yayınlayan Firmalar.20Temmuz2022,<http://entegreraporlamatr.org/tr/entegre-raporlama/turkiyede-yayimlanan-entegre-raporlar.aspx>

Entegre Raporlama Derneği Türkiye, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgiler. 20 Temmuz 2022, <http://entegreraporlamatr.org/tr/hakkimizda/biz-kimiz.aspx>

- Ertan, Y. (2018). Türkiye'de Sürdürülebilirlik Raporlaması. *Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 11(3), 463-478.
- Gillan, S.L., T Starks, L. (2003). Corporate Governance, Corporate Ownership, and the Role of Institutional Investors: A Global Perspective. *Weinberg Center for Corporate Governance Working Paper*, 2003-01
- Gürbüz, A.O., Ergincan, Y. (2004). *Kurumsal Yönetim Türkiye'deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler*. İstanbul: Literatür: Yayıncılık
- IFC (International Finance Corporation). (2010). Corporate Governance Manual Second edition. USA, Bascon. <http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/8a40ee804a81f904ad3dfd998895a12/CG+manual+for+Vietnam-second+edition-Eng.pdf?MOD=AJPERES>
- IoDSA. (2016). King IV Report on Corporate Governance for South Africa http://c.yimcdn.com/sites/www.iodsa.co.za/resource/collection/684B68A7-B768-465C-8214E3A007F15A5A/IoDSAKingIVReport_WebVersion.pdf
- Karayel, M. (2011). "Türkiye'de Kurumsal Yönetimin Dünü, Bugünü Ve Yarını: İMKB 100 Şirketlerinde Kurumsal Yönetim Derecelendirme Çalışması", Yayınlanmamış Doktora Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kargın, S. (2006). "Temettü Politikasının Temsil Maliyetleri Üzerindeki Etkisi ve Kurumsal Yönetime Katkısı", Yayınlanmamış Doktora Tezi. T.C. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kızıltan B. (2021). ‘‘Entegre Raporlama:Bankacılık ve imento Sektörleri Üzerine Bir Araştırma’’, Yayınlanmış Doktora Tezi. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kutaylı R. (2019) ‘‘Entegre Raporlamanın İşletme Performansına Etkisi’’, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçükgergerli N. (2016) ‘‘Entegre Raporlama Endeksi: Bir Model Önerisi’’, Yayınlanmış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Koçel, T. (2015). *İşletme Yöneticiliği*. İstanbul: Beta Yayınları.

Maher, M., Andersson, T. (1999). Corporate Governance: Effects On Firm PerformanceAndEconomicGrowth.OECD.
28Ekim2014,<https://www.oecd.org/sti/ind/2090569.pdf>,

Millî Eğitim Bakanlığı, (2011) *Muhasebe ve Finansman Alanı:Muhasebe 2*. Ankara: Anadolu Okul Yayınları.

OECD. (2004). Principles of Corporate Governance. 6 Kasım 2010,
<https://www.oecd.org/publications/g20-oecd-principles-of-corporate-governance-9789264257443-tr.htm>

OECD. (2004). Kurumsal Yönetim İlkeleri, OECD. 20 Temmuz 2022,
<https://www.oecd.org/daf/ca/Corporate-Governance-Principles-TUR.pdf>

Oral T. (2018) ‘‘Entegre Raporlama İçerik Analizi’’,Yayınlanmış Doktora Tezi. T.C. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özdemir, O. (2007). ‘‘Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerine Etkileri ve Göller Yöresindeki Kobilerde Muhasebeden Sorumlu Yöneticiler Üzerine Bir Araştırma’’, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sarıgül, H. (2012). ‘‘Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerde Muhasebe ve Finansal Raporlama Uygulamalarının Basel I-I1-I11 Kriterlerine Uygunluğunun Ölçülmesi (Bir Araştırma)’’, Yayınlanmış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sierra-Garcia, L., Zorio-Grima, A., & Garcia-Benau, M. A. (2015). ‘‘Stakeholder Engagement, Corporate Social Responsibility and Integrated Reporting: An Exploratory Study’’, *Corporate Social Responsibility And Environmental Management*, (5), 286-304, doi:10.1002/csr.1345.

Smith, S. S. (2014). Integrated Reporting, Corporate Governance, and the Future of the Accounting Function. *International Journal of Business and Social Science*, 5 (10), 58-63.

SPK. (2003). Kurumsal Yönetim İlkeleri. 20 Temmuz 2022, <https://www.spk.gov.tr/Sayfa/Index/10/0>

Strange, R., Jackson, G. (2008). *Corporate Governance and International Business Strategy, Performance and Institutional Change*. New York: Palgrave Macmillan

Sürdürülebilirlik, Modül 1- Sürdürülebilirliğin gizemini ortadan kaldırmak (platform.co.nl) Sustainability for Impact (platform.co.nl), 22 Mayıs 2022,

<https://ageas.platform.co.nl/#/module/860dd74f-435a-454b-9ae7-0ea72cdf1e33/5>

Şimşek, A. (2018) ‘‘Raporlama Kavramı ve Entegre Raporlamanın Türkiye’deki Uygulama Örnekleri Üzerine Bir Araştırma’’, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Turkcell, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi. 22 Temmuz 2022, <https://www.turkcell.com.tr/tr/hakkimizda/genel-bakis>

Türkiye İş Bankası, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi, 20 Temmuz 2022, https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_%C4%B0%C5%9F_Bankas%C4%B1

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi, 20 Temmuz 2022, https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye_S%C4%B1nai_Kalk%C4%B1nma_Bankas%C4%B1

Vestel, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi, 20 Temmuz 2022, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Vestel>

Vural, Z.B.A., Bat, M. (2011). 21.Yüzyılın Yükselen Değerleri: İş Ahlakı Ve Kurumsal Yönetişim. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*.7 (1), 29-47.

Yalkın, Y.K. (1995). Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) ve Ulusal Standartların Geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*. 50 (1), 259-270.

Yapı Kredi, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi. 22 Temmuz 2022,
<https://www.yapikredi.com.tr/yapi-kredi-hakkinda/>

Yıldırım, G. ve Kocamış, T. (2018). *Entegre Raporlama Sürdürülebilir ve Daha İyi Bir Yönetim İçin Entegre Raporlama*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Yılmaz, B., Atik, M. & Okyay, A. (2017) “Geleceğin Raporlama Sistemi: Entegre Raporlama”, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, (52), 95-108.

Yılmaz, N. (2016). “Entegre Raporlamanın Yatırımcılar Açısından Analizi ve Entegre Yatırım Analizi Algoritması”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yonkova, B. (2013). Integrated Reporting and SMEs. *Economic Alternatives*, (1), 115-125.

Yüksel, F. (2017). “Entegre raporlama, Türk İşletmelerinin Entegre Raporlamaya Bakışı Üzerine Bir Araştırma”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi.

Zorlu Enerji, Kurumsal Tarihçe Hakkında Bilgi, 20 Temmuz 2022,
<https://www.zorluenerji.com.tr/tr/kurumsal/tarihce>